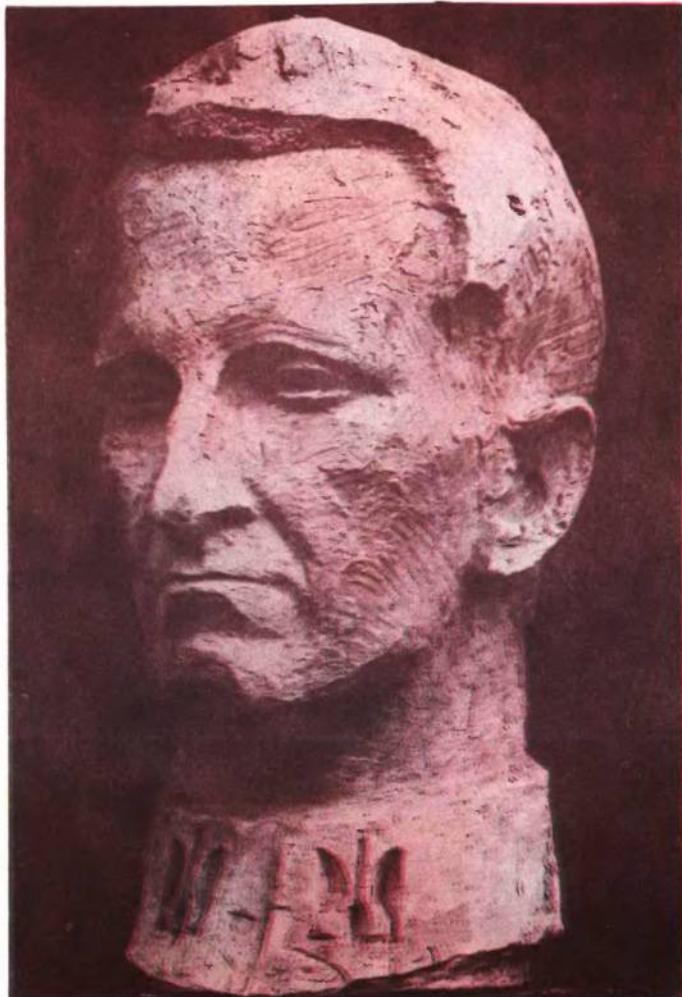

Авангард

Ч. 3-4 (174-75) 84 Р. XXXVIII
(mai - août 1984)

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Авангард

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОГО МОЛОДІ

ДВОМІСЯЧНИК, ВИДАЄ
ЦЕНТРАЛЬНА УПРАВА СУМ

VANGUARD - bi-monthly

Official Press Organ of the Ukrainian
Youth Association in Exile

AVANTGARDE - bimestriel

Revue de jeunes éditée par le
Comité Central de l'Union de la
jeunesse ukrainienne en exil

АДРЕСА АДМІНІСТРАЦІЇ:

«AVANGARDE»
72 Bld Charlemagne
1040 Bruxelles
tel. 230.85.49

КРАЇНОВІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

Вел. Британія	Австралія
KU SUM	Mr. J. Kutnyj
«Tarasivka»	7 Dale street
Old Cliff House	Maribymong
Weston-on-Trent,	3032,
Derby's	Vic.

Аргентина	Бразилія
W. Zastavnyj	Ivan Kuchar
Soler 5039	Rua Baia Grande, 146
Buenos-Aires	V. Bela, São Paulo - SP

ЗСА	Канада
«Avangarde»	KU SUM
% SUMA	83, Christie str.
PO BOX 21 1	Toronto, Ont
New York NY 10276	«Buduchnist»
	acc. 6331

Редактує колегія. Головний Редактор — Осип Рожка
Графічне оформлення: Графік Яків Гніздовський

Редакційне листування й матеріали
надсилати на адресу Редакції:

«AVANGARD» 136 2nd Ave, New York NY, USA 10003

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ НА 1984

КРАЇНИ:	ОДНЕ ЧИСЛО:	РІЧНО:		в післяплаті:
		в передплаті:	до 31.3.84	
ЗСА	дол.	3.00	15.00	дол.
КАНАДА	дол.	3.50	16.00	дол.
ВЕЛ. БРІТАНІЯ	ф.ст.	1.30	6.50	ф.ст.
АВСТРАЛІЯ	дол.	3.00	15.00	австр.дол.
БЕЛЫГІЯ	бфр.	100.00	500.00	бфр.
ФРАНЦІЯ	ффр.	15.00	75.00	ффр.
НІМЕЧЧИНА	н.м.	6.00	30.00	н.м.
АРГЕНТИНА	пезо	16.00	80.00	пезо
БРАЗІЛІЯ	круз	500.00	2500.00	круз.
				2700.00

ДО 60-ЛІТТЯ ВІД

ЗАГИБЕЛІ

СЛ. П.

МИКОЛИ

МІХНОВСЬКОГО

Михайло Міхновський

*Наш прапор і наш бойовий клич —
Самостійна Україна!*

M. Mіхновський

Постать Миколи Міхновського нерозривно зв'язана з добою гарячкової кристалізації стихійних і напівсвідомих задушевних стремлінь українського народу до волі й незалежності у виразно-окреслену чітку програму, якраз на переломі минулого й поточного століття.

Заслуги Миколи Міхновського, якого можна назвати предтечею волевого українського націоналізму, в тому, що він вдало підхопив глибоке прагнення гущі українських мас де-не-де висловлюване несміливо кращими представниками молодої інтелігенції, усвідомив його та зформулював у своєму близкучому нарисі «Самостійна Україна», якому судилося відограти небуденну роль в історії нашого визвольного руху останніх десятиліть.

Вісімдесят чотири роки відділює нас від появи згаданої брошури. Кличі, нинені паликими словами у ній, стали боєвими гаслами когорт українських націоналістів та дорожоказом всього українського народу в його поході до здійснення національного ідеалу. Тернистий це був шлях і кінця його ще не видно, та тверда віра у правильність його окрилює, бичовану долею, націю і освічує їй дорогу в майбутнє. Пройдений відтинок часу — перша половина 20-го сторіччя — «добра-вовчиця», літа неспокійні, розвихрені, роздерті двома жорстокими війнами, засіяні горем, кров'ю політів, мов той Шевченків Кавказ. Кипучий наснажений хід історії, встиг перемішати за цей час геройство з тру-

сістю, шляхетність з підлотою, високий полет думи з низьким повзанням, нечуваний технічний прогрес з одичінням обичаїв. Історія українського народу цієї епохи — це один суцільний літопис страждань, надлюдських зривів і падінь, щораз тутіше напружених спроб подолати власну інертність і вороже засилля, майже неозброєними руками перемогти лукавого тирана, якому служать найmodерніші досягнення науки й бездушно-холодна, брутальна сила техніки. Посвятою і само-пожертвою у таких майже мученицьких обставинах життя й боротьби дух української людини часто досягає вершин моральної перемоги над злобою ворога й нагою фізичною силою матерії.

Надхненім віщуном цього змагу, людиною, що зуміла перекувати полум'яний поетичний заклик великого Тараса »Вставайте, кайдани порвіте« у різку форму прозаїчної мови практичної політики, перетворити його у виразні безкомпромісові засади боротьби за усамостійнення духове й фізичне Української Нації — був Микола Міхновський. Вже в 90-их роках минулого століття він у »Братстві Тарасівців« кладе підвалини під націоналістичну духом революційну українську організацію. З постанням Р. У. П.-у він виголошує програмову доповідь на Шевченківському святі в Харкові, 26.2.1900, в якій накреслює основні цілі і шляхи української визвольної боротьби. Ця промова в поширеному виді вийшла друком ще того самого року у Львові під назвою »Самостійна Україна«. Її зміст складається з двох частин. У першій, на підставі право-історичних доказів, доводиться історичне право України на державну незалежність, у другій з'ясовуються основна мета визвольної боротьби і шляхи її осягнення. З усією одвертістю Міхновський кидає клич впертої й послідовної безкомпромісової боротьби за здобуття Самостійної Соборної Української Держави »від Сяну по Кавказ«,. Виходячи з заложення, що історія це »боротьба нації«, він вказує те, що нація може вповні розвиватися тільки у власній державі. Віссю право-історичних доказів Міхновського є факт брутального перекреслення Москвою зasad Переяславського договору, яким »Українська Республіка злучилася з московською монархією політичною унією«. через недодержання угоди Москвою Міхновський стверджує, що »єдіная, незділма Россия — «для нас не існує».

Міхновський збиває аргументи ворогів української державності, нібито український нарід не має історичних традицій, не має минулого. Він вірить у світлу майбутність і високий розвиток української культури у майбутньому, та вбачає в українській інтелігенції, яка »має органічні зв'язки з українською нацією« провідну верству народу. Міхновський в пух і прах розбиває опортуністичну »ідеологію« українофільства. Він проголошує тотальну війну ворогові. »Війна провадитиметься усіма засобами, і боротьба культурна вважається такою ж відповідною, як і боротьба фізичною силою«. Міхновський вказує на глибоку органічність українського націоналізму: »Ми відродилися з ґрунту, наскрізь напоєного кров'ю наших предків, що лягли в боротьбі за волю України, ми вискали з молоком наших матерів стародавню любов нації до вітчизни і її свободи і ненависть до насилия над нами«. Вказуючи на революційний шлях боротьби для осягнення наміченої цілі, Міхновський кличе: »Ми востаннє входимо на історичну арену, і або поборемо, або вмремо. Ми не хочемо довше зносити панування чу-

жинців, не хочемо більше зневаги на своїй землі. Нас горстка, але ми сильні нашою любов'ю до України».

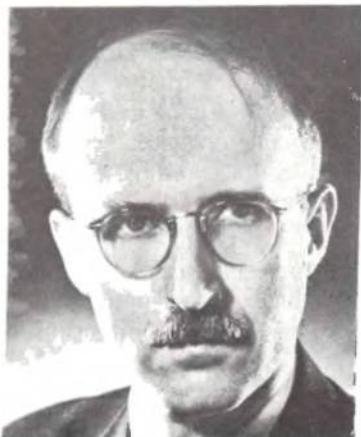
Політична програма Міхновського, накреслена в »Самостійній Україні« зриває з усією дотогоджаною аполітичністю та половинчастістю під оглядом національних стремлінь, з усякими »обласними самоуправами«, »культурно-територіальними автономіями«, всеслов'янськими та східно-европейськими »федераціями«, »вільними громадами« Драгоманова і т. п. Рішуче видвигається принцип соборності України. Поступлять боротьби силою — революційним шляхом — є дальшим важливим вкладом Міхновського в політичне думання національного українського табору. Дух лицарства геть випирає рабське квиління, зневіру й покору супроти ворога. Відчувається подих вітру з Запоріжжя.

На жаль, більшість сучасників Міхновського не розуміли його та його голос не дійшов усюди. Ворожа отруя інтернаціоналізму й соціалізму підтяла сили провідної української верстви — інтелігенції у вирішальний час Визвольних Змагань. Переслідуваний большевицькою тиранією Міхновський відібрав собі життя в 1924 році, не хотячи дивитись на жахливу руйну, яку принесла відроджена Москва українському народові. Проте ідеї, речником яких він був через усе своє життя, не спопелілись, а живучим вогнем палають у серцях щораз зростаючих у силу легіонів українського визвольного руху.

Історична лісничівка на узбіччі гори Виділон у Карпатах, де відбувся Перший Великий Збір Української Головної Визвольної Ради (І. ВЗ УГВР) 11-15 липня 1944 року. Лісничівка була на південний захід від с. Сприня, Самбірського повіту.

ДО 40-ЛІТТЯ ВІД ОСНУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ГОЛОВНОЇ ВИЗВОЛЬНОЇ РАДИ – УГВР

»Українська Молод! Ти на еміграції мусиш піти в авангарді визвольної боротьби, як у ньому іде молодь на Землях.«
(з »Звернення Воюючої України«)

Ярослав Стецько – Голова Державного Правління з 1941 року і теперішній Голова Проводу ОУН.

Після 1920 року український народ, насильно загнаний в окупантське ярмо, своєї визвольної боротьби не припинив. Він її посилено провадив далі у різних формах і на різних ділянках свого національного життя.

Найхарактернішим явищем українського життя 1921-39 рр. було виникнення і постійний ріст визвольної підпільної революційної боротьби українського народу за Українську Самостійну Соборну Державу. На фронті підпільної боротьби опинився найпатріотичніший, найідейніший, найактивніший український елемент. Щораз ширше вкорінювалися в Україні ідеї українського націоналістичного руху. Скрізь там, де воно доходили, вони не подільно опановували українські народні маси, різні українські національні середовища. Український визвольно-революційний рух став одним із найважливіших факторів українського національного політичного життя.

Вибух Другої Світової війни в 1939 році дав українському народові нові надії на можливість здійснення його самостійницьких прагнень.

Зокрема, провідні українські політичні кола вирішили використати для здійснення самостійницьких ідеалів українського народу вибух німецько-большевицької війни в 1941 році. З ініціативи українських націоналістичних кіл 30 червня 1941 року, тобто зараз же в перших днях німецько-большевицької війни, на Українських Землях утворився незалежний український уряд – українське Державне Правління, яке перед усім світом проголосило відновлення Української Самостійної Держави.

На проголошення самостійності України німці відповіли виарештуванням членів Українського Державного Правління, багатьох діячів українського підпільного руху та чільних українських патріотів.

Чота УПА з сотні «Левів», яна виконувала безпосередньо охорону лісничівки й учасників Першого Великого Збору УГВР (на фотографії лише частина чоти). Ця чета передше роззброїла німецьких пограничників, від яких «отримала» добре одяги, зброю й вишколеного собаку-вівчарну (ясна), що помагала виконувати охоронну службу. Зліва направо: сотенний Н. (мабуть), онружний ОУН «Богдан», підстаршина Н. з вівчаркою.

Терористична, гнобительська політика німецьких окупантів в Україні допровадила, в наслідку, тільки до поглиблення і поширення боротьби українського народу.

1942 рік в Україні, і особливо друга його половина, позначився посиленним наступом гітлерівських загарбників на український народ. Німці силоміць вивозили все працездатне населення на каторжні роботи в Німеччину, немилосердно грабили його з останніх харчових запасів, за найдрібніший спротив їхнім драконським зарядженням палили цілі села та вимордовували сотні, ні в чому невинних мешканців, в тому числі завжди дуже багато жінок і дітей, масово арештували українських самостійників, усіх українських патріотів.

Крім гітлерівських окупантів, українські народні маси, зокрема селяни, тероризували і грабували банди большевицьких партизанів. Ці банди, посувуючись з Білорусії, почали опановувати північні і північно-західні лісові терени України. Вся «протинімецька боротьба» большевицьких партизанів зводилася до грабування в українського населення останніх шматків хліба, останнього одягу, до розшуків та розправ над українськими патріотами.

З метою боронити український народ активний елемент Полісся і Північної Волині, зорганізований в рядах ОУН, почав творити збройні групи, які відтак в 1943 році переорганізувалися в Українську Повстанську Армію.

В короткий час новозорганізована УПА відбила всі німецько-большевицькі наступи на українське населення Волині та Полісся і обме-

жила панування німців на цих теренах, виключно тільки до більших міст. Одночасно УПА також звузила терени, опановані большевицькими партизанами, до окремих, невеликих лісових островів.

Літом 1943 року УПА поширилася на Галичину і велику частину Правобережжя. Широка збройна боротьба проти всіх окупантів України за Українську Самостійну Соборну Державу виразно стала загальним виявом самостійницьких прагнень українських народних мас, українського народу в цілому. Починалася нова доба у визвольних змаганнях українського народу, нова доба в історії України.

З метою дати боротьбі іншонаціонального елементу в лавах УПА скликано, з ініціативи УПА, в листопаді 1943 року на Волині Конференцію Поневолених Народів. На конференції визначено спільні цілі і методи боротьби всіх поневолених Москвою народів.

Бойові і політичні успіхи УПА засікали українською проблемою сусідів України та інші чужо національні політичні кола. До Головного Командування УПА почали нав'язуватися представники урядів других держав, бажаючи провадити переговори з офіційним представництвом українського народу з метою регулювати цілий ряд політичних справ, актуальних зараз чи в майбутньому.

Для здійснення цих завдань потрібний був всеукраїнський національний фронт, організований на основі об'єднання всіх діючих національних українських сил, які змагають до української суверенної держави, і його керівний центр.

Тому, за ініціативою Української Повстанської Армії (УПА), що створилася в процесі збройної боротьби українського народу проти грабунків і насильства окупантів над мирним українським населенням, зарганізувався із представників усіх українських політичних середовищ всеукраїнський провідний центр під назвою: Українська Визвольна Рада (УГВР).

Сталося це 11-го липня 1944 року на Великому Зборі. Збори святочно проголосили себе тимчасовим Українським Передпарляментом і назвали себе Українською Головною Визвольною Радою (УГВР). Збір покликав Генеральний Секретаріят УГВР, що його очолив Головний Командир УПА ген. Тарас Чупринка. На Українських Землях діяли: Український Парламент — Українська Головна Визвольна Рада та Генеральний Секретаріят УГВР, його Виконний Орган.

За ЦУ СУМ

Є. Гановський — голова
М. Барна-Гаргай — ген. секретар

У СОРОКОВУ РІЧНИЦЮ ПОСТАННЯ УГВР

Двадцяте сторіччя в історії України переповнене чинами визвольної боротьби за побудову національної держави, актами відновлення її та завойовницькими ударами різних безпощадних ворогів. Боротьба української нації знищити різні ворожі окупації та встановити власну державу є незнищеннем.

У двадцятому сторіччі український народ відновлює свою державу у Визвольних Змаганнях 1917-1920 років, але згодом тратить її в наслідок ворожої агресії. 1939 року національна державність відновлюється на короткий час на Закарпатті. Опісля, у вирі Другої Світової війни, народ знову відновлює свою державу Актом 30 червня 1941 року з Українським Державним Правлінням. Український народ мусів стати до боротьби з новим загарбником — Німеччиною. Авангардна сила народу, Організація Українських Націоналістів під проводом Степана Бандери організує національно-визвольну боротьбу проти німецьких окупантів, водночас поборюючи російських імперіялістів. Підпільна революційна дія охоплює малошо не всю соборну Україну та щораз більше приирає збройний характер.

З військових сотень ОУН формується Українська Повстанська Армія, очолена полк. Дмитром Клячківським-Савуром, провідником ОУН на Північно-Західних Українських Землях, а згодом ген. Романом Шухевичем - Тарасом Чупринкою, головою Бюра Пров. ОУН.

Упродовж 1943 року визвольна боротьба виростає майже до розмірів усеноародної революції. Це було всеноародне повстання. ОУН і УПА в двофронтовій війні продовжують державне будівництво, започатковане 30 червня 1941 року. Головне Командування УПА і Провід ОУН дають почин Українській Головній Визвольній Раді — УГВР, яку Тимчасовий Устрій і плятформа УГВР з 1944 року окреслюють як Верховний, провідний орган українського народу — Верховний Всеукраїнський Центр.

Навесні 1944 року оформлюється окремий Ініціативний Комітет, очолений професором Левом Шанковським. Цей комітет підготовляє Збір, що відбувається на Самбірщині (в Карпатах). Збір святково проголошує себе Тимчасовим Українським Парламентом під назвою: «Українська Головна Визвольна Рада. Отож УГВР, як і УДП, твориться в Україні, на рідних землях, органічно — з живої дійсності під час боротьби, формується для потреб цієї боротьби.

У меморіалі Уряду УНР і УГВР на Мирову конференцію в Парижі з 1 вересня 1946 року зазначено, що Актом 30 червня 1941 року український народ виявив свою суверенну волю до незалежної держави, покликаючи до життя Тимчасове Українське Державне Правління на українських землях. Голова Проводу ОУН на Рідних Землях ген. Роман Шухевич-Тарас Чупринка вказує на виразну тягливість українсько-державних проявів від Акту 30 червня 1941 до 1944 р. ... (»До генези УГВР«, серпень 1948).

Ця тягість відмічена теж у резолюціях Першої Конференції Закордонних Частин ОУН (вересень 1947): »Продовженням і підтвердженням тієї генеральної лінії (що Україна не відступає від своєї основної мети — сувореної держави й не йде в тій справі на жадні компроміси, ні відхилення, в жадній ситуації, навіть в обличчі найбільших потуг...) було створення УПА, як всенациональної революційної армії та створення УГВР — революційного найвищого органу України«.

Влада УГВР спиралася на силу й чини ОУН та УПА. У згаданому меморіалі Уряду УНР і УГВР стверджується, що УПА опановувала »цілі простори України, виконуючи на них суворену владу«, яку вона передала Українській Головній Визвольній Раді. А ген. Тараса Чупринка-Лозовський, голова Генерального Секретаріату УГВР, заявив, що визвольний рух звільнив від ворогів у 1943-44 роках велики частини України, і треба було зайнятися »організуванням на них влади«.

Державницький характер УПА підтверджує голова Бюра Проводу ОУН (від лютого 1945) Степан Бандера: »революційна боротьба самостійницьких сил в Україні огорнула ввесь народ і всі ділянки життя, зформувалася ціла підпільна система самостійного державного життя, яка існує та діє незалежно і проти окупаційної... державної системи. Ця формація поєднує в собі елементи державної організації з елементами підпільної системи організування суспільного життя і політичної акції. Як завершення процесу творення українського державного життя і революційної державної формaciї, створилася УГВР«.

УГВР репрезентувала самостійницько-державницьку боротьбу, ведену ОУН-УПА, мільйонами народного активу й провідними колами в різних ділянках національного життя. Упродовж років державницька дія УГВР, сперта на силу ОУН-УПА, мала визнання і послух мільйонів українців, що найвиразніше виявилося у масовому бойкоті »виборів« до органів колоніяльної влади СССР-УССР у роках 1946-1947. І тому лише, що вільний світ ще досі, на жаль, не визнав, що СССР — це колоніяльна держава, то він не визнав, що в цій імперії проявлялася українська підпільна держава.

Ця реальна державницька дія задокументована в Тимчасовому Устрою УГВР: »УГВР перебуває на українських землях«. Голова Генерального Секретаріату УГВР ген. Роман Шухевич-Тарас Чупринка-Тур-Лозовський підтвердив чотири роки пізніше, що УГВР, як репрезентація революційно-визвольної боротьби, організованої ОУН і УПА, займала безкомпромісув поставу до всіх окупантів України у боротьбі за УССД.

УГВР безоглядно протиставилася окупаційній німецькій націонал-соціалістичній державній системі як »райхскомісаріату«, так і »генеральnoї губернії«. »Український народ не дав себе залякати німецьким терором, він не зігнув спини перед озброєною по зуби німецькою імперією... і в оції своїй скрайнє ворожій поставі до німецьких загарбників видержали українські народні маси... і не дали себе повести жадним квіслінгам, ні муссертам, ані іншим наймитам, які б прив'язали нашу визвольну справу до воза чужих імперіялістичних інтересів...« — читаємо у Зверненні Президії УГВР і Головного Командування УПА з липня 1945 року. А у Зверненні Президії УГВР до українських вояків стверджено, що »впродовж трьох років боротьби не зламали її неситі германські наїзники...«

Водночас УГВРада протиставилася російській імперській окупаційній системі «СССР-УССР» з її протинаціональним урядом УССР. Суть саме в тому протиставленні УГВР до московсько-большевицької експозитури й агентурних органів СССР на українських землях. УГВР діяла незалежно, як підмет української самостійницької політики, проти окупантів та систем. Хто визнавав і визнає позиції УГВР, той нікак не може признавати законності і тягlosti чужої формaciї в Україні — УССР, як української держави. «Українська Советська Соціалістична Республіка — це система найлютіших ворогів Українського народу — московсько-большевицьких імперіялістів» — стверджується у заклику УГВР «До Українського Народу» з листопада 1946 року.

Керівник Бюра інформації УГВР Петро Голтава писав: »... Від 1920 року і по сьогодні в межах т. зв. СССР стогнуть у московсько-большевицькому нрмі Україна, Білорусія, Грузія, Вірменія, Азербайджан, народи Середньої Азії, Поволжя». А пізніше — народи Прибалтики і Середньої Європи. Москали збудували свою імперію »на вовчому законі голої, брутальної фізичної сили, на звірячому праві сильнішого розпралятися зі слабшим як йому завгодно«. Система УССР має ціль »ресурсифікацію, повне знищенння українського народу як окремої національної спільноти«.

УГВРада очолювала визвольну боротьбу »проти всіх ворогів українського народу, зокрема проти московсько-большевицького і німецько-гітлерівського імперіялізмів, за створення УССД« (Платформа УГВР, 1944). Вона намагалася »співпрацювати з усіма прихильниками такої самостійності« з-поміж інших народів у спільному антибольшевицькому Бльоці Народів (Меморіял УНР-УГВР, 1946). Двофронтова боротьба стала знаменем ОУН-УДП-УПА-УГВР! Революційний рух, очолений Степаном Бандерою, не став по жадному боці »в часі московсько-німецького змагу за владіння над Україною«. Голова Генерального Секретаріату УГВР ген. Роман Шухевич-Лозовський саме наголосив в документі »До генези УГВР« історичну важливість конференції Поневолених Народів (листопад 1943). УГВР вимагала від кожного, хто включався в її працю, »зdeклярувати своє вороже становище супроти московських большевиків та німців як окупантів України«.

УГВРада, слідом за ОУН і УПА, наголошувала зasadу, що боротьба за УССД мусить бути на першому, найвищому місці в ставленні української визвольної політики. Без її відбудови не здійснити ніяких ідей і програм, зокрема людських прав, процвітання релігійно-церковного життя, справедливої і поступової соціально-економічної програми та творчого розвитку української культури. Ці засади дуже подрібно з'ясовані в платформі УГВР. Одночасно УГВР відкидає всякі міркування про можливість відвоювати УССД почесез якісь еволюційні процеси внутрі системи СССР, етапи автономізму і співпраці з будь-якими колами, які виступають з формальної бази СССР чи УССР.

У питаннях майбутнього державного ладу, тобто конституції УССД, УГВР у своїй платформі зазначила, що найперше треба встановити і закріпити повну державну суверенність українського народу, бо щойно тоді народ зможе вільно творити свій устрій. Проте УГВР змагатиме, щоб

у суверенній українській державі забезпечити »демократичний спосіб визначення політичного устрою шляхом загального народного представництва« з гарантією основних громадянських прав. У платформі УГВР віддзеркалена програма ОУН під проводом Степана Бандери, так само як вона була віддзеркалена в Українській Державі 1941 року, зокрема у формуванні Українського Державного Правління і Ради Сенійорів під проводом Митрополита Андрея Шептицького і президента Костя Левицького.

У заклику УГВР до українського народу наголошено: «Хай живе справжня демократія! Хай живе Українська Самостійна Соборна Держава!» Голова Генерального Секретаріату УГВР і голова Проводу ОУН на Рідних Землях ген. Тарас Чупринка-Тур 1948 року стверджує, що »УГВР побудована на чисто демократичних принципах та заступає демократичні погляди. Її визнає і цілковито підтримує... Організація Українських Націоналістів... Одним з найважливіших завдань УГВР є забезпечити проведення вільних і демократичних виборів до перших Українських Установчих Зборів у вільній Українській Державі.«

Ідентичну думку висловив того ж 1948-го року Степан Бандера: що ОУН змагає за »суверенну волю цілого українського народу, за-певнюючи всебічну свободу, справедливість, рівність, добробут, свободний розвиток і свободну творчу діяльність усім громадянам України«. Маніфест ОУН з грудня 1940 року видвигнув ті самі принципи й ідеї, які згодом прийняли УДП і УГВР.

Тому, що УГВР зайняла безкомпромісово ворожу поставу до російської імперської системи в Україні, включно з УССР, то вона також потрантувала всіх тих українців і мешканців України, які коляборували і коляборують з окупантами за ворогів українського народу. У своїй заявлі з листопада 1946 року УГВРада поставилася вороже до російсько-большевицьких загарбників та »їх агентів, підліх зрадників українського Народу — українських большевиків... Усіх тих, що активно співпрацюють з окупантами і виступають проти українського революційно-визвольного руху, судитимуть в українській самостійній державі як зрадників українського Народу...«.

У заклику УГВР до українського народу бойкотувати вибори до Верховного Совету УССР з січня 1946 року сказано: »Не будемо голосувати за губернатора Хрущова, за підліх наймитів гречух, коротченків і ім подібних...«

Голова Генерального Секретаріату УГВР ген. Роман Шухевич стверджув улітку 1948 року, що окупаційну систему УССР заповняє в більшості такий елемент, що служить усяким ворожим агентурам. Проте УГВР заликає всіх таких українців, щоб вони »покинули шлях вислужництва найлютішим ворогам України — московсько-большевицьким імперіалістам — та вступили на єдину гідну українського патріота шлях — активної боротьби за Самостійну Україну«.

УГВРада в затяжній боротьбі в Україні впродовж свого існування вела цілком незалежну українську самостійницьку політику, не давши себе »повести і прив'язати до воза чужих імперіалістичних інтересів«. УГВР була виразником і живучим доказом незалежності від будь-яких

зовнішніх чинників. Ще 1951 року керівник Бюра інформації УГВР Петро Полтава напоминав, щоб »не дати себе обманути будь-якій імперіялістичній пропаганді... мати і зберегти свій власний незалежний погляд на теперішні міжнародні відносини... не дати зробити з себе сліпє знаряддя будь-якої імперіялістичної політики конкурючих блооків... Зберегти незалежний характер української визвольної політики та її підметність«.

Уся діяльність УГВР була основана на »непохитній вірі в свою правду української нації«, читаємо в Універсалі УГВР. Її поєднує з українським Народом »наша свята ідея, що кріпить незламну віру в перемогу«. В ОУН-УДП-УПА-УГВР »крім зброї, їх серце горить полум'ям віри в невмирущість і переможність ідеї боротьби за Українську Самостійну Соборну Державу. І це найміцніша зброя повстанця!«

Визвольний рух, очолений УГВРадою, вірний принципові ОУН »Здбудеш Українську Державу або згинеш у боротьбі за Неї«, стверджується у Заяві УГВР до українського народу з листопада 1946 року. Голова Генерального Секретаріату заявив улітку 1948: »Я вірю, насамперед, у силу і завзяття українських народних мас, у їх високий патріотизм«.

Також Осип Дяків-Горновий, член Проводу ОУН (загинув на полі бою 1950), відмітив в органі УГВР »Самостійність« 1946 року, що найбільшу силу українського визвольного руху становить »ідейний фанатизм« і віра у »найсправедливішу у світі ідею«.

Спираючися на власні сили українського Народу, УГВР захищала визвольну концепцію »засобами революційної боротьби« (Платформа, 1944). Тому »в УГВР знайшлися всі ті визначні українці, які зрозуміли, що революційна боротьба проти окупантів — це єдиний шлях до нашого національного визволення...« А це означає, як заявив Петро Полтава 1951 року, що »український нарід не може рахувати на зміну свого вікового підневільного становища шляхом мирних заходів міжнародної дипломатії«. Не процеси мирної внутрішньої еволюції, а конфронтація українських сил із російсько-імперськими — правильний шлях до визволення України. Отож всі наші зусилля спрямуємо до »розгорнення власної сили«, що є »єдиною надійною гарантією нашої прийдешньої перемоги«. Тим зasadам залишилася вірною революційна ОУН, продовжуючи безперервно й організовуючи визвольну боротьбу нації.

Пропор ОУН-УДП-УПА-УГВР — революційно-безкомпромісової боротьби за Українську Самостійну Соборну Державу — постійно лопотить над просторами поневоленої України в душах і серцях нескореного українського Народу, який бореться за свою волю і державну незалежність.

Ярослав Стецько
Голова УДП

Проф. Лев Шанковський —
Голова ініціативного Комітету для створення УГВР і член УГВР

Травень, 1984 р.

ВІСТИ З КРАЇНИ НЕВОЛІ

К. Любарський у своєму місячному звідомленні «Вісті із ССРС» повідомляє:

- Торік помер як політ'язень мордовських концтаборів Олекса Свирідович Степанюк, народжений у 1908 році. О. Степанюка заарештували у 1957 році за членство в ОУН-УПА і засудили до 25 років таборів. Його термін ув'язнення мав би закінчитися в жовтні 1982 року. О. Степанюк був в останніх роках тяжко хворий, частинно паралізований. Чотири місяці до звільнення, 31. 6. 1982 року, він помер у таборі від удара серця.
 - У серпні 1983 року в Євгена Сверстюка, котрий перебуває на засланні в с. Богдарін Бурятської АССР, зробили обшук з невідомих нам покищо причин.
 - Ірина Сеник вийшла після довгорічних поневірянь по московських тюрмах, таборах і засланнях на т. зв. волю 17. 9. 1983 року, вона поїхала до Львова.
 - Звільнених з ув'язнення, які повернулися домів, постійно викликають на допити, намовляють до співпраці з КГБ, погрожують переглядом «справи» і навіть розстрілом. На допитах у Тернополі, офіцер КГБ погрожував колишньому українському політ'язневі: «Розправимося, як зі Стоцьким і Островським». Як відомо, обидва вони були розстріляні після відбуття довгих років ув'язнення восени 1982 року. Яків Островський був сотенником УПА (в курені Чіпа) і жив у селищі Сопки, на Тернопільщині.
 - Тарас Чорновіл, син Вячеслава Чорновола й Олени Антонів, перебуває в армії важко хворий. Останньо перебував у шпиталі. Не зважаючи на його постійні хвороби і нездібність служити у війську, його все таки покликали, погрожуючи, що за відмову буде покараний довгорічним ув'язненням.
 - Олена Антонів виїхала до свого чоловіка Зіновія Красівського, який відбуває 5-річний термін заслання в Тюменській області. О. Антонів-Красівська працює лікарем.
 - У січні 1983 року в українському самвидаві була поширенна листівка на захист о. В. Романюка. У ній пишеться: «Ми побачили, що сталінщина діє активно і в наші дні, лише змінилися її методи і маштаби... тоді ми зрозуміли, що жодного злочину він (о. В. Р.) не скойв, а прямо його взяли, як закладника, щоб залякати інших...» У листівці пишеться, що після звільнення з заслання о. В. Романюк жив в Косові і працював двірником у місцевій лікарні — він носив сміття, носив помії, кормив свиней, чистив туалети. Він цілий час знаходився під наглядом міліції і кожного вітірка мусів у них відмічуватися. Це у січні м. р., тобто два місяці перед «покаянням», невідомі автори писали про о. В. Романюка: «Вибір такий (у о. В. Р.): або пиши покаяння, відрікайся від свого мрякобісся і засуди свою злочинну діяльність, або ти будеш засуджений за злочини, які ти вчиняєш у теперішній час».

яльність, якої у тебе немає, або вмирай з голоду».

- Весною 1983 року у Чистопільській тюрмі перебували такі українці у таких камерах: у камері ч. 17 — Юрій Шухевич (перед відправлением на заслання) ; член УГГ І. Сокульський і вірменський правозахисник А. Новосорян; 15 — А.. Коргін, у к. 21 — М. Матусевич; у к. 24 — Б. Климчак.
- Степан Сапеляк був заарештований на початку квітня 1983 року у Москві, куди приїздив, щоб відвідати знайомих. Після кількагодинного допиту його відпустили.
- В сам день свого очікуваного звільнення, тобто 12.3.1983 року кагебісти привезли Ольгу Матусевич до Одеси, де їй пропонували написати покаянну заяву та про »припинення діяльності«. О. Матусевич відмовилася це зробити і тому їй зфабрикували нове обвинувачення. У квітні вона мала побачення зі своєю дочкою і матір'ю. Після побачення матері зробили особистий обшук, знайшли і вилучили записку від Ольги.
- Під кінець 1983-го року з'явилася в пресі вістка, щоsovетсько-російський режим заборонив одержувати пересилки 20 особам, між якими є українські політ'язні, які відбули свої покарання і перебувають на засланні: Зіновій Красівський, Оксана Мешко, Євген Сверстюк.
- Амнесті Інтернашіонал твердить, що в советських психіатричних в'язницях знаходиться понад 200 відомих їм імен політичних в'язнів, запроторених туди в останніх восьми роках. Від 1975 року є нових 193 випадків запроторення до психушок. Це звуться »полегшенням режиму« для наївних.

АРЕШТИ І ЗАСУДИ В УКРАЇНІ

До листи з 1983 року репресованих окупантом в Україні національних і релігійних діячів слід додати прізвища таких осіб:

- 18 квітня: ВІКТОР ЯКІМЕНКО — суджений в Києві за »антисоветську агітацію і пропаганду«.
- 26 квітня: ВОЛОДИМИР МІЩЕНКО — суджений в Тюменській області за »пропаганду миру« на 1 рік позбавлення волі.
- Лютий: баптистка Лідія Боднар — засуджена у Львові на 3 роки ув'язнення.
- 23 січня: свідки єгови: В. Шагай, І. Старовит, А. Вишковський — засуджені у Донецьку на 5 років ув'язнення.
- 3 січня: п'ятидесятник ВАСИЛЬ ШАЛЮК — засуджений у Рівному на 3 роки ув'язнення

СУДЯТЬ І ВБИВАЮТЬ

**МУЧЕНИК
ВАЛЕРІЙ МАРЧЕНКО**

Московський суд у окупованій столиці України засудив у березні ц. р. поновно молодого київського журналіста і перекладача Валерія Марченка на 10 років табору суворо-режиму і 5 років заслання. Валерій Марченко — важко хворий.

Він ніколи не належав до юдих дисидентських груп. У своїх статтях домагався більше прав для українців на рідній землі. Він також перекладав твори художньої літератури на українську мову з англійської та різних східніх мов.

Українці у вільному світі дома-гаються від Москви випущення на волю Юрія Шухевича з родиною і матір'ю, випущення на Захід Вале-рія Марченка та всіх інших політичних українських в'язнів інших національностей.

ПОМЕР СВ.П. ОЛЕКСА ТИХИЙ

Вістну про смерть учителя й борця за національні й людські права Олексія Тихого отримав у Вашингтоні голо-ва американської Комісії з питань без-пеки і співпраці в Європі конгресмен Данте Фассел. Фассел сказав, що Олеексій Тихий помер у пермському та-борі на 57-му році життя після опера-ції. О. Тихий вже від довгих років хво-рів на язву шлунка.

Американські джерела подають, що дружину О. Тихого повідомили про смерть чоловіка 8 травня (смерть наступила 6 травня). За останні 5 р.. дружині Тихого дозволили лише двічі побачитися з чоловіком. Коли вона його побачила востаннє, він важив заledве 41 кг.

Конгресмен Д. Фассел повідомив, що в ув'язненні Тихий став віруючим християнином і навіть говорив, що прощає своїм тюремникам.

У заяві УННА з приводу трагічної смерті О. Тихого говориться, що «со-вєтська влада знищила ще одного провідника руху інакодумців на Україні й що смерть Тихого є виникном

усьому світові вимагати від Советсь-кого Союзу пошанування людських і національних прав».

Велика втрата — помер д-р Володимир ГОРБОВИЙ

З України надійшла сумнавітна про смерть бл. пам. д-ра Володимира Горбового. Він був видатним оборонцем Провідника ОУН Степана Бандери на так зв. Варшавському процесі в 1935 році, головою Українського Національного Комітету у Львові, який 16 червня 1941 року опрацював Декларацію прав українського громадянства. Потім Український Національний Конгрес 22 червня прийняв Маніфест проголошення відновлення Української Самостійної Держави, а офіційне відновлення УССД відбулося 30 червня 1941 року і український уряд у формі Тимчасового Правління очолив Ярослав Стецько.

По Другій Світовій війні д-р В. Горбовий був заарештований і, хоча мав чехо-словацьке підданство — переданий червоній Варшаві для суду. Поляки-комуністи видали його Москви, яка заочно — спершу шляхом листування і постановою

міністерства внутрішніх справ ССРР — засудила його на 25 років концтабору.

Після відбууття несправедливої карі д-р В. Горбовий повернувся із заслання до сина в Празі, але безуспішно. У 1978 році д-р В. Горбовий, внаслідок постійного переслідування і цікування НГБ, ванко захворів і мав вилив крові у мозок. Завдяки вчасній приватній опіці він виздоровів; у стані великого ослаблення помер на 85 році життя.

Бл. пам. Володимир Горбовий виявив надзвичайну стійкість і вірність українській національно-визвольній Ідеї.

Пам'ять про цього новітнього мученика-героя України житиме в серцах майбутніх понолін.

Вічна Йому Пам'ять!

Мистець Михайло Кліщ, 1941 року народження, за віровизнанням греко-католик, був на початку 70-их років заарештований; його визнали непідсудним і примістили в Сичевській психолікарні. 13.8.1975 року його виписали до Івано-Франківської загальної психіатричної лікарні й незабаром звільнили зовсім.

У жовтні-листопаді 1980 року М. Кліща поновно заарештували з невідомих причин. Під теперішню пору він відбуває кару (термін — невідомий) в таборі за адресою:

288360 УССР
Вінницька область
Тростянецький район
м. Ладижин
уст. IB-301/39

НЕЗЛАМНИЙ УПІСТ БОГДАН ЧУЙКО

Незламний Богдан Чуйко

На Захід продісталися 5 самвидавних документів, що описують мученичу долю воїна УПА Богдана Чуйка. Перші два документи датуються 82-им р.: «Історія переслідувань і засудів Б. Чуйка» невідомого автора й табірні «Записки» Б. Чуйка: «Скарга про ти знеславлювання». «Лист» до учасників західних рухів за мир про дійсні цілі советської «мирної політики», «Звернення до І. К.», яке друкуємо на іншому місці.

Богдан Чуйко, нар. 10. 10. 1919 року, інженер-будівельник, – член ОУН, учасник проголошення незалежності України Актом

176

30. 6. 41, воїн УПА. Уперше засуджений в 48 році до 10 років таборів за участь в УПА («зрада батьківщини», до якої він до 44 р. не належав!), звільнений в 56 році. На початку 60-их років КГБ почав кампанію ізоляції осіб, раніше засуджених за «націоналістичну» діяльність, з метою пришити їм нові, здебільша большевиками вчинені злочини. Так, 25 р. після війни Б. Чуйкові пришивають ним не вчинені дії і засуджують його до 15 років і 5 років заслання. Вийшовши в 1978 році на т. зв. волю, проти нього фабрикують нову, тепер уже т. зв. пенсійну справу, вибиваючи йому основу на життя, і в 80 р. утретє засуджують до 6 років таборів.

Нині Б. Чуйко перебуває в безвиглядному становищі, він став м'ячом у садистичній грі КГБ, який наміряється його знищити. Йому потрібно негайної допомоги та голосної оборони.

Б. Чуйко одружений з кол. в'язнем Марією Михайлівною Турянською, у них дочка Ірина, нар. 3. 5. 62 року. Адреса родини Чуйків:

СССР – 393740
Тамбовская обл.
г. Мичуринск
ул. Киевская 10, кв. 6

ЗВЕРНЕННЯ Б. ЧУЙКА ДО І. К.

Здоров будь, брате! Ось уже проминув 4-ий рік, як мене свідомо убивають моральними і фізичними катуваннями в розсадниках єдного з найбільших острівків архипелага, в установі Пермської області, м. Солікамська п. н. »Учреждение Усольє спец-лаг. п/я АМ-244«, яке очолює полк. Шнихеръов В.І. В 1980 році із Солікамської пересилки ІТК-60, де начальником є пірат майор Голованов, мене привезли до 1-го відділення управління пос. Сім, де нач-ком п/п Кісельов, прозваний в'язнями »Блюхер«, в розсадник »кривавого Сіма«, начальником якого був колишній військовополонений п/п Бerezin V. I. З його відходом на пенсію замінений капітаном Шампуром A. I.

В ІТК 1-2 п. Сіма, завдяки інспекторові РОР (Режимо-оперативної роботи) із Гулагу, опусові в газеті »Соціалістична індустрія« від 7.01.81 р., номер 5, Зеленева В. п. н. »Оборотень«, я, без будь-якого порушення режиму і без будь-якої постанови, обманом (перевозили до лікарні) мене запроторили до »Білого лебедя« (вправно-польова тюрма, триповерхова, на пересилці ІТК-60, до якої адміністрація оформлює на рік для перевиховання їх без них, тобто без постанов) на виправлення, де я перевиховувався від 6 травня 81 року до 9 вересня 81 року й поновно був перевезений до Сіма.

Описати всі моральні й фізичні муки, грабежі, вибиття семи зубів і інші терпіння, на які були здатні »особливо небезпечні квочки«, психічно хворі злочинці за заплату адміністрації чаєм і наркотичними таблетками барбітола, дімедрола й інших — описати неможливо. Навіть під таким приводом: »Чому я не убивав комуністів«, вимагали від мене зізнання. В »Лебедях«-розсаднику життя людини ціниться в сумі 0,38 копійок — 50 грам чаю.

До 24.03.83 року точно три роки мене тримали в ПТК — закритих камерах площею 20-25 кв. м поміж криміналістами — психічно хворими, які за намовою адміністрації наді мною знущалися.

24.03.83 року мене перевезли до 11-го відділення пос. Чепець, Чердинського району над річкою Камою, де нач- полк. Курашов, до розсадника відкритого і закритого типу ІТК 9-11, новий начальник якого п/п Богданович. Тут розріджене повітря, відсутність кисню і доріг (продукти доставляють по Комі баржами). Лісова промисловість, обробка, сплав, розвантаження і т. п. Тут підібрано місце для інваліда другої групи, який хворіє на серцеву недостатність, на третій ступень гіпертонії, на артеросклерозну облітерацію обох ніг. З перших же днів одубіли ноги, по 110 серцевих приступів на добу. (Лікування медикаментами, речеңець приdatності яких скінчився 2-3 роки назад). Нач. ІТК-60 пірат майор Голованов заявив усьому етапові: »Антисоветчик Чуйко там порозумішає!«

В II-ому відділенні 2 тисячі поселенців — більшість українців. ІТК-9 — строгий режим, »чорні«; ІТК-11 — особливий, »смугасті«: понад тисячу. З приїздом мене зачислили до загону номер 1 майора Сліпченка Н. І., потому перевели до 5 грізного майора на кличку »Губа«, мабуть, для дальших репресій. Недавно в II-му відділенні

організовано відділ інформації, котрий інформує, що всі »виховники« — штрафники, карані.

1. Повідомляє: в особливому відкритому розсаднику ПНТ 99% складу закріпачених — психічно хворі: шизофреники, параноїки, сифілітики, сухотники, хворі на різноманітні манії — страху, втечі, величності, геройв Союзу, хворіб, — тюлькогони. Наркомани, педерасти, алькоголіки. Поголовно всі чіхірісти (чіхір — молоде кавказьке вино). Під кайфом (очманіння наркотиком — Ред.) оргії, бешкети, різанини, вбивства.

2. Уся увага плянові. Побутові нуль уваги. Праця — 12-16 годин без вихідних.

3. В зоні все продається, можна все купувати: консерви м'ясні, молочні, мука, макарон, ріжки, товщі, цукор, хліб — усе за рублики. В кітлі рідко й порожньо. Я ще не одержав приписаної пайки хліба й цукру. Панує культ джунглі: хто сильніший, той пан.

4. Виховання: в фіктивних відчитах Макаренко-в, Козаченко-в, Денисенко-в і т. п. русськіє-українці.

5. В ларьку: суцільний обман, обважування, обдурювання: куриво, московські медяники, рідко солодощі й рибні консерви, варення і все. Немає вже другий рік хліба, товщів — продуктів, передбачених списком »Б« і »А«. Немає паперу, ковертів, марок, стержнів, олівців.

6. Винайдено новий вид зарплати засуджених. Оплачуються в'язня за навантаження барж продажем чаю й курива за їхні гроші з осо-бистого рахунку.

7. Славоля, беззаконність. »Білий лебідь« служить бичем. У кожного начальника розплідника і розсадника свої закони. В ІТК 1-2 видають одну сорочку і два простирадла, а в ІТК 9-11 — дві сорочки й одне простирадло. Взагалі, тайга — закон, прокурор — медвідь.

Адміністрація на заяви засуджених не відповідає, на розмови не відповідає. Заяв, скарг, листів в'язнів адресатам не висилають, в тому й до прокурора. Про висилання не повідомляють. Висилка рекомендованих листів заборонена. Поштова скринька прозвана »без дна«. До неї можна тільки кидати і натомість отримати мовчанку.

Я вже написав дві заяви про перенесення на »чорний«, місцевий, згідно з ст. 51 ІТК РСФСР — одмовчування.

Нач. РОП Мартін Янович Попов передав управління зони бандитові 15-літникові Завалишинові Н. П. Він завідує їдальнєю. Він та він. Комерсант, продає все. Запитання — куди і кому і кого — робить міль-йонером.

Дорогий брате, ... моє становище жалюгідне.

На все добре.

20. 8. 83

Богдан Чуйко

**НА ГАНЬБУ СОВІТСЬКОМУ
БЕЗПРАВСТВУ!**

ПРО ОКСАНУ МЕШКО...

О. Я. Мешко, нар. 31.1.1905 року) має бути в засланні до квітня 1986 року. Її адреса: 682080, Хабаровський край, Аяно-Майський р-н, с. Аян, ул. Вострецова, 18.

6 травня 1983-го року був надрукований уривок листа, точніше неозначеної особи, яка пережила великі труднощі й адміністративні перешкоди російської бюрократії при намаганнях відвідати Оксану Мешко. Подаємо уривок з листа, який дійшов на захід.

«... Давай тепер подумаемо, як допомогти Оксані Яківні. Становище її катастрофічне. Вік, хвороби, протипоказаний клімат, суровість нагляду, ізольованість місцевости — і цілковита самотність. А попереду — ще 4 роки. Як їй допомогти? Зими там дуже суворі. Опалення пічне, потрібні дрова, воду треба тягати, хатину благеньку лагодити і т. ін. Мешканці ще рік тому дивувалися «Як же ви живите тут усю зиму самі?» Лікарів нема, звернутися по допомогу ні до кого. В цьому Аяні хоч і є цілий штат КДБ і міліції, але там немає навіть лікарні, і Оксані Яківні доводиться подовгу клопотати про дозвіл з'здити на лікування до Хабаровська. В Хабаровську її виписують з багатьма рекомендаціями для місцевих лікарів — але ж місцевих лікарів нема. І ліків нема. В її ситуації навіть тюремні умови були б легші від цього заслання.

Я по телефону їй сказала: «Нічого, Оксано Яківно, доїдемо ми якось до вас наступного року». Вона на це тільки посміялася: «Неваже ви думаєте, що я проживу ще цілий рік?»

Отже, чим їй допомогти? Вона розраховує на амністію до 60-річчя радянської влади. Воно, звісно, добре б, але пригадай — хто й коли потрапляв під амністію за політичною статтею? Вимагати перегляду вироку? Але це тільки зайде марне смикання нервів. Писати заяви до ГБ — тільки собак дратувати. Писати заяви до Прокуратури й МВС (Міністерства внутрішніх справ — прим. пер.)? Але доки їх розглядатимуть — термін її закінчиться. Чи, можливо, надати всьому цьому широкого розголосу і понадійтись на бурхливу реакцію міжнародної громадськості? Та чи не здається тобі, що міжнародна громадськість втомилася вже реагувати на наші безпорядки?».

МОСКОВСЬКИЙ САДИЗМ в дії

Від 1-го жовтня 1983 року советська тоталітарна система, яна роками випробовувала тактику нищення і придавлення людської гідності кожного народу і борця, увела в життя закон 188-З. Цей закон несправедливий і особливо небезпечний своюю гнучкістю. Він важко карати кожного в'язня, який насмілюється виявити «злобний непослух до законних вимог адміністрації поправчого табору праці» або тих, яких вважатиме адміністрація «особливо небезпечними» рецидивістами. Закон може бути застосований також до в'язнів, засуджених системою за «важкі провини».

Новий закон дозволяє карати в'язнів 3-5 додатковими роками, головно тих, які були запроторені в спецізолятори за непослух адміністративній кагебівській владі. Гнучкість інтерпретації закону 188-З дозволяє застосовувати його до всіх діячів руху спротиву в час відbutтя їхнього покарання.

Цей драконський закон позначує ще більше загострення комуністично-московської диктатури над українцями. Москва відверто повертається до позиції сталінізму. Новий закон дає можливість окупантам «законно» засуджувати кожного в'язня, який вчинить найменший опір адміністративній владі, на 2-3 роки додаткового терміну.

Новий садистський закон звільняє советсько-російську червону систему »правосуддя«, збруталізовану ленінською практикою беззаконня, від зайніх поліційно-бюрократичних і нагебівських заходів готувати додаткові справи на обвинувачених. Досить примхи якогось нагебіста — і кожному з ув'язнених загрожує закон 188-3.

Про звиродність московсько-большевицької системи беззаконня свідчить факт, що закон можна ретроактивно застосовувати до всіх, які в час свого ув'язнення »провинились« спротивом таборовій адміністрації. Застосування цього закону особливо загрожує продовженням ув'язнення Василіві Стусові, Мирославу Мариновичеві, Миколі Матусевичеві, Василеві Овсієнкові, Миколі Руденкові, В'ячеславу Чорновлові й іншим. Вони, навіть за давніші протести проти адміністраційних зловживань за нестерпні умови, за писання апелів, невиход на роботу, або голодівку — можуть бути покарані, або вже були покарані адміністрацією. Так замучено у травні 1984 року Олексія Тихого. Тому й викликає іронічну, повну гіркоти, посмішку така приповідка совєтської фабрикації: »Дайте нам людину, а ми вже справу зробимо!«

O. P.

**ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ І ПОШИРЮЙТЕ ОРГАН ЦУ СУМ
»АВАНГАРД« – ДУХОВУ ПОЖИВУ, БЕЗ ЯКОЇ УКРАЇНСЬКА
МОЛОДЬ МОЖЕ ЗАНИДІТИ.**

**БУДТЕ ПЕРЕДПЛАТНИКАМИ І СПОМАГАЧАМИ –
БУДІВНИКАМИ МАЙБУТНЬОГО УКРАЇНИ!**

ПРО ДИВОВИЖНИЙ КОМІТЕТ ОБОРОНИ...

(Генерал Григоренко хоче повернутися на »советську родину«)

В американському часописі »Ньюсдей« з датою 20-го березня 1984 року журналіст Джої Бравн подав останні вістки про здоров'я ген. П. Григоренка і пише про його останні бажання. Журналіст дивиться на нього, як на засланого російського дисидента.

Джої Бравн пише: »В цих днях 76-літній генерал думає про своє палке бажання повернути до СССР — навіть, якщо цей поворот може означати його ув'язнення. Він воліє вмерти на своїй родині і там бути похований.«

Довідуюмося, що його бажання повернути підтримує Комітет, про який чуємо вперше: »Міжнародний Комітет проти недобровільного заслання«. Комітет вважає, що »генерал і його дружина будуть першими, яким поможуть повернутися додому, в СССР«.

»Григоренко — це початок«, — заявив Артур Добрін. — »Від нього ми надіємося продовжувати працю, що заслані чілици також повернулись до Чіле і чорні південноафриканці — назад, до Південної Африки. Добрін і співробітники Комітету пишуть до СССР і інших країн в їх обороні. »Хочемо осягнути позицію Амнесті Інтернашонал, звідки зможемо звернути увагу на факт, що людей викидають із країн, коли є застереження в законах прав Об'єднаних Націй, що це заборонено«, — сказав Делсон, адвокат із Мангеттену.

Генерал Григоренко приїхав до Нью-Йорку 1978 року. Коли у нього забрали громадянство, він висловив побажання, що хотів би повернутися додому.

І так ми гортаємо ще одну сторінку американської преси, де ні слова немає згадки про Україну чи українське походження генерала. Вже звикли ми до слів »російський дисидент«, »російська родина«. Все таки читаємо із здивуванням, що Григоренко має сильне бажання повернутися не в Україну, а на »родину« — безлику »советську страну«, де існує фіктивний »советський народ«. Його симпатики спекулюють на його хворобі політичною ситуацією, і замість того, щоб домагатися розвалу тюрми народів — імперіялістично-комунно-большевицької Москви, щоб затріумфувало право на національне життя у вільній власній державі, — ставлять дивні вимоги: домагаються права вмирати в неволі.

Дивне і несподіване пов'язання! Комітет чомусь також домагається права на поворот південних африканців до Південної Африки. Але не домагається права на поворот у самій російській імперії СССР засланіх і видворених за межі своїх батьківщин в'язнів — на їхні національні території!

Маємо на думці всіх, розкинених по ґулазькій імперії концтаборів, різнонаціональних вигнанців, які відбули кари за політичні »злочини«, і яким відібрано не »советське громадянство« /вони були б щасливі, коли б дійшло до цього!/, але право бути людьми: після довгих років поневіряння їх покарано ще раз, ще дошкульніше, ніж в'язницю або концтабором: у них відібрали право повернутися на рідну Батьківщину і тим самим позбавили духового вогнища, і вони змушені там у невідрадних обставинах досмертно коротати свій вік.

Або чому не захищати тих, яким наказано пересилитися з України, без права повороту, — у корінну Росію, які мусять в чужих обставинах наново будувати гірке життя, навіть без надії повернутись на рідну землю?... Хто домагається основних людських прав для цих людей? І хто допоможе цим нещасливцям — жертвам московської поліційної системи, коли дезінформ, найгіршого ґатунку, хоче накинути світовій опінії існування в ССРУ не поневолених націй, а існування советської людини, советської спільноти, советської Батьківщини?! Під таким кутом зору вимоги українських політичних вигнанців, позбавлених основних національних і людських прав, залишається для світової думки абсурдними або смішними домаганнями..., а в'язні дальше покутуватимуть за свої політичні погляди.

Видно, що існування Комітету інспіроване єдинонеділімською назадницькою ментальністю російського шовініста, який на хворобі генерала хоче збудувати капітал дезінформу про єдину неділіму советську імперію, з нібіто вже існуючим де факто «советським народом». Вражася неспівмірність вимог в обох випадках: поворот чілійців до Чіле і поворот генерала /хоч з назви українського, як не духовістю/ — до Советського Союзу...

Від творців Комітету віс політичною наївністю, а в гіршому випадку — це прихована советська пропаганда найгіршого ґатунку. «Віті з України» кращої роботи не зуміли б зробити, ніж вищезгаданий Комітет.

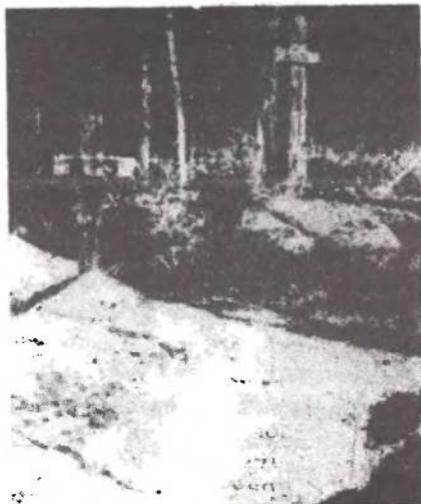
Осип Ромка

ЧОТИРИ МІЛЬЙОНИ В СОВЕТСЬКИХ КОНЦТАБОРАХ

«Лос-Анджеles Таймс» повідомив, що за підрахунком фахівців, у ССРУ є щонайменше чотири мільйони людей, які живуть і працюють у концетраційних таборах і в таборах примусової праці. Частина з них у нелюдських умовинах прокладала газові труби в Сибіру (для Західної Європи). Харчі кацетників і засланців складаються з підмінки чаю, супу з 30-40 зернятками крупу, соленої напівгнилої риби і одного фунта хліба, а праця — надзвичайно важка.

Якщо у в'язницях і психушках в ССРУ майже половину в'язнів становлять українці, то такий же самий відсоток непокірних є і в концтаборах і таборах примусової праці

Могили в'язнів на Колимі

МОСКВА НАМАГАЄТЬСЯ ОЧОРНИТИ ВІЗВОЛЬНИЙ РУХ

У зв'язку з величним відзначенням у Вашингтоні минулого літа 25-річчя Тижня Поневолених Націй і одночасно 40-річчя створення АБН, з участю президента ЗСА Рональда Регена і речника Вільної України Ярослава Стецька, — не витримали навіть металеві нерви Москви.

Преса, радіо і телевізія в ССР, і особливо в окупованій Росією Україні, заповзялися знову і знову «викривати» так зв. буржуазних українських націоналістів за кордоном, хоча між ними немає ні одного буржуа. Одночасно совєтська пропагандивна машина б'є в сторону тих українських патріотів, і особливо в бік молоді, які виявляють в Укр. ССР «нестійкість політичних поглядів». Іншими словами, окупант ділі намагається застрашувати молодих патріотів в Україні.

Орган Совета народних депутатів ССР, щоденник «Ізвестія» у числі з 23 листопада 1983 року помістив великий репортаж з Києва Л. Колосова і В. Котенка «Однажды в августе» — «Якось у серпні...», з піднаголовком »Про провал однієї провокації буржуазних націоналістів».

Мова про французьку громадянку, як подають »Ізвестія«, »української національності«, нар. 1949 року п-ї Ірену Зелену, яку цього літа в Польщі несправедливо обвинуватили й заарештували органи »безпеки Польщі«, як »емісара ОУН«. Газета подає, що при арешті відразу ж »затріщала портативна кінокамера«.

»Кінооператори« подали, що пані І. Зелена мала з собою у валізі кілька тисяч доларів, документи з підписами Прем'єра України з 1941 року і президента ЦК АБН Ярослава Стецька, вказівки, як діяти в Україні проти окупанта, гуртувати сили і т. п. Мабуть і ті, що так змалювали »емісара ОУН« не вірили у власну байку, бо дуже скоро в довгому нарисі переходятять до того, що для них — найважливіше: намагання очорнити український Візвольний Рух і персонально Голову Революційної ОУН.

До речі, п-ї Ірену Зелену скоро після арешту випустили на свободу і вона вже перебуває вдома, а підроблені і підкінені їй під час арешту так. зв. документи — читають самі польські й московські нагебісти.

Однак, мета пресконференції в Києві 22 листопада 1983 року вийшла нагору саме на сторінках »Ізвестій«. Вчитуючись у текст, бачиш, для чого Москві була потрібна ще одна провокація.

Метою київської поспішної пресконференції було очорнити український Візвольний Рух, тому й скликано не лише совєтських журналістів, а й закордонних привезли у Київ аж із »блокаменної«.

Зрозуміла річ, події у Вашингтоні, де виступали президент Рональд Реген і Голова ОУН Ярослав Стецько, викликали в Кремлі приступи гарячки. Московські червоні єдинонеділіміці не змогли промовчати події великого значення і відповідно її оцінити (значно глибше, ніж дехто з українських емігрантів за кордоном...)

»Ізвестія« цитують: »Ваша боротьба — театрально заявив Реген — це наша боротьба. Ваша мрія — це наша мрія. Ви совість вільного світу!«

Це не була заява для заяви. Не даремно Ярослав Стецько з другою жиною ред. Славою Стецько, ген. Дж. Сінг'лявб, голова ПАБНА у ЗСА (АБН) інж. Богдан Федорак, президент УККА ред Ігнат Білинський та інші видатні українські діячі провели і проводять багато часу в столиці вільнопольської Америки, де стало діє Інформаційне Бюро УККА. Недаремно — нехай це собі запише Москва — протягом понад 40 років активно діють за кордоном Організації Українського Визвольного Фронту, і не даремно було створено в 1943 році на закриваленій землі України, антибільшевицький Блок Народів. Великий засів дає хоча допізні, але вже дає перші сходи, і то в багатьох країнах вільного Заходу, які остаточно поховали смертельну загрозливий для всіх світу «детант».

Московські «Ізвестія» атакують у згаданій статті особисто Ярослава Стецька, пришивають йому кримінальну справу в Польщі в минулому, підшивають антисемітизм, який практикує якраз Москва, підшивають йому співпрацю з самим кривавим Гітлером, із розвідками різних країн, зазначаючи, що йому вже 70 років і злорадствуючи з того приводу.

«У недавньому інтерв'ю «Вашингтон Таймс» Стецько пропонує, — пишуть «Ізвестія», — антикомуністичним силам інспірувати «вільські боротьбу народів», які живуть на території ССР, з метою «знищити комуністичну систему знутра!»

Лякаючи читачів, мовляв, Ярослав Стецько хоче знищення України, «Ізвестія» б'ють на сполох, бо він організовує «хрестоносний похід проти комунізму» і пропонує «стратегію створення світової кризової ситуації». Московська газета не наважується бодай для прикладу передказати основне гасло «Київ проти Москви», а спихає все лише на так зв. комунізм... — це також дуже вимовне. Суперечачи самі собі, автори нарису малюють Ярослава Стецька палким прихильником Ізраїлю, хоча перед тим намагалися очорнити цього видатного українського політичного діяча, як антисеміта. Він, мовляв, уже дав інструкції — і їх відібрали у п-ї Ірени Зеленої — творити Похідні Групи в Україну тощо. Газета твердить: «Так, уже сьогодні оунівці готують майбутніх терористів із молодої української еміграції» (це тієї, яку весь час ховали, як неіснуючу, ті ж самі «Ізвестія!»)

«На що ж розраховують оунівці в сучасній соціалістичній Україні?» — запитують не без прихованої тривоги «Ізвестія». Виявляється, що не на український народ, а на окремих осіб, чиї дії не вписуються ні в моральні, ні в юридичні рамки нашого «общества». Таких борців за національні права України й ін. поневолених Росією народів і націй московська газета називає «жалюгідною групкою відщепенців». Але, саме мовляв, тому, «оунівці» головну свою увагу скеровують на молодь, бо саме їх, недосвідчених, необстріляних у політичних боях, — пишуть «Ізвестія», — хочуть закордонні емісари ОУН заразити отруйними бацилами націоналізму».

Великодержавницькі шовіністи-імперіялисти, володарі російської імперії у формі ССР, сподіваються, що національно-вільські процеси не дійуть до їхніх імперських кордонів, хоча вони вже перейшли від часу Другої Світової війни десятки країн, у тому числі Африки.

ОУН була, є і буде авангардом української нації в її боротьбі за волю і відновлення державності.

Факт затримки безневинної молодої жінки-українки із Франції польською комуністичною поліцією лише ще раз показує, що кожний за кордонний турист може опинитися в подібній ситуації, без ніяких завдань ОУН, кожний може стати жертвою московського планування оборони цілості імперії.

Хоча »Ізвестія« не назвали всього, що відбулося влітку 1983 року у Вашингтоні і в Білому Домі, то саме та подія великої ваги змусила Москву до шантажування невинної особи, щоб мати »підставу« зареагувати на відзначування 25-ліття ТПН і 40-ліття АБН.

Очорнювання ідеологічного противника належить до найбруднішої практики. Цього разу Москва показала світові і Україні свої особливо брудні руки. Їх побачила також вільноподібна Франція.

У кінці нарису в »Ізвестіях« сказано, що на пресконференції у Києві виступав »совєтський гражданин Михаїл Кухтяк«, який довгі роки діяв з рамени КГБ. Тепер мав щось свідчити про ОУН-АБН... Стара казка! — вже й діти їй не повірять!

ЖЕРТВИ НОРМАЛІЗАЦІЇ

Під таким заголовком англійський журнал »Реліджіон ін комуніст лендс« помістив список так званої »Брежнєвської нормалізації« у відносинах між Церквою і державою ССР. В 1973-1983 роках приблизно 19 осіб убито за віру. Подаємо за згаданим журналом імена українців католиків:

- о. Михайло Луцький — 1975, найдено його тіло у лісі коло Дрогобича; згідно з декотрими джерелами його вбили працівники КГБ, але владі твердять, що він вчинив самогубство;
- о. Зенон Адамович Калинюк (1887-1979), декан Української Католицької Церкви, арештований у 1946 році, засуджений на довготривалий термін, бо відмовився перейти до російської Православної Церкви. Знову арештований у 1974 році тому, що домагався відновлення Української Католицької Церкви. Власти переслідували його аж до смерті, тобто до весни 1979 року.
- о. Анатолій Горгула (1906-1980), виконував священичі обов'язки помимо погроз поліції і старань його навернути до православія. 27 лютого 1980 року знайдено побиті тіла 74-літнього о. Горгули і його дружини в їхній хаті у селі Томашівка, Рогатинського району. Існує думка, що їх побито на смерть;
- о. Євген Іван Котик (191?-1980), знайдено його тіло, побите на смерть у фабриці в селі Зимна Вода коло Львова. Його обличчя було синє, ніс повний крові, зуби вибиті і уста наповнені хлібом. Похорон відбувся з участю численних вірних, які співали релігійні пісні.
- Не згадується у журналі про вбивство Марії Швед (1954-30 вересня 1982), яку побили на смерть міліціонери на вулиці Львова.

Згаданий англійський журнал, а також італійський квартальник »Рашіян кріцціна« ще подає прізвища таких українських баптистів: Івана Біблєнка (1926-1975), Миколи Дейнеки (1923-1976), і Василя Друка (?-1975).

(УПБ, РИМ)

Пoeзія · Пpoза

УКРАЇНСЬКІ ВІРШІ З АФГАНІСТАНУ

Їх немало надходить шляхом польової пошти із гір закривавленого Афганістану — до рідних хат України. Не всі, безперечно, пропускає сувора московська цензура. Але деякі прориваються (і навіть потрапляють за кордон).

Тут публікуємо вірші з Афганістану, надруковані — рідкісний вийняток! — на сторінках київської «Літературної України» ч. 7/1983. Написав їх офіцер советської армії Григорій Соколовський, парашутист-десантник із Полтавщини, із села Богданівки, де живуть його батьки. Мала б вийти ціла його збірка під наг. »Афганський зошит«, але уже понад рік друк щось затримується. Г. Соколовський повернувся з Афганістану і його знову туди скерували, не питуючи, бажає чи ні, бо про бажання московський окупант українців не питає. Вірші дадуть уявлення читачам про жах і смуток боротьби за чужу справу.

Григорій Соколовський

ІЗ «АФГАНСЬКОГО ЗОШИТА»

*Пече спекота. А на серці провесінь,
Омріяна солдатськими чеканнями.
Листи, неначе синьоокі проліски,
Листи-квадратики від друзів і від мами.*

*А я ж їх рвав... Ті пелюстки вогнисти
Не раз долоні сумом обпекли.
Тюльпани — зачудоване намисто
На грудях гір суворих та стрімких.*

*Я лиш пізніше все це усвідомив —
На камені розквітнути змогли...
Тюльпани — найчистіші краплі крові
Синів... Які у горах полягли...*

*

*Удома ми буваємо не часто.
Кого ж винйти, що ось так живем!
Військові люди.
Та, повірте, часом
На шмаття душу ностальгія рве.*

*А там не спить стравожена дружина.
Хвилюються ранкові літаки.
А у очах — калинна Україна:
Село, легеки, мати, рушники. Н-ська військова частина*

АПОКАЛІПСИС ГОЛОДУ (2)

4.ГОЛОСІННЯ

*Ой, то не татарва нахлинула на Вкраїну,
Не польські гусари, –
То чудъ-мордва змосковщена
І наські яничари.*

*Ой, то не люди, не християни
Хлібець од діток одбирали,
То поспаки московські червоні
Над людом хрещеним знущались.*

*Ой, упало, впало того літа
Мільйонів сім білого цвіту ...
Земля від горя, від болю
Прокляттям ятріла*

Ремарка: Білі постаті, з піднесеними вгору, в благальний позі, руками – підходять до стола, накритого чорною плахтою, обступають його півколом і молитовно схрещують руки на грудях у моменті, коли диктори читають наступні рядки вірша:

*О, Господи, о, Боже наш!
Прийми їх душі до своїх хоромів!
Вони ж бо вмерли смертю мучнів
Для торжества Твоїх святих законів*

Ремарка: Білі постаті підготовляються до Голосіння. Жести і хореографію голосіння треба дуже уважно підготовити, згідно з духом традиційних українських голосінь. Білі постаті повинні якийсь час стояти півколом за столом, а потім, під кінець голосіння – вони повинні перейти на своє попереднє місце, з правого боку сцени.

*Сім мільйонів люду поглинула земля.
Мільйони барвінкових вінків зів'яло,
Мільйони Ярославен і досі на воротях стоять
З долонями, піднесеними в небо,
З гірким благанням на устах:
»Сонечко красне! Верни нам їх!«
Мільйони матерів дітей не колишуть,
Мільйони орачів землиці не оруть і досі,
Мільйони косарів ні проса, ні жита не косять,
Мільйони сівачів пшениці не сіють...
У мільйонів Ярославен посіклися коси,
Сонце померкло, зчорніло,
Зів'яли рута і калина.
Замість господарем – старцем
Кульгає хлібодайна Україна.*

Ремарка: На сцену виходить худа, висока постать жінки у довгій простій одязі, скромно вишигтій, з мертвю дитиною на руках (лялька), покритою білим омофором (довгим куском полотна). На світлі рефлексора ця жінка повільно, маєстично проходить з одного боку на інший бік сцени і заходить за куліси. Появу жінки треба також відповідно схореографувати. Білі постаті можна перевести на задньо-центральний плян сцени, де вони можуть творити тло для блукання трагічної постаті жінки. Після того, як жінка зайде за куліси, на задньо-центральну частину сцени виходить соліст і співає релігійну пісню-кант »Через поле широке« — музика Д. Котка — А. Гнатишина, без музичного супроводу.

5. НА СУД ІСТОРІЇ

Ремарка: У цій частині — білі постаті повинні виступати в ролі прокурора, обвинувача. Треба опрацювати хореографію: вказування руками на чорні постаті і поступовий наступ білих з боку на центр сцени. Чорні постаті повинні під час читання тексту »корчитись«, »маліти«, »самоліквідуватися«.

*На суворому суді історії
Питатимутъ знову і знову:
Хто вкинув у чащу з ясного кришталю
Отрути червоне зерно?
Хто небо голубе роздер
Лиходійства кривавим ножем?
Хто землю спустошив, окаянний,
Налогами грабіжництва невпинного?
Хто мільйони люду неповинного
Морив і голодом, і тюрмами?
Ще й досі не відлунав клекіт ридань
Дітей, батьків, дідів столітніх...
Ще й досі чути смертний хрип
З понурих застінків і казематів-тюрм,
Чути зойки тернових терпінь
Друзів, сестер і матерів,
Так, наших матерів,
Що в муках святих породили
Чисту радість нових поколінь.
Ще й досі незгасні рани криваві
Катованіх і нівеченіх земляків,
А могли подвижників святої волі —
Розріти і сплюндровані,
Як у часах нашестя обрів-дикунів.
Україно! Наш болю і щастя наше, Україно!
Дими пожежі білостінних осель твоїх
Горизонти світу застеляли...
Срібні твої плути, золоті серпи,*

*Сонцем засмалені руки і світлочолі лиця,
Живий передзвоне сокир і молотків,
Гудків ранкових гомоне дзвінкій,
Пісне, квітко наша, Україно!*

*Ой, то не люди, не християни
Хлібець од діток одбирали,
Людей стріляли, катували, —
То постіаки московські червоні
Над людом хрещеним знущались.*

*Ой, упало, впало того літа
Мільйонів сім білого цвіту...
Земля від горя, від болю
Прокляттям ятріла.
Ой, упало, впало того літа —*

Ремарка: Білі постаті підготовляються до Голосіння. Жести і хореографію голосіння треба дуже уважно підготовити, згідно з духом традиційних українських голосінь. Білі постаті повинні якийсь час стояти півколом за столом, а потім, під кінець голосіння — вони повинні перейти на своє попереднє місце, з правого боку сцени.

*Сім мільйонів люду поглинула земля.
Мільйони барвінкових вінків зів'яло,
Мільйони Ярославен і досі на воротях стоять
З долонями піднесеними в небо,
З гірким благанням на устах:
»Сонечко красне! Верни нам їх!«
Мільйони матерів дітей не колишуть,
Мільйони орачів землиці не оруть і досі,
Мільйони косарів ні проса, ні жита не косять,
Мільйони сівачів пшениці не сіють...
У мільйонів Ярославен посіклися коси,
Сонце померкло, зчорніло,
зів'яли рута і калина.
Замість господарем — старцем
Кульгає хлібодайна Україна.*

Ремарка: Білі постаті, з піднесеними вгору, в благальній позі, руками — підходять до стола, накритого чорною плахтою, обступають диктори читають наступні рядки вірша:

*Хто осквернив і насміявся з вівтарів твоїх святих?
Церкви поруйнував хто, і спалив?
Хто збурив пам'ятки тисячоліть?
Храми-святыни хто поруйнував?*

Ремарка: На сцену виходить рецитатор і декламує вірш І. Калинця »Церква«. На екрані показують діяпозитиви зруйнованих українських церков.

*Тріщали предвічні зруби,
лєтили гонти, як пір'я:
руйнували дерев'яне чудо
людської праці і віри.
І, вписані в лагідні гори,
востаннє хиталися бані,
вмирали ясно і гордо,
так, як вмирають останні.
Це умирали століття,
це помирало прекрасне...
З розпуки дробились на дровіття
золоті грона іконостасу.
І шукали між бур'янами
вічний спочивок ікони
І плакала в недотрощеній рамі
українська Мадонна.
І Юр, в невідомім двобою
втративши руку і списа,
піврозяттою головою
востаннє навколо дивився,
як довго стояв ще реквіем
і як він лягав на трави,
на осиротілі смереки
густим непрозорим трауром*

(І.Налинець)

Ремарка: Світло знімають з декляматора — він сходить зі сцени. Диктори продовжують читати текст. Тут і далі можна показати дія-позитиви сучасних »дисидентів«.

*На суворому суді історії
Питатимуть знову і знову:
Хто людські сім'ї розбивав,
Донощував хто вчив малих дітей
На родичів своїх?
Батьків вивозив хто в Сибір неісходиму
І яничарів із сиріт творив?
Хто чесних трударів землі
За грата і дроти саджає й досі?
Хто народ ожебрачив наш
І босоніж з порожніми торбами
Пустив його на світові дороги?
Де ділісь наші рідні школи,
в яких схиллялись над зшитками,
Як пташенят — дрібні голівки
Діток білявих і чорнявих?*

*Хто допустив у мури школи
Чужу й лукаву мову ворогів
Разом з неправди блекотою?*

*I хто ступає лаптями цензури
По трепетних і заповітних книгах
Подвижників і світочів культури
Народу українського?
Хто оббрехав наш чесний рід
I обікрав його зі слави вікової,
Хто жів безбатьченків із нас зробить?*

*'), як могли не чути крізь роки
Гуні московські тріумфатори,
Як з-під ярма і мороку тюрми
На світ увесь, на всі світи
Прокляттям Ти уся гримиш і досі
Вкраїно наша дорога!
Прокляттям, гнівом Ти уся взялася
I животворна Твоя сила
Жагою помсти налилась.*

*I всупереч ворожим діям
Ти ще жива, Вкраїно вічно-молода,
У вірних дітях ти жива,
У подихах гірських і степових вітрів
У шумі рік хрустальних і прозорих,
У переливах хвиль на нивах неозорих,
У клекоті грізним орлів.*

*Земле поневолена, — але нескорена!
Батьківщино наша!
У молитвах-піснях дітей Твоїх,
У невспущій праці й боротьбі, —
Віщуєш нашу радість справедливу
I гибель ворогам Твоїм!*

6. ПРОКЛЯТТЯ УБИВНИКАМ

Ремарка: Мізансцену про клінання убивників треба уважно продумати: Білі постаті можуть підносити руки вгору і під час читання останнього рядка кожної строфі – вони раптово опускають руки долу. Це прийшлося би білим постаттям повторити п'ять разів.

*Московіе! Руїнище життя!
Від мільйонів неповинних жертв,
Від каторжан таврованих на смерть,
Від людських долей розтрощених,
У тюрмах і льохах захльостаних,
Від ненароджених дітей,
Живцем похованых людей,*

*Задушених талантів нерозквітлих,
Прокляття шлем тобі, навіки!*

*Московіє забріхано-облудна!
Від синього неба і ясних квіток,
Від добрих сердець і від чистих думок,
Від вільних, як вітер, козацьких степів,
Від гір голубих, що окутані в хмари: —
За кривди народні, за горе батьків, —
Ми просимо в Бога — для тебе — покари!*

*Московіє хижакької породи!
Від рук, що прукались на матірнім лоні,
Від вбитих дітей і від іхніх агоній,
Від матірних сліз, що лилися без міри,
Від тих, що караються досі в Сибірі,
Від тих усіх, що мовччи йшли на скон, —
Шлемо тобі, Московіє, проклон!*

*Московіє, що варварством просякла!
Від люду вольного, запряженого в ярма,
Від трударів-мистців, що ім стають на горла,
Від бібліотек сплюндованих, попалених,
Від храмів обезчещених, розвалених, —*

Прокляття шлем, тобі, прокляття!

Московіє ненависно-понура!

*Від піль і морів, від розрітих могил,
Від знищених сіл і голодних дітей,
Від вдів і сиріт, від старців і калік, —
Проклін тобі, Московіє, навік!*

7. ФІНАЛ »МИ БУЛИ І БУДЕМ!«

Гемарка: Музика з драматичної переходить у героїчно-бадьюру. Білі постаті далі півколом оточують стіл. Диктори продовжують читання.

Перед нами — проекція трагічного минулого. Півсторіччя тому, кривавий, червоний сатана, кивком руки лукавим із Москви — благословляв убивства мільйонів і прирік на смерть від голоду —увесь наш народ. Хоч із трагічними наслідками, — ми, як нація — витримали цей важкий допуст Божої волі. Ми вижили, подібно, як нераз виживали впродовж бурхливих століть нашої історії.

Ремарка: На сцену виходить рецитатор і декламує вірш Л. Монсендза:

*У сні під киреєю віку
Вдивляюся в дійсність свою:
О, скільки! Без қраю, без ліку
Полеглим я був у бою!*

*В Суботові мав я могилу,
Дрімаю у фінській землі,
Мене Ярополче труїло,
У Кодні конав на пагі.*

*В Галаці лежу над Дунаєм,
Прийшла нам в Базарі черга,
Нам «Вічну пам'ять» співає
Дбайлива сибірська пурга.*

*У сні під киреєю віку
Вдивляюсь в прийдешність свою:
Ми встанемо, встанем без ліку,
Щоби побідити в бою*

(Л. Мосенда)

Ремарка: Одночасно з декляматором, на сцену виходить постать трагічної жінки в довгому одязі, скромно вишиваному. Вона стає біля стола, накритого червоновою плахтою і маєстатично стягає це накривало зі стола під час того, як декляматор рецитує останню строфу вірша Мосенда.

На сцену виходять тим часом представники молоді з вінком червоної калини. Вони кладуть вінок перед відслоненим столом. Молодь заходить на ліво і на право і вставляється обабіч білих постатей.

Диктори щойно тоді продовжують читати текст кінцевої частини сценарія:

*Невимовним болем сціпимо свої уста й серця
Почувши знову й знову,
Як, без голосу в хатах білявих
Скиглють голодні діти й немовлята,
Що, розпухши,
Вп'ялися очима в стелю, наче в небо
Шукаючи рятунку.*

Білі постаті і молодь: — «Господи, помилуй!»

*Молитвою ісповнимо свої серця й уста,
Почувши знову й знову,
Як, без голосу в садах вишневих
Співають хлопці і дівчата,
Що впали на дорогах польових, тернових,
Або у полі, чи в степу
І надягнули землем'янку святу
На юні свої лиця.*

Білі постаті і молодь: «Господи, помилуй!»

*Бажанням помсти сповнимо свої серця і душі,
Побачивши ізнов,
Як тесані хрести дубові
Клюють сліпим могилам очі...
Побачивши ізнов,*

*Як більма жовтих черепів
Блислять до сонця у степу
Й позначають маршрут Москви
Із півночі на південь.*

Білі постаті і молодь: »Господи, не прощай ворогам Твоїм!«

*Бажанням чину сповним душі і серця свої,
Збагнувши знову й знов,
Яка велика кількість впала доброго народу
І скільки знищено надій і задумів великих,
Ta скільки праці всіх нас жде
На отчій ниві, бур'яном укритій.*

Білі постаті і молодь: »Господи, подай нам сил!«

*Кривавим болем,
Молитвою палкою,
Бажанням гідної відплати
І чином мільйонів рук й умів
Ущерть наповним наші душі і серця
Для кращих днів святого воскресіння
Усім нам дорогої Батьківщини!*

Білі постаті і молодь:

*Дай, Господи, щоб сталося так,
Як просимо в моліннях!*

Ремарка: Соліст, що співав »Через поле..«, виходить на сцену після того, як молодь уставилася. Після слів: »Як просимо в моліннях« — він починає співати »Боже великий, Творче Всесильний«. Білі постаті засвічують свої свічі. Центральна особа в гурті молоді підносить вгору меч-хрест. Світло паде на ікону і на хрест. Залія підхоглює і співає релігійний гімн.

ЗЕМЛЯ І СЕРЦЕ

У 40-ліття »Великого Ісходу українського селянства на захід перед московсько-комуністичною ордою і другою окупацією України

За обрієм на сході рвалися вибухи гранат і малювали червоними спалахами темну плахту неба. Зелені та оранжеві світляні смуги прорізували небосклін жорстокими басаманами воєнної грози, що котилася далеким рокотом тучі всіми дорогами зі сходу на захід. В ту липневу ніч, що пахла медом і акаціями, стогнала земля в гарячі згарищ, що їх залишала жорстока смерть. Собаки, підібгавши хвости під себе, валували протяжно, немов кусали зловісну темну ніч.

На горбочку причаїлося село. Поприсідали білі хати у садах, а між стрункими тополями, що підпирали зоряну баню неба над церквою з похиленими хрестами, шмигали клаповухі кажани й тривожно перекликувалися сичі.

Перед світанком ніч найчорніша, але на тлі заграви неба було видно постать, біля брами крайнього обійстя побіч церкви. Дідові Максимові не спалося цієї ночі. Стояв і дивився туди, звідки мало незабаром зйти ясне сонце — де кублилося тепер пекло... Його тремтливі уста перестали шепотіти молитви і він знов, що жадна людська сила не зможе задержати червоної орди і йому, богачеві, не буде місця в царстві сатани.

Старий важко зідхнув, а далі прошепотів, повернувшись в сторону церкви:

— Да буде воля Твоя, Господи. Мені старому й так писана скора смерть, та жаль молодих, що тільки почали жити і тих діток малих... Вже хотів іти до хати, та дрібна постать жінки стала біля нього. Її голос дрижав, а зуби цокотіли, немов від холоду.

— Тату, ходіть уже. Ми готові в дорогу і не хочемо без вас їхати, а ви...

— Та де вже мені старому... Та й вам молодим на чужині не з медом буде. От дринчиш зубами, як вікна склом на церкві. Та вони старі та й земля дрижить, а ти молода та ще й не знала біди. Чи думаєш, що десь буде спокій, буде щастя? А як і знайдете тихий кут, то в серці спокою не буде... Та їдьте, як наважилися, бо й тут не дадуть жити. Не дадуть і вмерти спокійно на своїй землі. Але я не поїду... Мое місце тут, коло тих тополь, що їх ще мій діdo садив... Та й не всі поїдуть. Може і я тут буду кому потрібний. Може моїм синам, що пішли в ліс, може твоєму Василеві, що тепер у пеклі під Бродами, а може й ще декому. Бо моєму найстаршому, що ось там лежить під калиною, що зацвila йому ще в польській тюрмі, моєї помочі вже не треба, хиба молитов... Ей, діти, діти. Не дав я вам долі, та дав серце, що любить рідну землю та її боронить. Тому і я лишаюся з вами, а Іван нехай іде. Рятуйтеся з ним, бо шкода вас, жінок та малих внучат.

Скінчив старий говорити, коли дійшли до хати. Коні били копитами і, порскаючи, мотали головами. Чули далеку дорогу. Підручний заіржав, як почув діда біля себе. Прищулів уха, як дідова рука пошолопала в гриві та поклепала по ший.

— Ей, коники-коники... Не будете вже орати рідної землиці, на якій виросли. Не будете... Дорога перед вами чужа й далека та й без повороту. Побіжите нею скоро та й станете оглядатись. Чи не задалеко погнали вас, схочете запитати, та ніхто вас вже не послухає, як не слухає ніхто нашого серця, не питає чого воно хоче. Точуть нас одні то другі, женуть нас як отару овець нерозумні пастухи. Не знають, що як позамінюють людей, то земля тим іншим не уродить, бо чужий не має до неї серця, та й не зрозуміє вона чужого... А ти, Іване, не думай! Ідь, куди Бог попровадить, бо тут не буде для вас життя. Ти один лишився коло землі, коли інші взяли зброю, бо хтось мусів лишитися. Але тепер тебе тут не треба, бо тебе й так москалі вб'ють, а землю відберуть. Ідь, Іване, в світ подивись, не сиди там дарма. Пам'тай про нас і про ту святу землю та не погуби діток на чужині, бо... може прийде час, що Україна їх потребуватиме і закличе... А ти мусиш здати рахунок!

Пішли всі в хату. Попереду дід Максим, за ним син, дочка, невістка і двох онуків. В печі жеврілись головні і кидали тіні горщиків по стінах. Чорніли великі й череваті, як ґазди на покутті під образами. На поліці блимав каганець і, здавалося, немов тряслися руки у старого Максима, як здіймав ікону Богоматері й вишиваний рушник. Коли всі повклякали, благословив три рази в далеку невідому дорогу — мандрівну, а тоді поцілував ікону і подав дочці, що держала немовлятко на руках.

— Це для тебе, Маріс. Нехай Вона, Пречиста опікується вами в дорозі та нехай держить наш рід у любові і згоді. Нехай дозволить скоро повернутись додому! Заступи їм усім нашу маму, яку Бог пох啉ав до себе, бо там на чужині, всім треба буде материнського серця... Ідьте, а я вас відпроваджу за село.

Коли доїздили до нивки, що витяглася каблуком аж під горб попри дорогу, коні самі завернули на місток і стали. Це було місце їх найважчої праці, як орали під горб. Старий Максим змахнув рукавом непрошену слізозу і скоро прикліякнув та похилився до нивки, щоб ніхто не бачив. Витяг з пазухи платок, розпростер і скарлюченими від важкої праці, але жилавими ще пальцями набрав землі. Брав її малими грудками навхрест від сходу, що вже золотився світанком. Коли зачинув і тісно зав'язав кінці, подав синові, що стояв побіч з відкритою головою.

— Це для тебе. Нехай стойти у пошанівку всюди, де ти будеш і твої діти, бо то піт і кров прадідів наших та й нас обох. Свята земля. А тепер з Богом в дорогу!

Обняв сина обома руками і притиснув до старечих грудей. Іван чув, як билося батькове серце. Коли вже всі сиділи на возі, дід Максим урвав кілька квіток і подав старшому внукові, що держав торбу з книжками на колінах, свій скарб.

— А тобі, Васильку, оці квіточки: синю волошку та й червоних ма-

ків, бо ти в мене вчений... Пам'ятай про рідну землю і добрий український народ, що його геройська кров цвіте оцим червоним зіллям. А його все більше і більше.

Коли на дідуся глянули сині очі молодшого внука Павлина, що сидів біля батька і вранішній вітерець смикав йому золоту чупрінку, старий Максим посміхнувся.

— А що тобі синку дати, сам не знаю... маленький ще ти.

— Мені, дідуся, дайте оту саблю, що лежить у рові, і показав ручкою на заржавілій багнет, що його загубив якийсь вояк. »Як підлосту, то велнуся додому і пелеб'ю всіх болсівників, а тоді взе нікуди не будемо втікати...«

Маєш, синку. Ти в мене все був вояк і дай Боже, щоб твої слова справдилися. Не дарма тебе Павлом охристили — тобі й меч! Але не такого тобі буде треба, як виростеш на правдивого вояка, тоді будеш мати правдиву зброю... Прощавайте діти! Отут моя межа, моя границя і кінець моєго світа. Їдьте і може десь там на чужині доженете те, чого нам тут доля не дала. Мир і спокій, божий рай на землі, що був і тут колись, та, видно, що ми не заслужили на нього, коли прийшлося втратити... Боже вас благослові і дозволь повернутись в Україну!

Іван перехристився і важко сів, сіпнув віжками і коні повернули на дорогу і рванули з місця, аж кинуло людьми. Віз покотився з горба у видолинок, а руда хмара пилюги закрила діда на горбі, що благословив їх третмливою рукою. Іванові відалося, що все за ним летить у пропаст. Важким каменем налягло на душу, а вона рванулася в німому — болючому протесті, чіплялася землі, що жовтіла стернею, хапалась придорожніх корчів, каменів, зачіплялася за кожну стебелиночку, щоб остатися там, де зросла. Іванові очі дивилися перед себе, в пільну дорогу, що бігла знов під горб, але очима душі бачив усе поза собою. Вузькі лани, що різниколірною мозаїкою вкривали землю за селом, темну смугу лісу під горбом та синю стрічку річки, що плила до ясного неба, що на нього викотилося велике червонозолоте сонце. І в останньому зусиллі невидимі рамена Іванової душі простяглися до нього — до ясного сонця, що там на сході, та дарма. Він стягнув віжки і коні стали. Тоді з розпукою оглянувся, шукав порятунку і тоді ще раз, в останнє побачив свого батька. Старий Максим стояв на горбі з піднятими руками на прощання... Його довга постать височіла над селом на тлі ясного сходу як велетень. Ноги мов вросли в землю, а в піднятих руках засяяло золотою червінню життедайне сонце. Якась таємна сила протягla холодом по Івановій спині і на переміну обсипала жаром. Від діда Максима падала довга тінь і відалось, що вона задержала віз. Іван встав і підняв руки, немов крила до лету, хотів щось крикнути до батька, але слова застригли біля серця. І тоді прийшла хвилина, одна хвилиночка, коли почув якийсь знайомий голос, що наказував:

— Вертайся до села, вертайся до села! Твоє місце там, біля батька. Не кидай рідної землі, повертайся!

Іван потер долонею чоло, а далі притиснув руки до серця, що забилося, затіпалось, мов хотіло вискочити. І щось тоді прорвалося в

Івановій душі. Думав, що не видерхти. Заболіло, запекло в грудях і йому видалось, немов його, як деревину вирвали з корінням із землі та кинули впоперек дороги, що йшла в невідоме.

Коні рвали копитами м'яку дорогу, а Іванові пальці вп'ялися в шкіру віжок, аж збліли. На стягненім болем обличчі затиснулись твердо уста. Чув, як гупають ковалі у скронях аж схилив голову і згорбився, немов постарівся в ту важку хвилину...

Тоді саме почув теплий дотик м'якої дитячої ручки на своїх рапавих п'ястуках і його пальці розпружилися. Коли глянув ліворуч і побачив ясні очі Павлика, що гляділи з довір'ям у батькове обличчя, випростався і підняв голову вгору, а уста розкрилися в усмішці. Накрив широкою мозолистою долонею малу ручку, що вже держала віжки і тоді почув, що йому в серці зростає могутня сила, яка не дозволяє бути слабким... Іван знов, що видерхти, що має для кого жити.

ЩОБ ЇХ ДІЛА В НЕПАМ'ЯТЬ НЕ ПІШЛИ...

Володимир МАКАР. ПРОЙДЕНИЙ ШЛЯХ. Спомини, том 1. Від Бистриці до Бугу (1911-1929). Мистецьке оформлення Володимира Каплуна. Видання Видавничої Спілки «Гомін України», Бібліотека «Гомону України», ч. 56. Торонто, 1983, ілюстр., 456 ст.

Письменник і публіцист Володимир Макар здобувся на черговий подвиг. Появились його монументальні Спомини, т. 1, під заголовком »Пройдений шлях«, що послідовно сповнюють авторів творчий задум — охопити низкою нарисів про замітних людей і особистих друзів, яких він зустрічав в своєму багатому на події й досвід житті.

Макар вдумливий автор, суспільно чутлива людина, спромігся відтворити живих і померлих близьких йому людей, що відійшли в минуле, віддзеркалiti призабуту в наші дні, а колись таку снажну, заповітну в національному житті добу. Його спомини — це літературний документ того національно-визвольного часу, його творче відображення. Про мотиви написання споминів з далекої юності автор пише:

»Дле мене особисто найсильнішою спонукою до писання спогадів була і є думка про тих численних незабутніх друзів і ровесників, які брали участь у визвольних змаганнях українського народу та в революційній і збройній боротьбі, але не встигли залишити по собі ніяких писаних мемуарів, бо передчасно загинули на полі бою.«

Автор Споминів, відомий суспільний і націоналістичний діяч, записався в нашій національній громаді не однією громадською чеснотою, зокрема незрівняною особистою скромністю. Його особа й у книжці залишається здебільш у тіні. Тому вона й примітна своєю об'єктивністю, що надає мемуарному характерові твору особливу вартість.

Услід за попередніми здобутками В. Макара на полі суспільно-мемуарної літератури (»Береза Картузька« — 1956, »Бойові друзі« — 1980) та цілої низки розівок і статей — споминів упродовж десятиліть своєї журналістської діяльності, в своїх нових споминах »Прой-

Володимир Макар

дений шлях» він змальовує дальших свідків бурхливого часу, рясного на події й герой. На сторінках обширної, зразково опрацьованої й гарно виданої, дуже сумлінної праці автора оживають його юні роки, часто дуже приkrі й гіркі, в родинному гнізді, в сирітському захисті, навчання в Духовній Семінарії у Станиславові, перебування у бурсі, навчання у Станиславській гімназії старокласичного типу. Потім досвід юнацького життя у Пласті, вакаційне дозвілля і громадська праця в Сокальщині над Бугом, ріст національної свідомості і завершення гімназійного навчання матурою.

Пам'ять Володимира Макара виняткового характеру, в подробицях зумів він відтворити портрети людей, включно з їхніми біографічними даними. Зокрема чітко зобразив він атмосферу, в якій зростала національна свідомість його покоління та духовно-інтелектуальний клімат його середовища, замілювання юного Володимира до читання й літературних занять, що формували його характер.

У цій замітній, з літературним хистом написаній книзі споминів знайде читач яскраву картину з життя української націоналістичної молоді, що гартувалась до майбутньої боротьби за осягнення національного ідеалу — здобуття волі й державної незалежності свому народові.

Показник імен та прізвищ, світлини в тексті, список використаної літератури й англомовні підсумки дуже допоміжні в користуванні книжкою, яку бажається назвати «золотою», не так за її золоті відтиски розкішних обкладинок, як за змістовне багатство увічненого минулого.

Роман Нухар

Ціна книжки 16 дол. з пересилкою.

Замовляти: 140 Bathurst St.
Toronto, Ont. M5V 2R3

Наука · Культура · Мистецтво

Проф. Марія Овчаренко

РОСІЙСЬКІ ДИСИДЕНТИ І ЇХ СТАВЛЕННЯ ДО НЕРОСІЙСЬКИХ НАЦІЙ.

У Вашингтоні від 14 до 17 жовтня 1983 року відбувалася країнова конференція престижової »Американської асоціації для підвищення слов'янських студій« (в скороченні AAACC), яка налічує кілька тисяч членів, переважно американських і канадських професорів та викладачів різних дисциплін, зв'язаних з питаннями Східної Європи. На конференцію прибуло біля 1800 учасників, які численно заповнювали залі Капітол-Гілтон готелю. Між учасниками було також кілька десятків українців (за нашими обчислennями яких 35 осіб), з яких 16-ро брали активну участь або як доповідачі, або як керівники сесій.

Для нас найцікавішою була сесія на тему »Російські дисиденти і їх ставлення до неросійських націй«, яку зорганізувало і спонсорувало Наукове Товариство ім. Шевченка. На сесії, в якій взяло участь понад 90 осіб, головував проф. Д. Шторгин з Іллінського університету, відомий уже нашій громаді, як добрий організатор наукових конференцій. Йому пощастило запросити на сесію чотирьох кваліфікованих доповідачів, добре поінформованих про справи політичного дисидентизму в Советському Союзі.

Першим доповідав Яків Сусленський з Єрусалиму. Свою доповідь про »Ставлення советського режиму до російських і неросійських дисидентів« він опер на досвіді, набутому в советських тюрмах і концентраційних таборах, в яких він пробув 7 років, і на матеріалах і документах, опублікованих на Заході, до яких він вніс свої поправки й додавнення. Характеризуючи советську поліційну систему, він сказав, що органи КГБ піддають найстрашнішим тортурам колишніх членів партії і тих, які можуть бути небезпечні для советської колоніальної імперії. Цікаві спостереження зробив Сусленський про ступінь переслідування різних національних груп органами КГБ. Тут він критично поставився до статистики Кроніда Любарського, який в огляді на цю тему на першому місці поставив естонців, як найбільше переслідуваних, далі літовців, жидів і т. д., а українців аж на восьмому місці. На думку Сусленського, ця статистика не відбиває справжньої дійсності, бо насправді Естонія не представляє ніякої небезпеки для СССР, що по республіках засуджені за політичні провини дістають звичайно 3-4 роки, в Україні за ці самі провини підсудні дістають 12 років (7 років ув'язнення і 5 років заслання). Ні в одній советській республіці нема такого високого відсотка »рецидивістів«, як в Україні. Сусленський навів короткий огляд дисидентських груп кількох національностей, з яких ми виберемо для цього звідомлення тільки українську групу. Велика кіль-

кість українських політичних в'язнів, на думку Сусленського, не віддзеркалює повного засягу українського дисидентського руху, якого особливо боїтьсяsovets'kyj режим. Це власне головна причина, чому режим карає їх, українських дисидентів, так жорстоко і піддає їх поновним засудам. Українські дисиденти дуже рідко дістають дозвіл на еміграцію, що Сусленський пояснив тим, щосоветські володарі не хочуть допускати допливу »свіжої крові« до добре зорганізованого українського визвольного руху на Заході. В Україні більше, як в інших республіках, панує політичний терор та зловживання психіатрією. Закінчуточно свою доповідь, Сусленський звернув увагу на те, що Західні народи недостатньо оцінюють політичне значення дисидентських рухів у Советському Союзі. Захід, на його думку, повинен звернути всю свою увагу на дисидентів у цій тоталітарній державі і дати їм моральну та матеріальну допомогу.

Після Сусленського виступив Святослав Караванський, також довголітній советський в'язень (був засуджений на 30 років). У своїй доповіді »Два підходи до розв'язки національних питань у писаннях дисидентів«, для кращого розуміння справи, він зосередив увагу на питанні »Наскільки ССР різиться від царської Росії«. У його оцінці советські дисиденти мають два погляди на цю справу: 1. ССР — це тільки логічне продовження царської Росії, 2. ССР — незалежний від кол. російської монархії і ставиться негативно до неї.

Перший погляд заступає в своїх писаннях А. Сахаров, для якого нема основної різниці між »старою« і »новою« Росією. ССР (»нова« Росія) — небезпечніший для світового миру своїм експансіонізмом і далекодіучим »месіянізмом«. Засуджуючи російсько-советський імперіялізм, Сахаров бачить вихід у справедливій розв'язці конституційного права про відлучення окремих республік від Союзу. На жаль, навіть сама дискусія цього права, забезпеченого советською конституцією, потягає за собою переслідування.

Хоч багато дисидентів поділяє погляди Сахарова, але деякі з них узaleжнюють деколонізацію ССР від т.зв. »референдуму«, що, на думку Караванського, фактично перекреслює право на самовизначення. Погляд про потребу »референдуму« у справі виходу з ССР пропагує в своїх писаннях А. Солженицин. Відкидаючи цю ідею, Караванський наводить ряд фактів, які унеможливлюють »референдум« в умовах тоталітарної системи. Без демократичних полегшень у теперішній ситуації в Україні »референдум« не можливе. Впродовж останніх 60 років советський уряд при допомозі насилия виселив велику кількість авtoхтонного населення з України на Сибір та в інші частини Азії. На місце виселених українців советський уряд поселив росіян, щоб у цей спосіб сколонізувати й зруїсифікувати Україну. Погляди деяких советських дисидентів на цю справу свідчать про те, що під маскою демократичних ідей вони часто криють оборону імперіялізму. Тільки ліквідація советської імперії може вести до демократизації цілого світу.

У своїй доповіді »Ставлення російських дисидентів до політичних прагнень неросійських народів ССР« Ярослав Білінський, професор політичних наук у Делеварському університеті, схарактеризував політичні ідеї кількох національних груп у Советському Союзі. У політичних прагненнях українців він відмітив три головні напрями. Культурники

вимагають послаблення русифікаційної політики та відродження національної гордості на власну культуру. Прихильники автономії прагнуть політичної та економічної автономії в межах своєї республіки та більшого дипломатичного визнання за границею. Автономістам протистояться ті українські політики, які поставили собі метою зробити вищу політичну кар'єру в Москві. Але є теж група політичних діячів, які змагають до відлучення від СРСР та до повної самостійності України.

Розглядаючи питання, як реагують російські дисиденти на прагнення неросійських націй, Білінський почав від країньо правих. Їхні погляди, висловлені в органі «Слово нації», зводиться до твердження »єдина, неделімая«. Прагнення деколонізувати імперію вони висміюють. Білорусія для них — це штучний твір, а ті українські націоналісти, які бажають самостійності, мусять мати на увазі, що Крим, кілька індустріалізованих та п'ять інших уже зрусифікованих провінцій не захочуть відлучитися від Росії. Західні провінції України забере Польща, і лишиться тільки мала хліборобська частина території, яка проситиме, щоб її знову прилучили до Росії. З інших республік, у Казахстані казахи становлять тільки одну третину населення, а Киргизія уже наполовину російська.

Близько до »Слова нації« стоїть журнал »Вече«. Його ідеологічна платформа — це »статус кво« СРСР, що є союзом народів на рівних правах. Щоправда, редактори »Вече« не оправдовують насильної русифікації і штучного творення »советського народу«. До незалежницьких рухів неросійських народів редактори »Вече« ставляться цинічно, заперечуючи будь-який національний гніт з боку Росії. Колишній перший редактор »Вече« Владімір Осіпов, переконаний, що українці й білоруси — це те саме що й росіяни.

До правих російських дисидентів належить також переслідуване советським урядом »Всеросійське общество християнского союза для освобождения народа«, яке узурпує собі право говорити в імені всіх народів »Великої Росії«. Ця група важлива не тільки своїм впливом на Осіпова, але і на А. Солженицина.

А. Солженицин у політичних поглядах перейшов деяку метаморфозу. В часі ув'язнення він завжди солідаризувався з українцями проти комунізму. Але щодо визвольних прагнень неросійських народів його погляди суперечливі, а то й неприхильні. До становища кримських татар він ставиться негативно. Відлучення деяких республік він бачить можливим у народнім голосуванні »референдумі«. Він допускає можливість виходу із СРСР балтійських і закавказьких республік, а навіть деяких частин України, але самостійна Україна не вкладається в його спосіб думання.

В центрі російського дисидентського руху стоїть акад. А. Сахаров. Його погляди на справу неросійських національностей також з часом дещо змінилися. У прагненнях народів відокремлення від СРСР спершу він бачив прояви антиімперіалістичних та антишовіністичних ідей, але після його примусового виселення з Москви він охолов до справи деколонізації СРСР. У висновках своєї доповіді проф. Білінський ствердив, що ставлення російських дисидентів до політичних переконань неросійських народів не однакові: вони хитаються між пов-

ним запереченням визвольних рухів та ентузіастичної підтримки, так як це заявили члени Демократичного руху в Советському Союзі.

Останнім доповідав Давид Кавалевський, професор політичних наук у Сієна коледжі в Нью-Йорку. У доповіді »Багатонаціональність советського дисидентського руху«: наслідки у внутрішній і зовнішній політиці», він подав багато матеріалу з численних джерел, писань російських і неросійських дисидентів та з документів про дисидентські рухи, опублікованих на Заході. Він підкреслив те, що, хоч на Заході зросло зацікавлення дисидентським рухом, але коментатори не звернули належної уваги на багатонаціональний характер цього руху. В інтерпретації дисидентизму в ССР в своїх спостереженнях проф. Ковалевський відійшов від поглядів інших доповідачів цієї сесії. Його цікавлять не так розходження, а то й конфлікти між різними дисидентськими національними групами, як радше справи, що їх зближують і об'єднують. На його думку, ідеологічні та тактичні зближення між дисидентами можуть пристести важливі політичні наслідки.

Комpetентним коментатором панелю був Джан С. Решетар, професор політичних наук у Вашингтонському університеті в Сіятел, Вашингтон.

Сесія пройшла з великим успіхом. Доповідачі й актуальні теми їхніх доповідей притягнули багато слухачів, старших і молодших професорів та людей різних національностей і різних зацікавлень. Наукове Товариство ім. Шевченка заслуговує на спеціальне признання за зорганізування цієї сесії і за пропагування українських справ на міжнародній арені, на яку з кожним роком виходимо щораз сміливіше і щораз численніше. Сподіваємося, що покоління молодших науковців незабаром зробить ще краще.

Для пропаганди української науки НТШ спільно з УВАН влаштували на виставці окремий стенд з українськими науковими творами.

Добре було присвятити окрему статтю іншим сесіям на цій конференції, які безпосередньо або посередньо заторкували українську тематику, як також виступам інших українських учасників на Конференції.

На окрему увагу заслуговує також гарна й тепла зустріч української вашингтонської громади з учасниками конференції, що її зорганізував місцевий Осередок праці НТШ під проводом професора Ю. Старосольського. Зустріч відбулася в елегантних приміщеннях УКУ Т-ва св. Софії, де прекрасне прийняття приготовили наші працьовиті пані.

ЩО ДАЛО ХРИСТИЯНСТВО УКРАЇНІ ЗА ПЕРШЕ ТИСЯЧОЛІТТЯ?

(*Доповідь, що була виголошена на IV Світовому Конгресі Вільних Українців в м. Торонто, в п'ятницю, 2 грудня 1983 року.*
Світлий Конгресе!

Як бачимо з програми, завданням моєї доповіді є дати відповідь на питання: «Що дало християнство Україні за перше тисячоліття?» Коротку, але дуже влучну відповідь на це питання ми знаходимо у знаменитому »Слові про Закон і Благодать« преподобного Іларіона, першого українця на київській митрополичій катедрі. Це »Слово« було сказане на урочистому відкритті катедри Св. Софії, біля 1050 року в присутності Великого князя Ярослава Мудрого, його родини, уряду й представників усього тодішнього населення Русі-України. У своєму »Слові« преп. Іларіон сказав, між іншим, таке:

»... Віра благодатна по всій землі розходиться і до нашого народу руського дійшла... Тепер уже і ми зо всіма Христовими народами прославляємо Св. Троїцю... І вже ми не називаємося поганами, але християнами... І вже капищ бісовських не будуємо, а споруджуємо храми Божі, вже більше один одного не приносимо в жертву бісам, але Христос приноситься в жертву за нас...«

І далі, звеличуючи велике діло хрестителя нашого народу, преп. Іларіон звертається до Великого Князя Володимира такими словами:

»... Подивися на місто, як воно сяє величністю; подивися на церкви процвітаючі; подивися на християнство зростаюче; подивися на місто, іконами святими освічене і ясніюче, фіміяном повите і похвалами божественними і піснями святими оспінюване. І все це побачивши, вразрадуйся і возвеселися і похвали доброго Бога, що все те сотворив...«

У цих словах преподобного митрополита Іларіона ми уже маємо відповідь на питання — що дало християнство Україні, бо з цих слів ми бачимо, як за неповних три чверті століття після офіційного хрещення українського народу, переродилося його духовне життя, а головно, як переродилося у дусі високої християнської культури столиця новоохрещеного українського народу — Київ. Тут ми бачимо величавий розвиток церковного будівництва та пов'язаних з ним таких ділянок християнської культури, як архітектура, малярство, церковний спів, література. Поруч величавого розвитку цих ділянок української християнської культури ще в більшій мірі поширюється серед українського народу засади благодійного християнського життя — через вплив церковної проповіді, через християнське державне законодавство і, найголовніше, через особистий приклад жертвенности й посвяти провідної верстви народу на чолі з його володарями Великими Князями Київськими.

Щоб належно зрозуміти причину такого бурхливого розвитку усіх ділянок державного й церковного життя впродовж такого короткого часу від офіційного охрещення народу, необхідно звернутися до основ українського християнства. Християнство прийшло в Україну з Візантії,

охрещена Україна переживала відродження усіх ділянок свого державного, культурного й церковного життя. Християнство, як відомо, прийшло в Україну не внаслідок накинення його українському народові чужою збройною силою, але було прийняте народом в наслідок добровільного вибору вільного державного народу, після уважного і всестороннього дослідження відомих Україні релігійних течій того часу.

Навіть більше – український народ не лише добровільно вибрав християнство з-поміж інших релігійних течій тогочасного світу, він під проводом свого володаря – князя Володимира – збройно боровся за те, щоб здобути для себе християнство у такій формі, яка найбільше відповідала національним прикметам українського народу і найбільш сприяла потребам релігійного, культурного й державного життя народу. У висліді цієї боротьби, християнство прийшло в Україну у найбільш відповідній нашему народові формі і в найбільше потрібному й корисному нашему народові змісті. Пригадаймо літописне оповідання про десятюх освічених послів князя Володимира, які обійшли багато країн і докладно розвідали про вірування народів тих країн і нарешті опинившися в Царгороді, в Катедрі Св. Софії, були до глибин зворушенні красою богослуження та вернувшись в Україну, доповіли Великому князеві, що вони, перебуваючи на Службі Божій у греків, не знали, чи вони знаходилися на небі, чи на землі. Це тому, що по своїй природі український народ завжди був і залишився вразливим на красу, тобто на естетичну частину свого світосприймання.

Рішення Великого Князя й Державної Ради Руси-України прийняти християнство з Візантії було прийняте добровільно у висліді неможливої війни за право бути християнським народом й найдосконалішій на той час християнській формі. Це рішення мало величезний вплив на всю дальшу історію українського народу, бо разом з красою богослужень, особливим устроєм церковного життя, високою християнською культурою, прийшла в Україну особлива благодать Божа для нашого народу у виді т. зв. симфонії, чи гармонії – найтіснішої співпраці Церкви з державою.

Ідеально у християнстві так і повинно бути: »церква і держава, – записано в »Кодексі« імператора Юстиніяна I з IV століття, – це два божественних дари людству, що виникають з одного джерела, з волі Божої, що їх установила. Послушні волі Божій ці два дари повинні бути в повній згоді (симфонії) між собою. Церква відає ділами божественними, небесними, а держава піклується про охорону церковної науки і чести священства, а священство разом з державою скеровує все суспільне життя на шляхи угодні Богові«.

У той час, коли у самій Візантії симфонія була далеким ідеалом, бо там держава постійно намагалася накидати свою волю Церкві, а в інших християнських країнах Заходу, навпаки, Церква намагалася накидати свою волю державам, в Україні ідеал симфонії процвітає у найкращому вигляді – від перших днів після охрещення народу аж до наших днів. Князь Володимир завжди радився в усіх державних і церковних справах з єпископатом і духовенством; він не запровадив юдного державного закону без одобрення Церкви і в той же час він давав Церкві всесторонню моральну й матеріальну допомогу у її розвитку й діяльності. Князь Володи-

мир став прикладом ідеального християнського володаря. Він після свого охрещення був покірним євангельській науці, віддає десятину свого майна на будову найвеличнішої в той час у Києві святині — храму Успіння Пресвятої Богородиці, відомого під назвою Десятинної Церкви. За прикладом Великого Князя почали будуватися українськими князями й боярами Божі храми й монастири по всіх інших містах Русі-України.

Християнство прийшло в Україну у формі Христової Церкви українського народу і ця Церква від першого дня свого існування стала великою моральною опорою Української Княжої Держави. Під проводом Церкви і при її активній допомозі впродовж короткого часу Українська держава змогла перебудувати усе життя народу і повести його шляхами угодними Богові. Цими шляхами під проводом своєї Церкви український народ іде протягом тисячоліття, проходячи переможно через усі історичні бурі.

Християнство, через Церкву Христову, духовно об'єднало численні роз'єднані племена величезної Княжої Держави, яка простяглася від Волги до Карпат і від Балтійського до Чорного (Руського) моря, об'єднало в один народ, який вийшов на світову арену в коло найкультурніших і наймогутніших народів тогочасного світу.

Християнство в Україні, через Церкву Христову, дало початок українській освіті. Перші школи в Україні були засновані самим Володимиром Великим у Києві спеціальним державним декретом, яким він зобов'язував князів і бояр віддавати своїх дітей в науку. Для цього Володимир не завагався вжити примусу, бо відчував велику потребу забезпечити свою Церкву своїм, рідним українським духовенством та своїми освіченими працівниками в ній. З перших шкіл, заснованих Володимиром, освіта широкою рікою розлилася по всій Русі-Україні. Усі ми свідомі того факту, що навіть в пізніших часах бездержавності українського народу, Церква залишилася далі вогнищем української освіти через свої братські школи й колегії, а такі установи, як Острозька й Києво-Могилянська Академії, стали відомі усьому світові. Діяльність христової Церкви українського народу на полі освіти виявилася в такому промовистому факті, що в часах Хмельниччини в Україні фактично була щілковито зліквідована неписьменність серед народу.

Система симфонії між Церквою і державою в Україні сприяала швидкому і ґрунтовному переродженню українського суспільного життя в дусі християнських ідеалів. Рівноправність жінки навіть сьогодні є даліним недосяжним ідеалом в багатьох країнах світу. В Україні під впливом християнської проповіді і християнського державного законодавства жіноцтво за часів Володимира Великого, Ярослава Мудрого, а особливо Мономаха, користується рівними правами в усіх громадських справах. Високий приклад ісповідниць українських князівень, які одружувалися з тодішніми володарями різних європейських країн, свідчить про це наочно.

(Далі буде)

КОЛИ І ЯК НАРОДИЛОСЬ СЛОВО »РУСЬ«

Більше тисячі років тому на обширі Східної Європи утворилася східно-слов'янська держава, котра могутністю не поступалася тодішнім «світовим» імперіям — Візантійській і Германській. Жителі цієї величезної й багатої держави називали себе русачами, русичами і руськими, а свою країну — Руссю чи Руською землею. Сучасна наука іменує її звичайно Київською Руссю.

Звідкіля ж оця назва, навколо якої з давен-давен точиться гострі суперечки? Протягом останніх двохсот років у науці виникло і розпалось безліч гіпотез щодо слова »русь«. Одні історики й філологи — їх абсолютна більшість! — вважають його місцевим за походженням, інші прагнуть вивести цей термін із Скандинавії, Литви, Пруссії, Галлії, країн Кавказу. При цьому шукають подібних в географічних назвах далеких і близьких земель. Та при копітному науковому студіюванні знайдені аналогії виявляються випадковими, а тому побудовані на них гіпотези походження слова »русь« не витримують перевірки джерелами і розсипаються, мов карткові хатки. Продемонструємо сказане на прикладі »норманської« теорії виникнення Русі.

»Норманська« або »варязька« теорія започаткована у XVIII столітті німецькими вченими Шлецером і Байєром, що працювали тоді в Російській академії наук. Вони доводили, що термін »русь« принесли з собою варяги, норманські князі із Скандинавії, котрі в середині IX століття захопили Новгород, потім Київ і начебто створили Давньоруську державу. Вчені-норманісти наводили приклади географічних назв у Скандинавії, зовнішньо схожих зі словом »русь« або »рос«. Проте наука наступних часів встановила, що норманські князі були не засновниками Київської Русі (її створив, звісна річ, сам руський народ), а лише найманцями, які зі своїми розбищацькими дружинами за чималі гроші служили руським володарям. Що ж до самої назви »русь«, то вона згадується (у формі »рос«) сірійськими та іншими східними джерелами у VI-VIII століттях, тобто задовго до появи скандинавських воїнів на східно-слов'янських землях, отже — ніяк не може бути варязького походження.

Сучасні історична й етнологічна науки виробили струнку і логічну, добре забезпечену джерелами теорію народження, застосування і поширення назви »русь«, яку ми коротко й викладаємо тут. Вчені-етнологи й історики спочатку зацікавились поширенням цієї назви в топоніміці, тобто географічній номенклатурі Східної Європи (адже широко відома дивовижна властивість same географічних назв зберігатися протягом довгих століть). Ім на допомогу прийшли мовознавці, котрі докладно проаналізували походження назв річок, озер, урочищ, горбів, лісів тощо. Це відкрило можливість судити про етнічну принадлежність давнього населення, що свого часу дало ті чи інші назви оточуючому середовищу.

Згідно з дослідженням мовознавців, термін »рос« є місцевим, східно-слов'янським за народженням і особливо часто трапляється в Середньому Подніпров'ї. Тут тече річка Рось з притокою Росавою, а нав-

колишній терен зветься Пороссям. З давньоруських літописів ми знаємо, що колись у Подніпров'ї існували не одна, як тепер, а кілька річок з назвою Рось. Зокрема, так іменували 700-800 років тому нинішню річку Оскол. А Київський літопис під 1160 роком згадує, розташоване неподалік Стародуба місто Росусь, назва якого, певно, походить від річки Рось, про яку йдеться у тому ж літописі під 1187 р.

Так сучасні вчені дістали вагомі підстави гадати, що в підвалах етнічної назви »рос« (або »русь«) закладене імення річки. До речі, наймення річок часто правили за основу етнічних племінних назв. Наприклад, східнослов'янське плем'я полочан прозване за рікою Половотою, бужан — за Бугом. Джерело початку XVII століття — Густинський літопис (його автор користувався невідомими нам пам'ятками, можливо, й втраченими потім давньоруськими літописами) сповіщає, що назва »русь« походить »від ріки, глаголемої Рось«.

Головні авторитети вітчизняної науки (Б. Рибаков, В. Довженюк, В. Мавродін) дійшли висновку, що на берегах Росі, в давньому землеробському районі з м'яким кліматом і дуже сприятливими умовами для рільництва, з незапам'ятних часів жило праслов'янське плем'я »рось«. Згодом первинне »о« у слові »рось« в ході розвитку мови перетворилось на »у«. Отже, слово »русь« виникло від назви вищезгаданої річки. В VI столітті нашої ери східнослов'янські племена об'єдналися у великий союз на чолі з найсильнішими серед них русами, щоб стримувати набіги численних ворогів, зокрема аварів. Цей союз племен східні джерела VI-VIII століть і знали під найменням Русі.

Щоправда, у VIII столітті першість у східнослов'янському об'єднанні племен перейшла від русів до їх північних сусідів — полян, котрі мали столицею Київ. Але, як і раніше, це племінне об'єднання, що поволі переростало у ранньофеодальну державу, продовжувало називатися Руссю або Руською землею.

Микола Котляр
доктор історичних наук.

Вихованки

НЕОБХІДНІСТЬ ХРИСТИЯНСЬКОЇ МОРАЛІ

Коли дивитися до словника чужомовних слів з 1955 року, то там маємо таке про мораль: латинське слово 1/сумінштість норм, понять, ідей про взаємні обов'язки, які не закріплені законом, але регулюють суспільні дії людей; 2/сума добрих звичаїв або поведінки в відношенні до злих; 3/моральний рівень: моральний — а/згідний з сумлінням, з почуттям обов'язку супроти близьких; б/з добрими звичаями; в/будувачий, що відноситься до духовного життя; 2/етичний; моральна особа — особа або колектив, який довіряється діяти в юридично-громадських справах, бути правною особою; 4/повчальний висновок з якоїсь події; 5/у большевиків —мораль є те, що йде на користь їхній групі диктаторів, а всі ті погляди, що в своїх наслідках могли б їм пошкодити, вони засуджують, як »суспільне лихо«.

Мораль ще діяльні на природі, що є предметом філософії і вона розправлює про загальні начала, якими людина має відноситися до себе й до других. Основується на природнім пізнанні Бога і супонує свободну волю. Християнська мораль є надприродна мораль, що вказує на Бога, об'явленого Христом, як ціль людського поступування. Можна ще почтути про так звану автономну мораль, яка претендує зробити людину законодавцем власних актів. Є і так звана подвійна мораль, інша для приватного життя, а інша для торгівлі чи політики. Оци подвійну мораль, на жаль, визнають і признають навіть віруючі християни, які потрапляють говорити, що політкам брехати можна... Вона ж противиться моральній одності людської особи. Людина має тільки одне я!

Та ще тут не вичислені всі помилки щодо моралі. От можна почтути про так звану »незалежну мораль«. Її пропагують і хотять ліберали. Вони у житті не признають ніякої Божої поваги і кожна людина є законом для самої себе, а прикриваючись плащником свободи, намагаються визволитися з приписів Божих, щоб мали повну самоволю /Лев 13-у »Лібертас«/.

По Другій Світовій війні вирости ще гірші блуди щодо ділянки моралі, а це так звана »нова мораль«. Це чисто індивідуалістична мораль, якщо її можна так звати. Каже Пій XII, що почався такий рух усе провірювати, а в тім і моральні закони.

А при тім йдуть намагання відсепарувати мораль від Церкви, а головний блуд нової етики чи моралі полягає в тім, що увесь критерій моралі в ній — це особиста совість, у собі стисло замкнена і зроблена абсолютном суддею своїх рішень, а тим самим віддалена від того світла, що ним є Христос /Пій XII/. Закидають такі новоморальні Церкви, що вона замість спомагати закон людської свободи і любові вперто й над-

мірно тримається моральних християнських законів, часто кажучи: ви є обов'язані, »цього робити не годиться« та й подібне.

З »новою мораллю« споріднена так звана »мораль ситуації«. Головна її ціха — це те, що опирається вона на обставинах, а не на загальних законах. Як ця мораль вже зайдла далеко, то видимо на наші таки спільноті і цю зasadу почуті можна навіть від служителів чи осіб Церкви. Вони голосять: »Треба дивитися на обставини« і так дальше. Нині інші часи, »то вже було« і так далі.

Після того, як ми перейшли всі ті неповні й шкідливі моральні системи, зупинимось над поняттям християнської моралі.

а/Мораль християнська спирає свій суд і рацію буття на Бозі, бо він створив людину, дав їй розум і совість та свободну волю. Ми це бачимо часто в нашім особистім житті. Бо незалежно від інших, від загальної опінії, від обставин, коли ми щось добре вчинимо, що згідне з Божим законом, то задоволені й спокійні. Навпаки, коли ми щось покрутимо чи помикитимо навіть на самоті, тільки в серці, то не чуємо спокою і того спокою нам годі знайти, хіба віправимо свій блуд чи по-милку.

б/щоб зберегти той Божий лад маємо нині відповідну установу, тобто Церкву і вона є автентичним керівником моралі та її законним інтерпретатором.

До наших слів ще додамо приклади: французький вільнодумець і ненависник Церкви Дідерот, що помер 1784 року, вчив у своїй хаті свою малу донечку катехизму. На тім застукав його приятель та й вельми здивувався. Коли дитина вийшла, тоді той приятель висловив своє здивування, а Дідерот мовив: Не знаю інших виховних начал для моєї дочки, як катехизм. Немає кращої моральної науки, як та, що в християнській Церкві.

Оповідають про Адольфа Колпінга, що він одного разу мандрував тирольськими горами, тоді він знайшовся в самітній гостинниці. Саме тоді вступила до гостинниці жінка рубача дров і випила склянку вина. Коли заплатила за чарочку, тоді ще дала власничці заїзду додаткову суму грошей, кажучи: »Тут був перед п'ятьма годинами чоловік, що не мав дрібних грошей, а ви не мали чим змінити. Він був з іншого села і повертаючись додому по дорозі стрінув оци жінку рубача дров і дав їй гроші, щоб заплатила довг. Коли Колпінг /католицький організатор робітництва/ спитав власницю заїзду, чи вона знала того гостя, що завинив, то вона відповіла: »Ні, не знаю і ця жінка дроворуба вперше сюди з'явилася. Тоді він здива не міг вийти, як так можна. А жінка йому: »А наїшо ж тоді люди є християнами?«

Коли питали відомого німецького поета Гете, звідки то взялася мораль-обичайність між людьми у світі, то він відповів спроста:

»Від самого Бога, як і все інше добро!«

Коли ми нині спостерігаємо в світі такий розгардіяш, моральний нелад і пацифістичну дурійку, то мусимо знати, що це є криза моралі. І то навіть між самими християнами. От в Нікарагві міністри — це колишні священики і то ще монахи. 20 таких ексів є дорадниками сандиністичного марксистського уряду, а зо двісті священиків працює

по інших, зокрема санітарних, постах тої нової Куби.

Ось що робиться з людиною, коли вона затратить мораль, мораль від Бога і мораль християнську. Недаром нині маємо в світі стільки каїнів і юд. Українська молодь має бути здорована і своє життя та діяльність покласти на сильних і непохитних основах — на християнській моралі. Без неї нема свободи, нема щастя, нема справжнього співжиття ні між людьми, ні між народами!

18. 5. 84 РБ
о. Василь Зінько ЧСВВ

ВИХОВНІ ПОРАДИ

ДИТЯЧЕ ДОЗВІЛЛЯ

Часом дивишся на деяких дітей і дивуєшся, чого це вони ні до якого діла не охочі.

Секрет тут простий: батьки не зуміли організувати їх дозвілля. Ходила дитина змалку за матір'ю або сиділа, гойдаючи ногами, на кухні, поки та готувала обід. Потім її водили за собою по магазинах... А починала щось робити, тільки й чула: »не смій«, »не псуй«, »не ламай«. Не відчувала радості праці, не звикла до діла, ніколи не сказали їй: »Ти ж моя помічниця«. А от якби малому дали папір, клаптики матерії, ножиці, олівці, клей та показали, що і як з них можна зробити, а після цього їй запропонували прибрати після себе, син або донька не тинялися б попустому, без діла, й для батьків була б полегкість. А старшим і справжні інструменти можна дати. В труда розвивається увага, ініціатива, фантазія.

Звичайно, малюкові й побігати хочеться, його втомлює спокій. Жай ганяє, стрибає, грає в рухливі ігри, вони сприяють фізичному розвиткові.

Хлопчики і дівчатка люблять прогулянки за межами будинку й подвір'я. Зробіть їх цікавими.

В. Б.

ПЛЕКАЙМО ЗДОРОВИЙ ОПТИМІЗМ!

Оптимізм, віра в людину — невичерпне джерело творчої енергії, нервових сил, здоров'я вихователя й вихованця. Не давайте прорости в своїй душі насінню зневіри в людину, підозрілості. Невіра в людину, якою б маленькою, незначною вона не була спочатку, розростається в те, що я — оськільки тут мова йде про здоров'я фізичне й душевне — назвав би страшною раковою пухлиною недоброзичливості. Недоброзичливість — небезпечна недуга душі, яка позначається і на серці, і на нервах. Вона, ця недуга закриває очі педагога пеленою, через яку він не бачить у людині доброго. Недоброзичливість — це химерні окуляри, скельця яких зменшують гарне до мікроскопічних розмірів і роблять, невидимим, а погане збільшують до потворних розмірів, до того, що воно закриває найтонші рисочки людського. Розлад здоров'я в педагога починається з того, що він дозволяє розростися недоброзичливості, підживлюючи її намірами і вчинками, які нічого спільногого не мають з оптимістичною вірою в людину. Недоброзичливість — мати озлобленості, а озлобленість — це вже, образно кажучи, гостра колючка, яка постійно робить уколи в найчутливіші куточки серця, виснажує душу, ослаблює нерви.

**В. С.
211**

Міжнародники

ПРОМОВА ДЖІН КІРКПАТРИК

з нагоди 40-ліття АБН і 25-ліття ТПН у Вашингтоні

Я хочу зосередитися сьогодні довкола найважливішого питання нашого часу. На мою думку, це, як зберегти мир і свободу, незалежність і самоврядування, які творять мир, і, направду, роблять життя вартісним. Найбільшою перешкодою в осягненні миру з самоврядуванням у сучасному світі є непогамовна звичка СССР і соцістської імперії розвиватися і керувати силою. Цю звичку нам трудно пригадувати більшості із нас. Майже кожний з нас є час від часу одурманений і збаламученим сміливістюsov'єтських вимог і соцістської брехні. Тому час від часу необхідно взяти крок назад і коротко переглянути основні елементи тієї імперії.

Большевицька революція дісталася в спадок імперію, про яку колись Ленін висловився як про «тюрму народів», територію, яка вже розрослася від приблизно 15.000 квадратових миль у 1462 році до 8. 600. 000 квадратових миль у 1914 році. Росія до часу большевицької імперії розширювалася ходом 50 квадратових миль денно впродовж 450 років. Тому, що Ленін скрипкував цю в'язницю народів», припускалося, що большевики розв'яжуть імперію. Але, як кожний знає, Ленін і його спільні поширили її і накинули на своїх підданих безжалісну силу модерного тоталітаризму. Ви знаєте гніточий стан. Я знаю його.

Народи, які були втягнені у соцістську імперію, різняться: мовою, культурою, релігією, але процес експансії, який поширив соцістську імперію від України до Манагви, має спільні основні елементи. Всі народи, які під сучасну пору творять цілість соцістської імперії, як ми це називаємо в ОН — соцістський бльок — були переможені силою — не моральною силою, не переконанням, а вже напевне не течією історії. Всі нації, всі народи, які були всмоктані в соцістську імперію, впали під перевагою зброї, броні і насилия. І всі комуністичні режими, які ними керують остаточно полягають на силу — на важку зброю, таку як танки, які придушили мадярське повстання у 1956 році і Чехословаччини в 1968 році, важку зброю, яка бомбардує і палить афганські села, зброю, яка нищить села і церкви індіян атлантичного побережжя Нікарагви.

Тому, що ми маємо так багато труднощів, щоб запам'ятати й пригадати ці факти, є важливим час від часу переглянути їх. Пічнімо з місця, де постала імперія, від України.

У 1961 році мій попередник при Об'єднаних націях Адлай Стівенсон у промові до Об'єднаних Націй прослідив ріст соцістської ім-

перії після більшевицької революції. »Нам сказано«, говорив Стівенсон, «що народи СССР користуються правом самовизначення... Як же представляється це »право« на ділі?« Стівенсон продовжував: »Незалежна Україна була визнана більшевиками у 1917 році, але в 1917 році вони створили республіку — суперника в Харкові. У липні 1923 року з помічю червоної армії була створена українськаsovєтська соціялістична республіка й інкорпорована в СССР. У 1920 році червона армія напала на незалежну республіку Азербайджан і тоді проголосено Азербайджанську совєтську соціялістичну республіку. Того ж року червона армія напала на Ханат Хіви і створено ляльковий уряд республіки Хорезму. Із завоюванням Хіви совєтським збройним силам стояв відкритий шлях на його сусіда — Емірат Бухари, які напали на нього у вересні 1920 року. У 1918 році Вірменія проголосила свою незалежність від Росії. У 1920 році совєтська армія напала на неї і так довго очікувана вірменська незалежність була придушенна. У 1921 році чевона армія прийшла з допомогою комуністам, які повстали проти незалежної держави Грузії і встановили там совєтський режим.

Цей процес продовжувався невблаганно. Характеристично, що совєти скористали із замішання і зрушення Другої Світової війни, щоб продовжувати процес колоніального поневолення коштом своїх сусідів. Територіяльне розширення совєтів включало карельську провінцію й інші частини Фінляндії і східних провінцій Польщі, румунізованих провінцій Бесарабії і Буковини, незалежні держави Естонії, Латвії й Литви, територію Кенігсбергу, частини Чехословаччини, Південного Сахаліну, Курильські острови і Танна Тува...«

Затримаюся хвилину над першим трагічним завоюванням совєтів після II-ої Світової війни: інкорпорація Східної Європи. Страшні контроверсії бушують про відповідальність альянтів у їхніх різних переговорах і конференціях за трагедію, яка спіткала східну Європу, і яка далі продовжує її навіщувати сьогодні... Особливо, очевидно, контроверсія бушує довкола відповідальності наших лідерів у Ялті за цю трагедію.

По-перше, ми знаємо, самозрозуміло, хто зробив перший вклад — це був Адольф Гітлер, який пішов на вимоги Сталіна: балтійські країни, половина Польщі, Бесарабія і узгоджена сфера експансії на південь і схід. Дуже вихвалюваний »пакт не-агресії« між Сталіном і Гітлером, був очевидно пактом агресії, який забезпечив інкорпорацію цих держав Європи і знищення та поділ польської держави.

Видатний науковець Роберт Конквест сказав, що те що може послужити найкращим описом постанови Сталіна й Гітлера відносно знищення Польщі — можна знайти у промові Молотова до Верховного Совета у жовтні 1939 року після устійненої інвазії Польщі, коли він заявив: »один удар Німеччини, а другий совєтської армії поставить кінець цьому паршивому твориві Версалю«. так, хто ж наніс перший удар? Це був Адольф Гітлер і Йосиф Сталін, які діяли спільно через пакт Гітлера-Сталіна.

Другий факт, про який сьогодні немає контроверсії — це є якість

советського панування у Східній Європі, факт, який можна було ствердити масакром в Катині 15.000 старшин польської армії, яких в чудовий весняний день, систематично винищили. Як автор статті, яка з'явилася в «Енковнтер» суголосує, Катин представляє собою приголомшуючу призму, через яку можна було ствердити природу советського панування і можливості співпраці з Сталіном, не тільки екзильним польським урядом в Лондоні, але також Черчілом і Рузвельтом. Катинські масакри були відомі всім учасникам ялтинської конференції в час зустрічей. Систематичне обезголовлювання польської нації давало морозне свідчення, кожному, хто хотів бачити, що означатиме советська побіда у серці Європи: воно означало те, що означало бути побідженними советами в самому Советському Союзі.

Сталін сильно вірив у розбиття груп і класів, які стояли йому на шляху консолідації влади. Він був, передусім, зацікавлений, щоб по-збутися тих осіб, які стояли на його шляху, або які могли б стояти на його шляху. Сталін розумів соціальну динаміку контролі так само, як це розумів Платон, коли в «Республіці» він описував роль еліти в політичній зміні: коли еліти міняються — міняються режими. Так Сталін захотів знищити еліту, яка, як він думав, стояла на перешкоді влади в Польщі. Черчіль писав, що навіть, якщо б вони знали про катинські масакри тоді, коли вони стрічалися в Ялті, «було рішено, щоб оминати тему».

Ми могли бути заскочені таким рішенням, але в дійсності багато інших людей робили паралельні рішення щодо Советського Союзу у майже кожному десятилітті після цього. Всетаки цинізм, з яким люди стрінулися в Ялті дискутувати майбутнє східньої Європи, має силу шоку. Повернімося назад до споминів Черчіля про розмови довкруги стола в Ялті. Відносно розподілу впливу в Східній Європі Черчіль писав:

»Хвилина була відповідною для торгу, тому я сказав: полагодьмо наші справи на Балканах. Ваші війська є в Болгарії і Румунії. Ми маємо інтереси представництва й агентів. Так далеко, як це залежить від Британії і Росії, як вам виходить мати 90% переваги в Румунії, для нас мати переваги 90% у сроках Греції, а 50-50% в Югославії?«

В час, коли його слова перекладалися на російську мову, Черчіл поклав проценти на папір, додаючи поділ 50-50 для Мадярщини і, даючи Кремлеві перевагу 75-25 у Болгарії. Сталін погодився. Аче важливішим від цинізму учасників є факт, що Сталін не дотримав своїх цинічних обіцянок. Він хотів стопроцентову перевагу у тих країнах і він її дістав у тих країнах, де вже була присутня червона армія.

Третій факт, який взагалі не є контроверсійним, є гарантія побіди советської армії в державах Східної Європи. Яку ролю мала б відіграти Ялта в легітимізації цього здобуття — і я сама вважаю що цю ролю переоцінили — фактом є, що завоювання мали місце не через договір, підписаний у Ялті, але через шлях твердого завоювання і постійної присутності советської армії.

Всі інші розширення советської влади від Другої Світової війни від-

бувалися у той же спосіб. У кожному розширенню совєтської міці, — сила, насилия, зброя і вбивство відігравали вирішальну роль. У Чехословаччині, це був насильний переворот, у Кубі — цивільна війна, у В'єтнамі це було, я настоюю, війна агресії. У Камбоджі — це була також війна агресії, у Ляосі також, у Афганістані, у Нікарагві у знайомих формах тероризму, війни ґерилл і імпортованої сили.

Руссо нам довів, що влада не може втриматися доки не перетвориться у право. Але фактом є, якщо ця влада є здійснювана досить брутально, вона може витримати довше, ніж ми це собі можемо самі уявити. Управнення помагає. Але сьогодні немає найменшої іскорки доказу, що народи яких-не-будь націй, якими урядують у тіні червоної армії, або іншої з її імперіальних армій, можуть прийняти легітимність цього закону.

Час від часу кризи у совєтському урядуванні і совєтської переваги стаються внутрі совєтської імперії і коли приходить до цих криз, скелет совєтської влади обнажується. Нехай згадаю кілька таких криз. Тому що брехня, яка їх оточує, є такою великою і так часто непрестанно повторювана і обман є такий замовчуваний як в намірі, так і на ділі, є важливим час до часу пригадати нам самим про ці основні зразки.

Після приолучення балтійських країн, совєти почали політику безоглядної совєтизації тих країн, що викликало всесвітній спротив. Тоді в час «самітної ночі терору» — червень 14. 1941 — совєти депортували майже всю балтійську інтелігенцію на Сибір, де більшість з них вигинула. Балтійські народи стали обезголовлені, так як нею стала польська нація в Катині. Коли німці напали на Совєтський Союз тиждень пізніше, масивні відрухові повстання відбулися у всіх трьох балтійських країнах і велику частину їхньої території визволено від совєтів перед тим, ніж вона була послідовно окупована нацистами. Але червона армія згодом відвоювала Балтику, викликуючи екзодус 200. 000 людей, які боялися повороту совєтської влади — можливо й дехто з вас самих, або ваших рідних. Совєти наново сконсолідували свою владу над Балтикою вбивствами, репресіями і масовими депортаціями. Між 1944 і 1949 роком, ми оцінюємо, приблизно 600.000 балтійців із населення, що нараховувало 4 мільйони, були депортовані на Сибір. Спротив повстанців проти совєтської окупації продовжувався до 1952 року, 8 літ після поновного вступу червоної армії. Від тоді, очевидно, совєти продовжували свідому політику культурної русифікації, але не має до цього дня іскри доказу, що їм вдалося зруїсифікувати народи балтійських націй або переконати їх у легітимності їхнього урядування.

Ми мали широку можливість обсервувати скелет совєтської сили. Ми мали цю можливість, коли хоробрі мадярські повстанці були сконfrontовані з совєтськими танками їхніми нагими руками. Цікаво буде пригадати собі слова, якими совєтські можновладці оправдували придушення повстання. Нікіта Хрущов, коментуючи по будапештському радіо в квітні 1958 року підкresлив: «Ми знали, що імперіялісти будуть кричати, що ми мішаємося у внутрішні справи мадярського народу. Але ми знали, що в скорому часі мадярська робоча кляса, трудове селянство й інтелігенція усвідомлять і зрозуміють, що існувала тільки одна правильна дорога».

Нема до сьогоднішнього дня доказу, що мадярська робітнича кляса і трудове селянство, або інтелігенція зрозуміли, що була тільки одна правильна дорога і ця дорога була шляхомsovєтського завоювання. Вони тільки вступилися /зігнулися/ перед переважаючими силами. Вони не присмирніли.

Чехи також ні. Коли чехи повстали у 1968 році в чудовій празькій весні, вони також були розбиті застосуванням сили у її найяснішій формі. Щеразсовєтські лідери оправдали поневолення народу, який просив тільки позволити їм, щоб вони правили собою. »Правда« коментувала, зі спізненням, аж до 1978 року, про події 1968 року: »Світові реакціонери не можуть прийняти ані побіду робочого клясу Чехословацької соціалістичної республіки у лютому 1948 року, ані своєї власної прогри у серпні 1968 року«.

Це — цікаво. Чехи, які домагалися своєї свободи у 1968 році, стали »світовими реакціонерами«. Як результат Другої Світової війни совєти виграли Східню Європу. Але вони не вдоволилися. Експансія продовжувалася. Немає яснішого випадку завоювання силою — як при-мір Афганістану. Сьогодні Советський Союз опанував Афганістан проти волі афганського населення. Приблизно 3 мільйони Афганців, приблизно 1/5 афганського населення втекла до Пакистану, щоб уникнути різni, спричиненої советською окупацією. Інші два мільйони лишилися позакраїною. Ці, що залишилися внутрі Афганістану ще контролюють 75% країни без огляду на факт, що Сов. Союз вживав проти них найбільш софістичовану зброю зі свого арсеналу, яка сягала від озброєних гелікоптерських скорострілів, до суперсонічних літаків.

Внутрі набульського уряду советський персонал унапрямлює, майже всі аспекти адміністрації, включаючи міністерство загораничних справ, оборони, внутрішніх справ, інформації та культури, справедливості і економічного плянування. Від 1979 року советський персонал також командував афганською армією, аж до ранги генералів бригади, а часом навіть аж до компанійних позицій і всетаки ще не можуть гарантувати лояльної виконності афганської армії. Ніщо не віддзеркалює ясніше брак публічної підтримки для советської окупації, як сам крах афганської армії: ляльковий режим Кабулу вдавався до різних способів, щоб рекрутувати цю армію. Молодих людей, деякі по 12-16 літ, ловлять на базарах, заладовують на вантажні авта і висилають до іншої секції у країні, де на них одягають уніформи. Тільки ті, які втікають — з декотрими з них преса перепровадила інтерв'ю — дають про себе знати. Інші просто зникають і родини не знають куди.

Останні призови мужчин, які вже закінчили військову службу, стрічалися з заворушеннями і протестами, які з черги супроводяться насиллям. Тих, що протестують — стріляють, і всеодно советські окупанти не можуть зліпити армії, на яку можуть покластися. Вони мусять покладатися на себе. Їхня армія в Афганістані зросла тоді, коли вони говорили про переговори, щоб стримати спротив.

Є цікаво читати офіційні советські коментарі про советську інвазію й окупацію Афганістану. Московські новості коментували у 1980 році: »Ми знаємо, що рішення увести військо в Афганістан не буде популярним у сучасному світі... Невмішування — добра справа, але принципи міжна-

роднього права не існують у вакумі... історія і політика не можуть завжди кластися в легальні формули». І генеральний секретар компартії Юрій Андропов коментував після свого призначення до Секретаріату Центрального Комітету: »Наша відповідь до подій в Афганістані все була похвальним актом лояльності до принципу пролетарського інтернаціоналізму, який був потрібний, щоб оборонити інтереси Батьківщини. Якого роду небезпеку представляє афганський народ урядові советського союзу? Тільки загрозу власним існуванням. Останній незалежний афганський уряд не був подібним до уряду Нікарагви сьогодні. Він не спроваджував тонни зброї, він не спроваджував тисячі дорадників і війська від ворожих чужих націй. Афганський народ старався по-просту жити своїм власним життям. Наслідком цього була інвазія.

Наше століття є найбільш brutальним, правдоподібно, у цілій людській історії, а окупація Афганістану впадає у вічі навіть у цьому брутальному столітті.

Тоді приходимо до Польщі, де також було легко спостерігати інфраструктуру советського імперіялізму. З постановям «Солідарності» і впертим настоюванням польського народу, щоб висловлюватися шляхами не цілковито сприйнятливими советським наглядачам, советський контрольований уряд відповів декларацією військового закону із 13 грудня 1981-го року. Ця репресія була оправдана відомим способом, іменно, потребою забезпечити »основні інтереси держави і їх громадян, забезпечити умови для ефективної оборони миру і публічного порядку« і відреставрувати »соціальну дисципліну«. Майже всі активності польського народу заборонено: стрічі, марши, демонстрації, всякого рода спортивні, артистичні та розвагові активності були заборонені. Було заборонено 薨ширювати інформацію або роздавати видання в який-небудь спосіб. Права службовців організувати штрайки заборонено. Організацію вільних профспілок заборонено. Широкоохоплююча цензура була наложена зверх існуючої строгої цензури.

Кілька місяців пізніше 15-го березня 1982 року уряд Нікарагви впровадив військовий закон. Щераз, відомі нам оправдання. Координатор хунти Даніель Орtega проголосив загальний закон національного поготівля, який завішував у політичних правах і гарантіях, які були дозволені в серпні 1979 року, зараз після того, як сандіністський уряд прийшов до влади. Хунта розв'язала всі не-сандіністські програми новостей, розв'язала всі програми з політичним змістом, зависила у правах асоціації і політичної активності, і наклала нову широкоохоплючу цензуру наверх нових широких законів цензури.

Після даних фактів, яких я навела, чому багато людей стрічаються з труднощами стати віч-на-віч з фактом, що »не бути гнучким« в опозиції до комунізму є ніщо, більш або менш, як стати твердо в обороні людської свободи? Чому триває поняття, що совети є в певному розумінні морально вищими від інших еліт, які вживали аморальних середників для здобуття влади і накинули репресивну, будучи в меншості, військову диктатуру? Джерела цього замішання, я думаю, є різni.

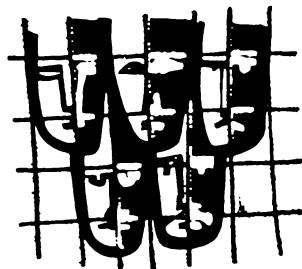
Першим є навмисна семантична конфузія, яка вийшла від советів через їх систематичне змішування понять мови. Називаючи »автохтон-

ним» це, що є безсилим, »федерованим«, що є з'єднане в цілості »демократичним« — що є автократичне, »об'єднаним«, що є схизматичне, »популярним« — що є накинене терором, »мирним« те, що взиває до війни — коротко, систематично руйнують мову, щоб затемнити дійсність — совети й іхні приятелі увійшли в наш сенс політичної дійсності. Мова, після всього, є середник, яким ми думаємо. І є надзвичайно трудним для нас, або кого-небудь іншого елімінувати всі традиційні коннотації слів, таких, як »для тривалого миру і модерної демократії« і пригадати, що вони не мали нічого до діла з миром або народними рухами демократії.

Споріднена форма семантичної субверсії практикована комуністичними партіями всюди, це зусилля здобути для себе престижеві символи, кличі і традиції. Комуністичні партії у недорозвиненому світі намагаються ототожнити себе із кличами націоналізму й антиколоніалізму у тому самому часі, що вони нав'язують до одинокого активного колоніалізму у сучасному світі. Комуністи у Франції, напримір, ототожнюють себе із символами спротиву, комуністи в ЗСА підкріплюються іменем Томи Пейна і Абрагама Лінкольна, а в Нікарагві нав'язують до Сандіно, нікарагванського націоналіста і патріота, що в жодному сенсі не був комуністом чи міжнародним революціонером.

Александр Солженицин порушує живчик проблеми, як він це часто робить, коли він вказує на відносини між насилиям і брехнею. Совети розширяють свою владу — і вони втримують її через вживання насилия — систематичних наклепів і брехні. Не забудьмо — сказав він у своїй нобелівській промові, »що насилия не існує і не може існувати само собою«. Вони є сплетені найбільш інтимним і найбільш органічним шляхом; насилия не може сковатися за ніщо, крім брехні, а брехня нічого не може втримати, крім насилия. Кожний, хто раз проголосив насилия, як методу, мусить невблаганно вибрати брехню як свій принцип».

Тому, що вони вимагають брехні, ми вимагаємо правди. Найбільша вартість зустрічей таких як ця, що вона зближує людей, щоб говорити правду.

Фізична Культура

д-р Степан Зощук

ТЕЛЕВІЗІЯ У СВІТЛІ БІОЛОГІЇ

Цей винахід полягає на використанні т. зв. катодового проміння, яке відкрив бувший професор празького університету Іван Пулуй, українець.

Це проміння використано у трьох напрямках: передавати образки відомості з різних ділянок, фільми та оголошення — образовисяйник, друге — передавати відомості з книговодства різних ділянок життя — це письмопередачник (відео дісплей, термінал) і третє — забавковий висяйник (відео плей, авдіо відео).

З катоди цього приладу виходять т. зв. йонізуюче і нейонізуюче проміння. До йонізуючого належать проміння Гамма, Рентгена (проміння ікс), частинки альфа і бета, електрони, протони, невтрони та космічне промінювання. До нейонізуючого проміння зачисляємо: позафіялкове, видне світло, поза червоне, довгі хвилі (радіо фріквенсі) та дрібнохвилі (міковейв).

Йонізуюче проміння спричинює виникнення додатніх йонів повітря, тих самих, які з вітром, званим «фен», в Європі віють з просторів Сагари. Ці йони спричиняють різні недомагання у якоїсь частини населення.

Дуже шкідливим є проміння ікс, або Рентгена. Ми знаємо, як лікарі хоронять себе, коли мусять пересвітлювати когось проміннями Рентгена. Тоді вони убирають на себе олов'яний фартух і рукавиці, а коли треба робити знімку, ховаються за олов'яну стінку. Є відомим також остереження суспільства не вимагати від лікарів пересвітлювання, чи роблення знімок Рентгена, хіба у крайніх випадках. Із-за жодних умов не вільно пересвітлювати вагітних жінок, а коли така потреба заходить, то олов'яним фартухом накривають живіт вагітної. Лише в дуже віймкових випадках робиться знімку вагітного уразу.

Натомість у випадку користування зі згаданих висяйників для дозвілля, розголосу і науки, ніхто не думає про те, що з катоди висяйника випромінюють проміння Рентгена, чи пак ікс.

Це проміння проникає до тіла людини і нищить наймолодші клітини. В іншому випадку може прийти до пістряка у плоді вагітної, або до збочення розвитку, так що родиться потворне дитя (матолкувате, сліпе, глухе, німе, з видними каліцитвами тощо). Нині співдіють у тому самому напрямі збочення розвитку плоду, а потім й дитини, нинішні звички харчування, про що буде мова.

Понад всякий сумнів знаємо, що це проміння прискорює старіння. Воно нищить живучість всіх клітин, особливо червонокрівки, білокрівки,

клітини Лянгерганза у шлунянці (панкреас), спричиняючи, або співдіючи, при поставанні недуги солодухи (діабетіс меллітус), головно так поширеної серед дітвори. На цю обставину звернули уже давно увагу лікарі, а саме, що якраз дітвора годинами висиджує перед цим мигаючим віконцем.

Проміння ікс можуть спричинити або співдіяти при поставанні різних учулень (алерджі), сприяє вапнінню стінок судин (arteriosclerозіс), отже й всім недугам причиново зв'язаним з ним.

Виявлено, що вагітні жінки, які працюють пересічно 8 годин перед письмовими висяйниками (відео дісплей термінал — ВДТ), тратять плоди, або родять недоношені пошкоджені новородки (Bob Domatoe — The Ontario Public Servise Empoyer's Union — OPSEU)!

До того доходить ще й та обставина, що з того приладу ультонюється хемічна речовина багатохльорований біфениль, яка то речовина знижує живучість клітин тіла і, можливо, співдіє у вбиванні плоду, у поставанні потворностей, тощо.

На діяння цього проміння є наражені діти і молодь, коли безжурно забавляються при столиках забавкових висяйників. Вони рівночасно вдихають багатохльорований біфениль, додатні йони повітря і дим з курення тютюну, замість читати українську книжку, журнал чи часопис.

Очевидно, що відповідальні чинники заспокоюють населення і по-клинуються на заяви різних знавців. До оклепаних заспокоювань належить погляд, що кількість проміння, про яке тут мова, є така мала, що оглядаючі особи не є наражені на небезпеку переступлення давки безпеки, чи допустимості. Професор Шарма з Торонтського університету збиває ці заколисуючі погляди відповідальних чинників. Він твердить, що у випадку проміння, про яке тут мова, такого щось як «давка безпеки», немає, бо навіть найменша давка діє у тілі людини і це діяння додається.

Коли дія йонізації — це питання уривка секунди, то зміни, які постають у клітинах тіла під впливом зіонізованих йонів, можуть займати години, місяці, роки і десятки років, аж будуть видимі для нас. Я згадав уже, що ці дії торкаються хворобових змін у знам'янцях (генс), смерти клітин і пістряка.

Барвисті висяйники висилають більше промінів ікс, ніж чорно-блі, теж і пічки до варення при помочі позачервоного проміння, годинники з сяйними числами, тощо. В часі йонізації електрони атомів є вибиті з їхніх шляхів.

Міжнародна Комісія Охорони перед Промінюванням знайшла, що людина отримує з вселеної (сонце, місяць, зорі та космічне промінювання) річно 1860 міжнародних одиниць промінювання (78% всього), в часі лікарських пересвітлень, при уживанню ізотопів та радіому, 50 одиниць (21%), працюючи при промінюючих пристроях і спорудах поглинає 9 одиниць (0,4%), при атомових горнилах — 3 одиниці (0,1%), з інших джерел — 8 одиниць (0,4%).

Визначено поріг безпеки для поглиненої проміневої дужини (енерджі), то значить, що людина не повинна поглинути більше як 50 міжнародних одиниць на рік.

Подані числа діють на читача заспокійливо, тимчасом справа мається цілком інакше. Велике число, окреслююче проміння з вселеної це переважно видне проміння світла, позафіялове і позачервоне, зате в нашому випадку ідеться про незвичайно нищівне проміння Рентгена, довгі та дрібнохвилі.

Чи можливо зміряти у мільйонів людей, хто скільки поглинув того проміння? То ж найменша їх кількість діє шкідливо, а їх діяння додається.

При сприяючих умовах найменша давка проміння ікс викличе післяряка, уб'є клітини, чи змінить знам'янець, так що прийде на світ дитя з потворністю. Яка користь з тих визначених порогів безпеки, коли найменші кількості діють? Що ж торкається довгих та дрібно хвиль (мікровейс), то ці діють на клітини нашого тіла в інший спосіб. Вони проникають до нутра людини і розігривають нутроши на взір тих страв, які ми вкладаємо до підручних пічок,ogrіваних при помочі дрібно хвиль. Коли жінка вагітна, то ці дрібнохвилі розігривають плід. Сочка ока є особливо наражена, бо вона не має кровоносних судин і може прийти легко до її перегріття, а при сприяючих обставинах, до змутніння сочки очка, тобто до сивого омороку (катаракт). Перегріття мозку плоду і дитини може дати лише від'ємні наслідки, які ми можемо не зауважити.

Зорова гострота слабне в міру того, як ми довго дивимося в більмаючі образки висяйника. Це ослаблення зору може проявлятися різно. Ось ми бачимо мрячний образ, іноді подвійний, барвлені беріжки образу, тощо. Це не диво, бо виявилося, що оглядаючи годинами більмаючі образки, сітчатка ока потребує до 60 і більше відсотків прозачинка А, тобто вітаміни А.

Розладдя в мозку також можуть появитись, що прозраджується у поведінці.

Відомо, що права половина мозку є осередком почуття (чуттєвого життя людини). Саме в цю частину вдаряють найсильніше світляні враження з імлистого віконця висяйника.

Досліди виявили, що лише у кожної третьої особи була також побуджена й ліва половина мозку (відповідні осередки думання і розбирання (аналізес).

Від цієї половини залежать наші рішення. Так поволі зникає чи пак не розвивається ліва частина мозку.

Коли додамо до цього ще всі хемічні збудники в нинішніх харках, особливо надмір сечової кислинини, триптофану, солі, тощо, то праця мозку є утруднена, ба стає роз'єднаною. Це проявляється у нервовості, непосидючості, напастливості та статевій розтривоженості, в інших випадках у збоченні особовости, яке звемо автізмом.

Нарікання батьків та виховників у школах, що рівень інтелігенції, уваги, загальної здібності, охоти до науки, читання, тощо, постійно знижується, особливо зле стоїть справа з українською мовою, не дається нічого.

Треба поважно над тим застановитись і почати виховання від нас, батьків.

СУМ бгії

XII КРАЙОВИЙ ЗЇЗД СУМ В АРГЕНТИНІ

В днях 5 і 6-го травня відбувся XII Крайовий З'їзд СУМ в місті Буенос Айрес, в приміщенні Централі Т-ва »Просвіта«. В нарадах взяли участь Дружинники та Сеньори СУМ і рівно ж представники наших організацій та Церкви. Були присутні також друзі із філії Т-ва »Просвіта« в Мар Дель Плята.

Офіційне відкриття Крайового З'їзду зробив Голова КУ СУМ д. Онуфрій Стрига в суботу 5-го травня о год. 17-ій. Президію З'їзду вибрано в наступному складі: Предсідник — д. Онуфрій Стрига, писарка — подр. Михайлина Савчук. Між іншими було вибрано Виховну Комісію, котру очолила подр. Олена Крайник-Михура. Комісія провадила свою працю на базі доповіді, яку виголосив Голова Центральної Виховної Ради СУМ Омелян Коваль на XII Світовому Конгресі, де йде мова про важливість співдії таких чинників: як родина, церква, школа й громада, щоб виховний процес був вдалий. Без узгідненого спільного ідеалу справа виховання є дуже важкою та переважно невдалою. Учасники Комісії, між іншими отець Протоігумен Панкратій Нюнька, Отець д-р Люіс Глинка та голова Централі Т-ва »Просвіта« пан Василь Косюк, разом з Комісією основно продискутували виховну тематику і намітили резолюції. Відбувся панель на тему: »Перспективи дальшої праці молоді«. Участь в панелі брали: о. д-р Люіс Глинка від Укр. Кат. Церкви, Володимир Данилишин від СУМ та Ігор Василик з рамени Українського Визвольного Фронту. Модератором був др. Євген Маркович. Такі панелі дуже повчаючі та позитивні.

Щоб величаво відзначити 12-ий Крайовий З'їзд влаштовано у вечірніх годинах бенкет. Після привітання почесних гостей, котрі засіли при столах під оплески присутніх, д. Євген Маркович, господар цього вечора, у своєму слові вітав делегатів українських установ і представників організацій, а саме: Українська Центральна Репрезентація — Іван Жибак, Укр. Католицьке Об'єднання — д-р Михайло Василик, Централі Т-ва »Просвіта« — Василь Косюк, Почесний Голова Т-ва »Просвіта« — Михайло Данилишин, Голова КУ СУМ — Онуфрій Стрига, Голова оселі »Веселка« — Борис Вітошинський, Об'єднання Жінок »Просвіти« — Розалія Данилишин, Централі Т-ва »Відродження« — архітект Олег Хам, Братство Українських Дівізійників — Всеволод Дяків, Організація української Молоді — д-р Марія Зінько, Український Інформативно-Видавничий Інститут — Ігор Василик, Т-во Високошкільніків — д-р Ярема Тавридзький, український меценат — Володимир Кметь та представники філії »Просвіта«. А відтак прочитав привітання Патріярха Йосифа I та Голови Проводу ОУН, Достойного Ярослава Стецька, що присутні привітали оплесками.

Після того виступив Сумівсько-Просвітянський Дівочий Хор, під керівництвом дружинника д. Данила Цюпера та при піяні д. Данила Дозірцева; хор відспівав три пісні: »Марш Юних«, »Пісня про Десну« та »Грай, Бандуро«. Присутні нагородили виконавців рясними оплесками. Відтак був виступ талановитого бандуриста, дружинника СУМ д. Степана Качурака в супроводі гітари д. Івана Королюка, котрі зачарували публіку своїм виконанням.

Після мистецької частини була вечеря. В час вечері, коли між учасниками йшла свободна розмова, нараз господар вечора просить через голосник — »хвилину уваги!« На мить усі замовкли. Чуємо запит: »Друже, котра тепер година у Мельбурні?« Відповідають: »Обідова пора, 15 хвилин по 12-й!« Це передають привіт дорогі друзі з Австралії через свого голову д. Михайла Моравського. Що за зворушлива хвилина!

Писану доповідь та перший раз виголошенну д-ром Аскольдом Лозинським на 21-му Світовому Конгресі СУМ в Торонто відчитала подр. Олена Крайник-Михура. Ця доповідь побудована на творах Стефаника, Ірлявського та Лупиніса, висвітлює ідеалістичні первні духовості сумівця, з цього приводу представники нашої Спілки на 12-му Світовому Конгресі СУМ уважали за доцільне виголосити цю доповідь на нашому вечорі.

Впродовж цілого вечора наші дружинники відчитували привіти, котрі наспіli з нагоди 12-го Крайового З'їзду, між іншими телеграма Голови СКВУ — Петра Саварина, Почесного Голови ОУВФ — д-р. Романа Малащука, Т-ва Колишніх Вояків УПА, ЦУ СУМ, КУ СУМ Канади та Америки, Кооперативи «Будучність», «Гомону України», Ірки Мицак, Василя Кардаша та багато-багато інших. Були теж привіти з нашого терену: Центральна Репрезентація, Братство Дивізійників, Об'єднання Жінок »Просвіти«, Союз Українок, Т-во Високошкільників, Організації Української Молоді, Володимир Каплун і інші. Усні привіти склали: голова Централі Т-ва »Просвіта« пан Василь Косюк та голова Централі Т-ва »Відродження« архітект Олег Хам. Опісля присутні забавлялись під звуки оркестри »Сини України«.

Неділя, 6-го травня /дощова погода/, біля 17-ої години розпочалась друга пленарна сесія Крайового З'їзду СУМ в Аргентіні. Після звітів та дискусії над звітами уступаючої управи Номінаційна Комісія подала склад КУ СУМ в Аргентіні на каденцію 1984-1986 рік.

Голова — Онуфрій Стрига, I заст. голови та реф. зовнішніх зв'язків — Євген Маркович, II заступ. голови та реф. юнацтва на північну зону — Юрій Галатьо, писар — Рузя Савчук, заст. — Роксана Мороз, скарбник — Степан Нікон, Заст. — Христя Мороз, Голова Виховної Ради — Олена Крайник-Михура, реф. юн. на південну зону — Михайло Савчук, реф. Дружинників — Рікардо Стрига, організаційний референт — Маруся Патинок-Мороз, референт сеньорату — Володимир Данилишин, референт спорту — Соня Якимець, господар — Юрко Крамар, члени Управи — Ольга Жичковська, Ольга Бучко і Данило Брунольді, заст. членів Управи — Марта Богайчук і Сільвія Нос, реф. преси і пропаганди: українська мова — Ліда Маркович, еспанська мова — Сільвія Брунольді, Контрольна Комісія — Олена Дмитрів, Данило Цюпер, Іван Жибак.

В склад Управи увійшли більшість молодих друзів-дружинників, виявляючи їхню охоту та енергію до дальнього здійснення сумівських ідеалів. Після приняття постанов і резолюцій д. Євген Маркович, як нововибраний референт зовнішніх зв'язків, з'ясував, якою важливою подією буде відбуття Світового Злету в часі олімпійських ігрищ в Льос Анджелес в серпні 1984 року. Є велике старання, щоб СУМ в Аргентайні була присутна через своїх делегатів. Теж дуже цікавою подією буде приїзд хору «Тирса» із Вінніпегу-Канада на 1985 рік. Є проект, щоб на нашім терені відбувся перелітаючий світовий табір в 1986 році.

Переобраний голова КУ СУМ д. Онуфрій Стрига, висловив подяку за довір'я. Голова централі Т-ва «Просвіта», бажаючи успіхів нововибраній Управі, закликав до співпраці. Д-р Василь Іваницький, голова Фундації ім. Тараса Шевченка, бажаючи багатогранної праці, заявив, що Фундація, которую він очолює, все піде на зустріч сумівцям для дальнього розвитку праці на виховному полі. Закрито 12-ий Крайовий З'їзд відспіванням Українського національного Гімну.

О. К.-М.

ВІТАЄМО З УСПІХОМ СУМ У САН ПАВЛО

При кінці місяця червня щороку, вже майже десять років підряд відбуваються у Сан Павло, Бразилія, великі міжнародні виставки, в яких також беруть участь мистецькі танцювальні ансамблі.

Як кожного року, так і минулого 1983 року, наша українська виставка була найрізноманітніша та найбагатша своїми традиційними народними здобутками, як вишивки, писанки, різьби та вишиті священичі ризи і т. п.

Наша виставка завжди притягає дуже багато глядачів-відвідувачів та покупців, які чудуються нашою любов'ю та красою до всього, що нам рідне і мите. Ці відвідувачі завжди винагороджують нас першим місцем серед всіх учасників цієї виставки.

Ці успіхи завдячуємо організаторці культурно-освітньої референтури, Лідії Дніпровій та сумівському танцювальному ансамблеві «Київ», який уже вславився своїми чудовими народними танцями.

Чужинці не можуть надивуватися нашим багатством та культурним надбанням, а також і нашим стараним плеканням та зберіганням рідних традицій.

Великій славі вже здобули наші юні сумівці танцюристи ансамблю «Київ». Не меншу славу осягнула також і королева, яку вибирається щороку на згаданій виставі, 16-літня сумівка юначка Марсія Христина Герра — дочка матері українки, вже роженої у Бразилії та батька бразильця, який дуже прив'язаний до нас українців, мов рідний. Марсія Христина — вже друге покоління української родини.

Супроводжав нашу королеву правдивий козак, сумівець Юрій Рибка, уродженець Сан Павло, син свідомих батьків Петра й Оксани Рибків.

Величава вистава відбувається у великому парку «Ібірапуєра», де постійно улаштовується всякі найславніші міжнародні виступи.

Накінець хочу наголосити та відмітити, що наша українська молодь,

Танцювальна Група СУМ «Київ». 1983 р.

хоч віддалена від своєї любої України широким морем та несходими просторами, завжди і всюди несе гордий клич і велику славу українського народу, а зокрема заслуговують собі на це признання і славу наші сан павлівські сумівці та танцювальний ансамбль «Київ».

Дружина копаного м'яча СУМ – Сан Павло
Сидять зліва: В. Козіменко, М. Грелюк, Б. Шеремета, інж. М. Атаманчун;
стоять: С. Чуйко, воротар – Є. Даниловський, А. Кухар, А. Цв'єх, Є. Козіменко,
інж. Герра. 1983 рік.

З ДІЯЛЬНОСТИ О-КУ СУМ В САСКАТУНІ

Загальні Збори осередку СУМ ім. гетьмана Івана Виговського в Саскатуні, відбулися 11. 3. 1984 року в Домі ОУВФ «Дніпро».

Збори відкрив голова осередку д. Мирослав Пасічняк, а до Президії вибрано Михайла Бойчука — предсідник і Ярослава Сиваника — секретар.

Звіти Управи віддзеркалювали ініціативу й активність індивідуальних осіб та в цілості осередку. Були відзначення Свята Державності і Соборності України, біля міської ратуші, при участі біля 110 осіб, при чому двоє дружинників підняли на щоглу український національний прапор.

В річницю свята Героїв члени СУМ організовано з прапорами взяли участь в Богослуженню й панахиді, яку в катедрі відслужив дух. опікун СУМ о. мит. В. Івашко. Опісля відбулися святочні сходини, де виступало юнацтво, а гол. виховник мав слово про життя провідних постатей-героїв нашої доби.

Осередок брав активну участь /з транспарентом і вінком/ у відзначеню 50-річчя жахливого голоду, спричиненого Москвою в Україні.

В травні 1983 року, в місяці юного сумівця, члени СУМ брали участь в »маївці«, а теж підготували на »Саск. Дібрівк« програму, яка почалася піднесенням національного прапора, відтак Богослуження в таборовій каплиці св. Володимира. По Богослуженню відбувся юнацький апель, слово мали голова осередку д. М. Пасічняк, голова Відділу КУК п. Степан Кузьма. о. мит. Івашко і гол. виховник Я. Сиваник, він же і проводив порядком дня. Після офіційного закінчення сумівці й гости перейшли до таборової їdalyni на смачний обід.

Два делегати-дружинники брали участь в Крайовій Конференції СУМ в Торонті, а згодом три дружинники їздили в скелясті гори »Джес-пре« на триденний семінар Провідництва.

З ініціативи юнацтва і дружинників зорганізовано »Вечір Розваг«. Молодь і старші мали нагоду культурно розважатися включно з грою в шахи, а сумівки вгощали гостей смачною перекускою.

В час Свята Героїв-Героїнь молодь СУМ, разом із іншими організаціями, а часто під патронатом КУК, спільно і гідно відзначають пам'ять тих осіб, які на дорозі до здійснення вільної України віддали своє життя.

В часі року осередок гостив у себе заступницю голови Кр. Управи Вероніку Чучман і українно-мовного радіозаповідача — дружинника Романа Британа з Едмонтону та інших. Рівно ж відвідували нас сумівці з Калгарі і голова осередку СУМ з Вінніпегу Леся Швалюк. В часі візити обговорено багато спільніх проблем, при цьому спільно вирішено, що на початку 1985 року в Саскатуні відбудемо сумівське »Свято весни« з участю осередків центральної і західної Канади.

Відвідав нас також секретар Крайової Управи СУМ Канади, виховник СУМ Микола Фіґоль. З ним юнацтво мало офіційну, а опісля

товариську зустріч. Щорічно осередок, спільно з організаціями ВФ, влаштовують Різдвяну свят-вечерю, а в часі Великодніх свят — спільній Великодній обід, що сприяє загальному зближенню і співпраці. Осередок також зорганізував святниколаївський вечір.

По короткій дискусії і уділенню абсолюторії старій управі, обрано нову управу в наступному складі: Мирослав Пасічняк — голова, Ігор Попович — заступник, Леся Горбай — секретарка, Михайло Лучка — снарбник, Оля Горбай — булавна, Дона Пасічняк-Мичел — головна виховниця, Амбросій Королевич — кольпортер, Іван Горбай — спортивний референт, Маруся Головайчук, Маруся Пизурна і Роман Горбай — господарська референтура.

Контрольна Комісія: Ярослав Сиваник, Степан Кузьма, Михайло Бойчук, Ігор Ригайлло.

Нова управа складається виключно з молодих людей, в більшості ще недосвідчених в громадській праці, однаке сповненої бажання діяти в напрямі уліпшення діяльності осередку. Треба сподіватися, що праця виховників не пішла на марно.

Піснею «Не пора» закінчено Заг. Збори осередку.

Щастя Боже!

УКРАЇНСЬКИЙ ВІЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ — ВАЖЛИВИЙ ОСЕРЕДОК УКРАЇНСЬКОЇ НАУКИ

Український Вільний Університет, який здійснив перший раз в історії європейської культури ідею вільного високошкільного навчання на еміграції, був заснований в січні 1921 року у Відні і перенесений восени того ж року до Праги, де отримав відповідну матеріальну і правну підтримку уряду чесько-словацької держави. З огляду на технічні труднощі відкрито тільки два факультети, а саме філософічний і правничий, які нарахували в першому семестрі понад 700 слухачів. Професорська колегія Університету складалася переважно з професорів колишніх російських та австрійських університетів і охоплювала найвизначніші наукові сили, як Д. Антонович, Л. Білецький, о. А. Волошин, І. Горбачевський, С. Дністрянський, Д. Дорошенко, О. Яковлів.

В 1945 році, наслідком воєнних подій, більшість професорів і студентів УВУ покинула Прагу і подалася на Захід, в неокуповану більшовиками Баварію. В столиці цієї країни, Мюнхені, починається восени 1945 року третій період існування Українського Вільного Університету. Початки цієї нової діяльності були дуже тяжкі, бо Університет матеріально був зданий на власні сили. Але підтримка українців у вільному світі, як теж добра воля студенства та професури, дали Університетові можливість розвинути обсяг його діяльності. Число викладачів на обох факультетах доходить до 80, між ними такі визначні вчені як: М. Василів, Г. Вашенко, В. Державин, В. Доманицький, П. Зайцев, Б. Крупницький, З. Кузеля, П. Курінний, І. Мірчук, Ю. Панейко, Н. Полонська-Василенко, І. Раковський, В. Щербаківський, О. Юрченко, якщо згадувати лише тих, що відійшли у вічність. Студентів нараховується понад 600.

В Мюнхені Український Вільний Університет, який завдяки науковій і педагогічній праці отримав в 1950 році офіційне визнання від Баварського уряду, переходить різні стадії розвитку, котрі були залежні від стану еміграції на терені Німеччини. Під час масової еміграції українців з Німеччини велика кількість студентів і професорів переїхала за океан, але не зважаючи на зменшення кількості слухачів і викладачів Університет продовжує свою навчальну діяльність в дещо відмінному вигляді.

ПЕРЕДУМОВИ СТУДІЙ

Український Вільний Університет приймає в студенти тих осіб, які хочуть засвоїти і поповнити знання з україністики, славістики, історії Східної Європи, східно-европейського права й економіки. Студії в Українському Вільному Університеті, в своїй основі, є доповнюючими до студій в інших, європейських чи то позаєвропейських університетах.

Згідно з постановою Баварського Державного Міністерства Навчання й Віровизнань від 16 вересня 1950 року, ч. XI 60710, УВУ має право надавати академічні ступені магістра і доктора. Студенти зі ступенем бакалавра мають змогу перейти на УВУ доповнюючі студії (найменше протягом двох семестрів) та, після складання всіх часткових іспитів і обов'язкових кольоквіюмів, приступити до дипломного магістерського іспиту. Особи зі ступенем магістра мають змогу завершити студії в УВУ докторатом, якщо вислухають найменше два семестри та представлять докторську дисертацію.

Семестр зараховується після вислухання щонайменше 140 годин (вписаних до індексу, з потвердженням викладача щодо прослухання). Деякі виклади спільні для обох факультетів і їх відповідно зараховується до загального числа годин. Після визнання докторської дисертації задовільною, кандидат має право приступити у визначеному деканатом реченці до усного докторського іспиту. Жоден докторант не може бути звільнений від слухання докторських семестрів.

Літній семестр почнеться 1 липня 1984 року і триватиме до 31 серпня 1984 року. Вписування на студії в УВУ відбувається через деканати факультетів. До заяви про прийняття належить долучити: свідоцтво зрілости, життєпис, посвідки про студії в інших університетах з зазначенням осягнутих ступенів та поданням оцінок за окремими дисциплінами і три підписані знимки.

УНІВЕРСИТЕТСЬКІ ОПЛАТИ І КОШТИ ПРОЖИТКУ

Одноразове вписове на філософічному, правничому і економічному факультетах: 100 нім. марок. Семестральна оплата на цих факультетах — 800 нім. марок. Педагогічний курс — 350 нім. марок. Зимовий курс українознавства — 50 нім. марок. Літній курс українознавства — 100 нім. марок. Курс української мови (нижчий рівень) — 300 нім. марок. На прожиток у Мюнхені в одному з гуртожитків потрібно коло 140 нім. марок тижнево.

За «Програмою викладів» — 1981 і 1984 pp.

ВІТАЄМО

З ВИСОКИМ

ПРИЗНАЧЕННЯМ

Д-р Б. Футей

28-го березня 1984 року Президент ЗСА Рональд Реган призначив д-ра Богдана Футея Головою Федеральної Комісії у справах скарг американських громадян, що стосуються інших держав, у тому ж Східної і Західної Європи /Федерал Клеймс Сетlement Комишен оф ді Юнайтед Стейтс/.

Юридична комісія американського Сенату провела у цій справі слухання і у вівторок, 24-го квітня ц. р., одноголосно рекомендувала схвалити цю номінацію. Рекомендація була передана на пленум Сенату, який у вівторок, 1-го травня ц. р. схвалив номінацію д-ра Богдана Футея на становище запропоноване през. Регеном.

Д-р Б. Футей замінив Едварда Делла і виконуватиме свої обов'язки до 30-го вересня 1985 року. Платня голови згаданої Федеральної комісії становить 65 тисяч дол. річно.

Д-р Б. Футей перебрав урядування у Вашингтоні в четвер, 3-го травня цього року.

Федеральна Комісія розглядатиме скарги, які американські громадяни мають, чи будуть мати до інших країн світу: з часу Другої Світової війни, з часів корейської і в'єтнамської воєн, Ірану та ін.

Це є чергове високе призначення для сумівського діяча.

Д-р Богдан Футей від довгих років уділяється в працю Осередку СУМ-А в Клівленді, був Головою Таборових Комісій. Вибився в громадському житті на провідника. Сьогодні д-р Богдан Футей працює адвокатом, є спільнокомандитною фірмою »Футей і Оришкевич«. Був головою СУСТА та ЦЕСУС-у.

Редакція »Авангарду« в імені своїх читачів вітає д-ра Богдана Футея з високим призначенням!

ВИСОКА НОМІНАЦІЯ ЮРІЯ НЕСТЕРЧУКА

Голова Відділу УККА у Вашингтоні Юрій Нестерчук іменований 25. 5. 84 року Президентом Р. Рейгеном на заступника директора Інформаційної агенції, частиною якої є »Голос Америки«.

Юрій Нестерчук, якого вважають дуже здібним адміністратором, був до тепер заступником директора персонального бюро федерального уряду. На цьому становищі він визначився і пов'язався з найвищими державними чинниками та членами Конгресу.

На новому пості Юрій Нестерчук матиме можливість сприяти налагодженню правдивої інформації про Україну, інформація, яка не завжди досі узгляднювала українські потреби.

Чергове назначення українця на високий державний пост є визнанням та признанням для активності українців в Америці.

Юрій Нестерчук

Є це також особистий успіх українця, що зумів проявити свої здібності на попередньому пості.

Юрій Нестерчук — це вихованець Спілки Української Молоді і активний громадський діяч УККА.

Щиро гратуємо за черговий успіх.

Ред. »Авангарду«

СЛОВО ГОЛОВИ ЦУ СУМ Д-ГА Є. ГАНОВСЬКОГО НАД ДОМОВИНОЮ ПРОФ. ВОЖАКІВСЬКОГО

Центральна Управа СУМ переживає сьогодні велику втрату — бо знайшов вічний відпочинок у Бозі — не тільки прикладний муж, батько, суспільно-громадський і політичний діяч, провідний член ОУН в Краю і на еміграції, але, передусім великий любитель молоді і один з її керівників та провідних членів від початку заснування Спілки Української Молоді, якою він дорожив ціле своє життя. В таборах Німеччини записався до неї, помог її організувати і своїм прикладом навчав, як треба любити і посвячуватися ідеалам Бога і України. Вже з самого початку вибився своєю працею і здобув довір'я членів. Тому І-ий Конгрес СУМ в 1947, а згодом ІІ-ий в 1948 /в квітні/, покликали його на відповідальний пост заступника Голови Центрального Комітету. Друзі бачили його невисипущий запал і вже на черговому Конгресі — ІІІ-ому в 1949 році його активна діяльність видвигає його, Симона Вожаківського, на провідний пост Голови Центрального Комітету.

Три роки очолював він Спілку в критичні роки маління на європейському сході та її розбудови в заокеанських країнах. Помимо тих обставин під його керівництвом СУМ постійно розвивалася і міцно вrostав в ґрунт громад-

~~заголовок~~
Нью-Йорк. — У шпиталі в Ірвінгтоні, Н. Дж., помер після затяжної недуги вночі з 5-го на 6-те червня 1984 р. видатний політичний і громадський діяч з Наддніпрянщини, провідний член ОУН та кол. Голова ЦН СУМ (1949-52)

Бл. ПАМ. ПРОФ. СИМОН ВОЖАКІВСЬКИЙ

Народився Симон Вожаківський у 1911 році. Закінчивши педагогічний інститут, працював учителем і диригентом хорів, був переслідуванням за виконанням супто українського хорового репертуару, а також розучування пісень релігійного змісту.

На початку Другої світової війни на Кіровоградщині розпочав активну співпрацю з членами Північної Групи революційної ОУН, в якій була бл. пам. Уляна Целевич. Організував підпільну мережу ОУН, пропагуючи під німецько-фашистською окупацією революційно-визвольні ідеї ОУН; створив перший загін УПА, який потім переріс у частину УПА-Лівідень, що засягом дій охоплювала південно-східну частину України.

На еміграції по Другій світовій війні був у Західній Німеччині одним із співорганізаторів відновленої на чужині Спілки Української Молоді, СУМ, і її головою в 1949 році. За

оceanom, у ЗСА, був 1952-53 рр. головою СУМ-А. У різних роках бл. пам. проф. Симон Вожаківський був активним в ООЧСУ, в УННА, диригував хорами, в тому ж церковним в Ірвінгтоні, постійно писав до «Шляху Перемоги», «Вісника» ООЧСУ та ін. націоналістичної преси. В останніх роках був членом Редакційної Колегії «Національної Трибуни», членом Крайової Ради УННА, головою Комісії культури і науки. Для СУМ залишив кілька музичних композицій для маршів.

Залишив у смутну родину і всю велику Громаду однодумців-націоналістів. Похований в українському Мавзолеї-Пантеоні у Вашингтоні.

Вічна пам'ять Дорогому Другові-Революціонерові!

съкого еміграційного життя на поселеннях. I -ий Конгрес СУМ вибирає його Головою Головного Товарицького Суду, а коли 41-літній Симон переїхав в З'єднані Штати Америки, на нього паде велика відповідальність, керувати СУМ-ом в Америці, який в той час стояв на третьому році своєї організованої розвбудови, як мережі осередків так і приросту членства. III-ий Крайовий з'їзд обирає його головою 5-го жовтня 1952 року у Філадельфії. Під його керівництвом почали впроваджуватися річні конференції голів осередків і більшу увагу почали звертати на розширення сумісівських рамок для охоплення нового приросту, який після десятиріччя праці став цінним набутком для лав Спілки Української Молоді. IV-ий З'їзд СУМ-А оцінив його педагогічні здібності і вибрав його до Вищої Ради. Згодом стає активним в інших політично-спільнотих вітках нашого еміг-

раційного життя, але зацікавлення і праці з молоддю професор Вожаківський ніколи не покинув. За його постійні турботи і заслуги для Спілки Української Молоді XI-ий Світовий Конгрес СУМ наділив його званням почесного члена разом з Наталією Павлушковою та іншими заслуженими діячами. До кінця свого життя боронив напади проти СУМ і на XIV Крайовому З'їзди СУМ-А вміло аргументував численними прикладами свідків про існування і боротьбу СУМ в 20-их роках нашого століття, перекрестиючи тим всі вигадки і перекручування фактів. Радо виголошував для дружинників і старшого юнацтва доповіді. Мимо свого 70-літнього віку не вагався в зимову пору брати участь на ідеологічно-вишкільних семінарах сумівської і ту смівської молоді

З гордістю можемо заявiti, що професор Симон Вожаківський лишиться в нашому серці живий, як людина посвяти і жагучої любові до своєї України, яку він палко любив любов'ю сина з Наддніпрянщини. Він повністю зрозумів великі слова Звернення Воюючої України ген. Тараса Чупринки-Шухевича і їх реалізував у нелегкому еміграційному існуванні. Надихав молодь любов'ю і гордістю до України, часто дописував до «Авантгарду», а за часу його головства виходив у ЗСА журнал «Крила» для молоді, що став передвісником «Крилатих».

Не одному з нас було приемно зайти до нього, коли він працював у Домі Визвольного Фронту, не щадячи свого здоров'я пізніми годинами, і поговорити з ним на різni сумівські і культурні теми, на яких професор визнавався.

Тому складаємо в імені ЦУ СУМ його горем опечалений дружині наші співчуття, а з нашими членами ділимося сумною вісткою, що не стало між нами людини, яка навчала нас, як треба боронити честь України й любити Бога!

Спіть вічним блаженним сном, Друже Професоре — пам'ять про Вас зберігатимемо навіки.

Микола Климишин

В ДІТРОЙТІ ПОМЕР СТЕПАН ЛЕСЬКІВ

Недавно Сумівська Громада на заході Дітройту святкувала 30-ліття праці в Осередку СУМ ім. Київ прикладного сумівця Степана Леськіва, який 30 літ дуже солідно працював в Управі Осередку стало як фінансовий референт. Сумівська молодь, її батьки і їхні приятелі виповнили велику залю Українського Народного Дому при Мартін вулиці, щоб його винагородити й подякувати йому за прикладну працю над вихованням молоді. А вже 20 травня 1984 року та сама громада прощала його на вічний відпочинок. Подивуїдна була небуденна щира жалоба великої громади, що зібралася раз вечером на панахиду, то знов ранком на похорон. То був один з найбільших похоронів нашої громади. Так громада нагородила Покійного за його віддану працю.

Отець Монсініор Шарій і о. М. Ковч сказали на панахиді прощальні слова, а на цвінтари промовив автор цього жалібного повідомлення, прощаючи його від Організації Визвольного Фронту, як довголітнього солідного і широкідданого члена ОУН і довголітнього політичного в'язня німецьких тюрм і концентраційних таборів.

ВІДІЙШОВ У ВІЧНІСТЬ

20-го травня 1984 року, несподівано помер в Дітройті, на 63-ому році життя довголітній член СУМ-у

бл. п. СТЕПАН ЛЕСЬКІВ

Уродженець Руди Сілецької, повіт Камінна Струмілова, Західна Україна, був арештований німцями і засланий до концетраційного табору.

Коли відновлено на еміграції СУМ – зараз вступив в її ряди в Дітройті в Осередку СУМ «Київ», був понад 30 років фінансовим референтом і кольпортером «Авангарду» і «Крилатих». На ХІ Конгресі СУМ його ім'я було відмічене з поміні найкращих кольпортерів референтів сумівських видань.

Залишив у смутику дружину Степанію, дочку Марійну та синів Олеся і Ан-

дрія. СУМ і Українська спільнота передчасно втратили ідейного члена і щирого українського патріота.

Вічна Іому Пам'ять!

■ Степан Леськів народився 14 вересня 1920 року в селі Руда Сілецька, коло Камінки Струмілової в Західній Україні. По закінченні початкової школи вчився в ремісничій школі столярства. В часі німецьких облав був зловлений і вивезений на невільничі роботи до Німеччини.

Там він пізнав членів ОУН заприязнівся з ними і став членом революційної ОУН, яка тоді була в затяжній боротьбі проти німецьких наїзників. Скоро потім був арештований і відбув два з половиною роки в тюрях і концетраційних таборах Німеччини Авшвіц і Дахав. Ледве живий діждався приходу аліянцьких військ, які визволили в'язнів з німецьких млинів смерти.

По виході на волю був він у кількох таборах ДП, на Фіріх Шулє, а в кінці в таборі Райтерзах. Там він пізнав Стефанію Миськів і одружився з нею в 1948 році, а за рік виїхав до Америки й замешкав на постійно в Дітройті, де знайшов працю по своєму фаху як т. зв. машиноператор, що була добре платна, тому він на ній працював весь час аж до смерті.

До СУМ він належав від перших років заснування в Німеччині й, коли тільки прибув до Дітройту, він був співосновником Осередку СУМА ім. Київ і стало членом Управи.

Він совісно сповняв свої обов'язки сумівця і Громадянина і члена ОУН завжди як перший. На всіх збіркових листах на різні цілі він вписував своє ім'я щедрою жертвою, головно на Визвольний Фонд і на Фонд Оборони України. Коли потрібні були руки до праці, він, як один з перших зголосувався. Тому то громада так його вшанувала. На тризні, яку провадив сам парох о. Монсіонір Шарій, промовляв голова Осередку СУМ Л. Кльось, що найдовше з ним працював, Осип Рудницький і Микола Кавка. Тризну закінчив о. Монс. Шарій, дякуючи присутнім, що так численно взяли участь у похороні.

Покійний залишив дружину Стефанію, дочку Марію і двох синів Олеся і Степана.

Ціла громада і сумівська сім'я складає їм співчуття.

БОЛЮЧА ВТРАТА – ПОМЕР АНДРІЙ ПРЯТКА

У понеділок 21-го травня цього року нагло помер у Нью-Йорку поблизу праці сл. п. Андрій Прятка, на 28-му році життя.

Він народився 22-го квітня 1957 року в Польщі і приїхав з батьками чотирилітнім хлопцем до ЗСА. Від молодах літ виростав у лавах СУМ-у. Гордився, що був лемном. Був членом Осередку СУМ-А ім. ген. Т. Чупринки в Нью-Йорку. Матуру закінчив в Школі Українознавства при нью-йоркському Осередку СУМ. Перейшов всі вимоги сумівських іспитів, таборування і вишнільних тaborів, приписаних Правильником Юнацтва СУМ : осягнув ступінь Вихованка СУМ. Згодом був одним з керівників сумівських вишнільних тaborів. Належав до «Мистецької Студії Слова» в Нью-Йорку.

Сл. п. Андрій закінчив Вищу Школу Св. Юра в Нью-Йорку і записався на студії історії і політичних наук в «Університеті Нью-Йорк». Студіював також журналістику. Зробив магістерські іспити при Українському Вільному Університеті в Мюнхені. Цікавився історією 20-го століття.

Був активним членом ТУСМ і головою країнової управи ТУСМ-у тієї частини української патріотичної молоді, яка цілим серцем ненавидить Москву за поневолення України. Для друзів був прикладом посвяти, віданості, чистоти і чесності. Своїми здібностями і професією вибився на керівного члена Проводу Юнацтва ОУН і став вишнільником дорослаючих надрів ОУН. Не боявся небезпеки і в грізні хвилини для Нікарагви не завагався поїхати туди на світову антикомуністичну Конференцію молоді, як делегат від АБН-у.

В останніх роках був учителем історії і географії в Школі Українознавства

Sl. p. Андрій Прятка

в Пассейку. Друзі його любили і шанували, молодь вбачала в ньому візрець до наслідування і горнулася до нього.

Обставини його смерти перевіряє нью-йоркська поліція.

Понінний Андрій залишив у жалобі дружину Наталку, матір Параскевію і батька Степана, братів Юрія і Богдана. Тисячі друзів з лав СУМ-А, ТУСМ-у і СУСТА та інших організацій, до яких належав сл. п. Андрій, відчули його відхід, як болючу втрату.

Sl. p. Андрія поховали на цвинтарі в БавндБруку причисельній участі друзів і громадянства.

Марно Босслав

СПИНАЙСЯ, ДУШЕ

Спинайся, душе, на вершині –
За хмари високо – високо,
Де ще не бувала пташина,
Ні людське озорене око.

Спинайся, лети поміж тучі –
Хай смерть грізно вістрями дзвонить.
Ти сонце і грим рокотучий
Знеси Україні в долоні!

«Напокірні слова»

ПАТРІОТИ ІЗРАЇЛЮ У ПОКЛОНИ СЛ. ПАМ. ВОЛОДИМИРОВІ ГОРБОВОМУ

(УЦІС) Українська Центральна Інформаційна Служба отримала з Ізраїлю від Дослідчого Центру тюрем, психо-tüрем і концтаборів примусової праці у СССР, директором якого є відомий антикомуністичний діяч і приятель України Авраам Шифрин. Слово на Прославу сл. пам. Д-ра Володимира Горбового, одного з найвизначніших членів революційної ОУН і Заступника Голови Українського Державного Правління. Членами згаданого Інституту є колишні політичні в'язні-жиди, які довгі роки перебували з українськими політв'язнями і ділили з ними спільну недолю, понині залишившися приятелями України, її волі і державної незалежності.

Переклад з російської мови Слова-Прослави зладив п. Ю. Майданик, жид з України, за що ми йому широ вдячні.

ДРУЗЯМ МОЇМ, ТИМ, КОМУ ДОРОГА ВІЛЬНА УКРАЇНА БЕЗ КОМУНІСТІВ!

Я пишу до Вас, отримавши звістку про смерть Вашого Героя та моого друга — Володимира Горбового.

Ми зустрілися з ним не за часів його самовідданої політичної діяльності та боротьби за Україну без окупантів, а вже після його арешту: десять років ми провели разом у совєтських концтаборах, куди його запроторили комуністи.

Володимир Горбовий, за страхіливих умов концтаборів, був зразком поведінки для всіх політв'язнів: чесність, турбота про інших на шкоду собі, скромність, людська гідність та сміливість — ось що характеризувало його поведінку.

Він був визнаним авторитетом серед тисяч українців-в'язнів, для котрих його погляди, його слово були законом.

Своє особливе становище він використовував, роблячи все можливе, щоб зберегти сили борців українського народу для майбутньої боротьби за вільну Україну.

У концтаборах органи КГБ систематично провадили політику провокацій, розпалюючи національну ненависть та нацьковуючи всіх на всіх: російських в'язнів на українських і навпаки; прибалтійців на чеченців; чеченців на українців та росіян; і усіх разом — на єреїв.

За цих умов, коли кожна така провокація кінчалася кровопролиттям і дальшим розстрілом «призвідників»-в'язнів, Володимир Горбовий проводив величезну роз'яснювальну роботу для створення дружньої єдності усіх політв'язнів та їх об'єднаного опору убивцям з КГБ, які здійснювали в таборах советську владу.

Я бачив діяльність Володимира Горбового й по змозі приймав у ній участь.

Ніколи я не забуду різдвяних чи великорічних зборів українців, на які Володимир Горбовий запрошував представників усіх інших націй, які мучилися у концтаборі; і ми, за його прикладом, запрошували його та інших друзів на наші єврейські свята.

Володимир Горбовий, коли я переклав з англійської на російську книгу Уріса «Вихід», за яку можна було отримати додаткові 10 років таборів (тому, що вона була найсильнішим документом, що закликає євреїв до національної боротьби), відразу організував її переклад на українську мову і сказав мені: «Боротьба єврейського народу за свою країну повинна служити нам, українцям, прикладом у боротьбі за вільну Україну, тож я хочу, щоб цю книжку читали також українці».

Українцям-борцям, які виходили на волю після концтаборів, Володимир Горбовий завжди давав накази, якими методами відкривати очі українському народові на необхідність боротьби за вільну Україну.

І ми бачимо сьогодні, що його керівництво цією важливою роботою дало результати: вся Україна сьогодні пройнята Ідеями боротьби за національну свободу; усі шари населення і, що найважливіше, інтелігенція, еліта українського народу, борються проти совєтської влади та її політики русифікації України.

Володимир Горбовий був дуже сміливою та рішучою людиною і був готовий навіть на втечу з концтабору, щоб у незвичайно важких умовинах життя стати керівником українського підпілля. Ми разом з ним приймали участь у 1960 році у спробі втечі з концтабору. Його твердість і героїзм я бачив особисто. Людина старшого віку, лише з одним оком, ішла на страшний ризик утечі нарівні з молодими.

Влада ССРР та КГБ не раз намагалися зламати твердість духу Володимира Горбового. Я пам'ятаю роки, які провів поряд з ним у голоді та холоді на тюремних нарах спеціальних суворих в'язниць «Озерлага» та «Дубровлага».

Але вороги пробували зламати дух цього борця також іншими методами: його багато разів вивозили з концтабору в Україну, де показували «попъомкінські села» та «щасливе життя України», що було багато разів знівечено голодом, який совєтська влада планово створювала, як зброю для поневолення народу.

Йому у цих поїздках обіцяли всі блага спокійного життя, професорську посаду в Києві та повне забезпечення: тільки підпишись під закликом до українського народу з осудженням ідеї націоналізму, засуди боротьбу за вільну Україну! Але Горбовий незмінно вибирал повернення до концтабору, а не зраду.

Володимир Горбовий був із чистої сталі: його неможливо було ізігнати та примусити склонитися перед ворогами.

Тому його й добили: після 25 років концтаборів та в'язниць його було заслано на голодне життя без елементарних людських умов існування, йому також було відмовлено у виїзді до сина в Чехо-Словаччину.

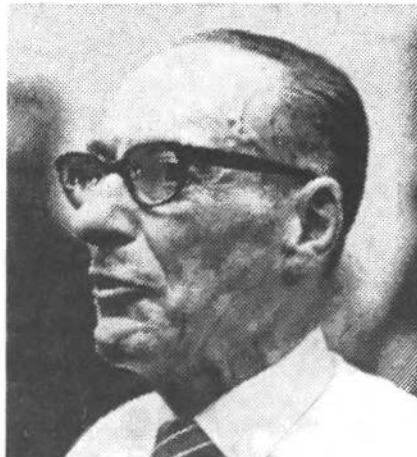
І ось він помер. Тіло його вже в могилі, але дух його кличе Україну до боротьби за волю.

Тож хай прийде воля на Україну і щоб була вона вічним пам'ятником борцеві за волю України — Володимирові Горбовому.

Ізраїль, 3. 7. 1984 р.

Авраам Шифрін

СЛ. П.
**АЛЬБЕРТ
ГАЗЕНБРУКС**
«Західний»

С Л О В О

на могилу

*сл. пам. ДРУГА АЛЬБЕРТА
ГАЗЕНБРУКСА,*

дійшов у вічність 7-го вересня, 1979 року в Брюгге, Бельгія.

В листопаді 1953 року «Нью-Йорк Таймс» подав коротку вістку: «З Сибіру повернувся до Брюсселі, по відбутті 10-літнього заслання, бельгієць Альберт Газенбрұкс, що був довший час спікером підпільної короткохвільової радіовисильні Української Повстанської Армії в Карпатах, Україна.»

Так коротко, а так багато...

Серце забилося радісно, бо Друг Альберт «Західний», це надзвичайно єажлива особистість підпільної живучості УПА, що своїм радіомовленням дав великий вклад англійською і французькою мовами в історичні архіви вільного світу, що є заховані і промовлять ще раз про одчайдущу боротьбу українського народу з московсько-комуністичним окупантом України.

Мені пригадались карпатські верхи біля Сколього, стрімкі смереки і полонини з кущами ялівцю над бистрою річкою Опір, де біля села Амельниця крилася підпільна радіовисильня «Вільна Україна», засекречена під кодом «Афродита».

Зразу, немовби це було вчора, я вислав Другові Альбертові привіт від себе і друзів з побажаннями, але без точної адреси, бо її не знав: «Альберт Газенбрұкс, Брюссель — Бельгія». За 10 днів я одержав листа з подякою та адресою. Нас в'язала спільна дія і я уважав Альberta своїм другом-приятелем, бо хоча він не українець, а став у ряди нашої УПА в обороні не тільки нерідної йому України, але цілого світу, перед навалою орд червоної Москви. Тоді я вислав йому, дорогу для нас усіх, книгу «Графіка в бункрах УПА» — альбом дереворізів мистця графіка українського підпілля, Ніла Хасевича — «Бей Зота» та його учнів, що залишили для нас безцінної вартості дереворізи-символи нерівної боротьби, підйому духа й сили нескореної України. З них дзвеніла велика віра у перемогу правди і глибока наснага здобути Українську Самостійну Державу. У відповідь я одержав від Тебе цінного листа і Твої слова записані глибоко в наших серцях, бо цей лист є теж важливим документом наших Визвольних Змагань. Ти, незабутній Друже, писав:

»Ця книжка, за яку щиро дякую, займе в мене почесне місце і вона залишиться в мене вічною пам'яткою тих днів, хоч часто були дуже важкі, але є для мене найкращими днями моєго життя, бо це були дні боротьби, дні змагань, плече об плече, з українськими друзями, не тільки в обороні України, але також цілого цивілізованого світу.

... Я закликаю вас залишитися об'єднаними в боротьбі проти спільногого ворога. Одного дня, може він вже не такий далекий, ми будемо мати щастя і можливість святкувати незалежність України, а цей день не прийде, коли ціла Україна, як один чоловік, не підніметься проти большевицького ката, з помічю поневолених і загрожених народів. Я бажав би залишитися в контакті з моїми українськими приятелями, але моя праця мені на це не дозволяє із-за причин, які ви зрозумієте...

I цілком певно, завжди пам'ятаю, коли я складав присягу в українських лісах у 1943-ому році, бо її не забув. З помічю Всевишнього ми збереглись у нашій боротьбі, щоби сповнити те чудо, за яке ми боролися, за яке ми боремося і будемо боротися аж до дня його сповнення.

Дорогий Приятелю! Прийміть від мене для Вас і всіх друзів українців у ЗСА найкращі побажання, щастя -здоров'я та певності, що один з майбутніх років принесе переможне завершення цієї гарної та великої боротьби, що ви її ведете.

Слава Україні!

Ваш відданий, Альберт — Західний.

На жаль, Твої, Друже, гарячі побажання ще не сповнилися. Ти, з волі Всевишнього, відійшов у вічність. Про Твою передчасну смерть понад чотири роки тому ми довідалися завдяки сестрам Галабурдам. Але Твій дух, що не знав компромісів, ані пощади для себе — завжди з нами. Ти у своїх радіопередачах перестерігав світ перед кровожадною Москвою, що облудними словами про мир і свободу оббріхує увесь вільний світ. Ти взвивав нас всіх до єдності в боротьбі, але Всевишній забрав Тебе і відхилив від тебе гірку чашу гнітуchoї правди дійсності і Ти не мав нагоди почути про тих, що у своїй безхребетності знеславили важку, повну посвяти боротьбу Твоєї і нашої дорогої Української Повстанської Армії, що знеславили ідейних провідників, що посвятили все найдорожче і згинули в боротьбі, бо Ти, хоч не українець, боровся, відбув концлягер в Сибірі і був завжди готовий віддати своє життя за Україну. А ті всі, що скоро забули про свої колишні присяги в УВО, ОУН і УПА, сьогодні без сумління і чести кинули визов цілому українському народові. Та їх, на щастя, не багато, а український народ їм цього ніколи не забуде.

Через підпільну короткохвильну радіовисильну передавано у світ також українські пісні, що не тільки привертали увагу своєю красою, але й притягали молодь і чужинців до УПА.. Ти, Дорогий Друже Альберте, не раз співав з воїнами УПА »Гей, у лузі червона калина«. Бо і для Тебе ця пісня була дуже дорога. Тому в імені друзів, що з ними Ти йшов плече об плече, як пишеш у листі, а багато з них прийшло

згодом на Захід, пращаю Тебе і складаю на Твою могилу символічну китицю Червоної калини, що була для Тебе, як і для всіх нас, символом нескоренности, символом вірності українській землі і символом всенародної боротьби за Вільну Самостійну Соборну Українську Державу. Ти відзначений Золотим Хрестом Української Повстанської Армії, як згадує про це друг Володимир Макар, зустрів у Пантеоні Героїв усіх тих, що зложили у боротьбі свої буйні голови, на чолі з Провідником Степаном Бандерою, з Головним Командиром УПА Романом Шухевичем — Генералом Хорунжим Тарасом Чупринкою, Шевром Штабу УПА Генералом Олексою Гасином — Лицарем, та тисячами інших, що під гаслом »ВОЛЯ НАРОДАМ ВОЛЯ ЛЮДИНН!« стали до змагу з найлютишим ворогом людства — Москвою. Нехай Твій дух буде завжди з нами, нехайкаже бути гордим за чесну визвольну боротьбу українського народу, всіх тих, що віддали життя за друзів своїх, за волю рідної Батьківщини!

НОВИЙ ВИПУСК

ОРКЕСТРИ «ІСКРА»

Популярна оркестра «Іскра», знана в усій північній частині Америки із своїх перших двох платівок, «Іскра» та «Зустріч світанку», вже випустила свою третю платівку »Мандрівка по Україні«.

Підставою цієї платівки є концертний виступ оркестри »Іскра« в липні 1982 року на Фестивалі молоді, який відбувається щороку на український оселі »Верховина« у Глен Слею, Н. Й. »Мандрівка по Україні« — це уявна музична подорож по різних частинах мальовничої української землі. Кожна частина презентована відповідною піснею та описами по-українські і по-англійський, у виконанні членів оркестри. Двомовний текст дає змогу не тільки українцям, але й чужинцям зrozуміти і зображені зміст платівки.

»Мандрівка по Україні« — не тільки для розвагового слухання, але й як цінний допоміжний матеріал для учнів шкіл українознавства. Це задум і творчість чотирьох молодих українців — музикантів, які ще

не мали змоги побачити своєї батьківщини. Члени оркестри «Іскра», як і більшість молодих українців, які народились на еміграції, пізнали свою рідну землю тільки завдяки трудові їх батьків, українських шкіл та молодечих організацій. Для батьків ця платівка є живим доказом, що їх зусилля прищепити своїм дітям любов і пошану до рідної землі не пішли марно. Рівночасно платівка діткне чутливу струну спогадів про рідну стріху, яку вони були змушені покинути.

«Іскра» складається з чотирьох членів-музикантів – Олеся Бундзяка (бас гітара, рецитация), Богдана Кузишина (бубни, спів, рецитация), Олеся Кузишина (клавіатура, гітара, спів, рецитация) та Ярослава Палиника (клавіатура, сопілка, спів, рецитация). В кількох піснях долучаються до ансамблю Юрій Турчин (гітара, скрипка) та Лотар Сегелер (гітара).

»Мандрівна по Україні« – це випуск «Iskra records» з музичним оформленням оркестри «Іскра», награна в звукозаписній студії Elektro-Nova Productions в Нью-Йорку. Всі права застережені (c) 1983 by Iskra Records, AK 283. Появляється на платівках і касетах (проситься зазначити).

Для бажаючих замовити безпосередньо, ціна 6. 00 дол., і 1.50 (кошт пересилки). Замовлення висилати до: Iskra Records, c/o O. Kuzyszyn, 27 Leick Avenue Carteret, N. J., 07008, tel. 969-3416

ПОЖЕРТВИ НА ПРЕСФОНД »АВАНГАРДУ«

Франція

Париж: *В. Дратвінський* – 55 ффр, *М. Бубликівський* – 25 ффр.

Труа: *Ющишин Маруся* – 5 ффр.

Круа: *I. Свідерський* – 25 ффр /також на »Крилаті« – 25 ффр./

Канада

Монреаль: *C. A. Шнурівські* – 27 дол., *В. Білинський* – 5 дол.

Етобіко: *A. Мельник* – 4 дол.

Торонто: *I. Брехун* – 2. 50 дол., *K. Юрійчук* – 2. 50 дол., *B. Лозинський* – 2. 50 дол.

ЗСА

Нью-Йорк: *L. Раго* – 5 дол.

Чікаго-»Круті«: Загальні Збори Осередку СУМ – 25 дол. /також на »Крилаті« – 25 дол./

Асторія: *M. Гаргай* – 10 дол.

Дітройт: З тризни на нев'янучий вінок по сл. п. Степанові Леськову – 59 дол. /також на »Крилаті« – 59 дол./

Рочестер: *B. Гладун* – 10 дол.

Сиракюзи: З тризни на нев'янучий вінок по сл. п. *M. Годжакові* – 50 дол.

Бельгія

Льєж: *T. Паранюк* – 350 бфр

Вам: *C. Бойко* – 350 бфр /також на »Крилаті« – 350 бфр/

Аскії: *M. Попадюк* – 100 бфр /також на »Крилаті« – 100 бфр./

Німеччина

Нюрнберг: *M. Козакевич* – 7 нм.

Великобританія

Тодморден: *Український Товарицький Клуб* – 50 ф. ст.

З МІСТ

ЗАГАЛЬНІ ТЕМИ

...: До 60-ліття загибелі М. Міхновського	161
ЦУ СУМ: До 40-ліття УГВР	164
Я. Стецько — Л. Шанковський: Звернення в 40-ття УГВР	167
...: Вісті з країни неволі	172
...: Арешти і засуди в Україні	173
...: Судять і вбивають — В. Марченю, О. Тихий	174
...: Велика втрата — помер д-р В. Горбовий	175
...: Незламний Упіст Богдан Чуйко	176
...: Про Оксану Мешко	179
О. Р.: Московський садизм в дії	180
О. Ромна: Про дивовижний Комітет оборони	181
О. Р.: Москва намагається очорнити визвольний рух	183
УПБ: Жертви нормалізації	185

ПОЕЗІЯ — ПРОЗА

Українські вірші з Афганістану	186
Г. Соколовський: Із «Афганського зошита»	186
Орест Павлів: Апокаліпсис Голоду /2/	187
М. Ганушевський: Земля і серце	195
Р. Кухар: Шоб іх діла в непам'ять не пішли...	198

НАУКА — КУЛЬТУРА — МИСТЕЦТВО

М. Овчаренко: Російські дисиденти і їх ставлення	200
Митр. прот. д-р Г. Удод: Що дало християнство	204
М. Котляр: Коли і як народилося слово «Русь»	207

ВИХОВНИКИ

о. В. Зінько: Необхідність християнської моралі	209
Виховні поради	211

МІЖНАРОДНИКИ

... : Промова Джін Кіркпатрик	212
-------------------------------------	-----

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА

С. Зощук: Телевізія у світлі біології	219
---	-----

СУМ В ДІЇ О. Н. М.: Крайовий З'їзд СУМ в Аргентині	222
...: Вітаємо з успіхом СУМ у Сан Павло	224
...: З діяльності О-ку СУМ в Саскатуні	226

РІЗНЕ

Український Вільний Університет — важливий осередок	227
Вітаємо з високим відзначенням д-ра Б. Футея	229
Висока номінація для Юрія Нестерчука	230
Є. Гановський: Слово над домовиною сл. п. С. Вожаківського	230
М. Климишин: В Дітройті помер сл. п. С. Леськів	232
Боляча втрата — помер Андрій Прятка	234
А.Шифрин В поклоні сл. п. В. Горбовому	235
М. Ганушевський: Слово на могилу Друга А. Газенбрюка	237
Новий випуск оркестри «Іскра»	239
Пожертви на Пресфонд «Авангарду»	240
На обкладинці: скульптура Ген. Т. Чупринки, роб. маєстра М. Черешнівського	I
графічне зображення: Хрест — символ страждань України IV	

